3 1761 07432884 0

SIGURD IBSEN

ROBERT FRANK

ANDET OPLAG

PT
8137
I63
R6
1914

GYLDENDALSKE BOGH. NORD. FORLAG

PRECAT
A 01550

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/robertfrank00ibse

699

ROBERT FRANK

SIGURD IBSEN

ROBERT FRANK

ANDET OPLAG

KRISTIANIA OG KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
1914

Copyright 1914
by Gyldendalske Boghandel
Nordisk Forlag

PT
8137
I63R6
1914

TRYKT I CENTRALTRYKKERIET KRISTIANIA

PERSONERNE:

Robert Frank
Julia Cameron

Levinski
Winkelmann
Prætorius
Ulveling
Blix

En gammel diplomat
En midaldrende diplomat
En ung diplomat
Ambassadricen
Hertuginden
Grevinden
Trafikministeren
Krigsministeren
En officer
En vagtmester
Syndikalister

FØRSTE AKT.

(En salon i det amerikanske ambassadehotel. Taget smykket med fresker, væggene dækket af gobeliner. Forgyldt og silkeoverdraget møblement. I midten af rummet et monumentalt bord i rokokostil. Til venstre en dør til en tilstødende salon, til høire vinduer, som skjules af forhæng.)

(I baggrunden en art portikus, mellem hvis søiler man ser ind i en promenadehal, hvor festklædte herrer og damer bevæger sig om hverandre.)

(I flugt med promenadehallen ligger balsalen, men så langt borte, at orkestret kun høres i meget af dæmpede toner.)

(I forgrunden til høire sidder en gammel herre i samtale med en midaldrende og en ung.)

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Den lille Tanagra-figur? Nei, den fik jeg ikke fat på. Da jeg kom tilbage til kunsthandleren, var den solgt. Til Mrs Hunter naturligvis.

DEN MIDALDRENDE DIPLOMAT.

Til Mrs Hunter? Det har hun ikke fortalt mig.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Disse rige amerikanere er umættelige. Hører de om en raritet, straks vil de få tag i den, lige meget hvad det er. Se nu bare en ting som bordpladen derborte. Lavet af et eneste, vældigt stykke malakit — man må reise til Rusland for at finde noget lignende...

DEN MIDALDRENDE DIPLOMAT.

Bordet kom forresten fra Paris. Jeg var selv med ambassadricen i Hôtel Drouot, da hun kjøbte det. Både det og de flamske gobeliner, som hænger her på væggene.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Det er sandt, det siges jo, De har stået fadder til hele indredningen her.

DEN MIDALDRENDE DIPLOMAT.

For megen ære. Men Mrs Hunter tager mig undertiden med på råd, når det gjælder møbler eller kunstsager.

Den gamle diplomat.

Fornuftigvis gjør hun vel det. Penge har de i overflod, de gode amerikanere, men hvad de skal bruge dem til, har de nok lidet skjøn på.

Den midaldrende diplomat.

Det vil jeg dog ikke påstå. Ganske vist, hvad ambassadøren angår, så ligger hans interesser ikke netop på det æsthetiske område. Skjønt han ellers må siges at være en fremragende mand . . .

Den gamle diplomat.

Gudbevar's, jeg véd det nok — han var en af Chicagos mest distingverede svineslagtere.

Den midaldrende diplomat.

Han har for længe siden trukket sig tilbage fra forretningerne. Og om Mrs Hunter kan jeg oplyse, at hun tilhører en god og gammel familie.

Den gamle diplomat.

Idetmindste siger hun det selv.

DEN MIDALDRENDE DIPLOMAT.

Jeg har også hørt det af andre. Jeg kjender Hunters fra Washington — de levede allerede dengang på en meget stor fod. Hele corps diplomatique vankede der i huset.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Det hindrer altsammen ikke, at Mrs Hunter af og til lader det mangle på den takt, som bør fordres af en ambassadrice. De husker nok historien med perlerne fornylig . . .

DEN MIDALDRENDE DIPLOMAT.

Ja, den perlehistorie var en lidt kjedelig affære, det nægter jeg ikke. Havde bare Mrs Hunter villet indhente min mening, før hun gav sin kostymefest . . .

DEN UNGE DIPLOMAT.

Jeg er sikker på, at havde hendes niece været tilstede dengang, var der ingenting blevet af det smagløse påfund. Ambassadricen havde simpelthen ikke fået lov til . . .

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Hendes niece — hvem mener De? . . . Å, nu forstår jeg — den unge brunette, Mrs

Hunter præsenterede mig for iaften. Ja, hende ser det ud til at være race i. Hvad er det nu, hun heder — jeg mindes ikke navnet . . .

Den unge diplomat.

Miss Cameron.

Den gamle diplomat.

Ganske rigtig — Miss Cameron. De er nok meget optaget af hende, lader det til. Jeg stod og iagttog Dem for en stund siden, da De engagerede hende til vals. Jo-jo, hun er en henrivende guldfisk, det må man lade hende.

Den midaldrende diplomat.

Nei, en guldfisk kan hun ikke kaldes. *Hun* er langtfra formuende.

Den gamle diplomat.

Hun danser ihvertfald til fuldkommenhed. Og hun er gratiøs som en undine . . . Besynderligt, at jeg ikke har truffet hende tidligere.

Den unge diplomat.

Nei, hun er jo først kommet til byen

iforgårs. Hun er reist hid i anledning af alt dette røre med syndikalisterne.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Hvad for noget — hvad har *hun* med *det* at bestille?

DEN UNGE DIPLOMAT.

Hun repræsenterer et stort blad i New York. Den faste korrespondent her på stedet var blevet syg, og så påtog Miss Cameron sig at vikariere. Hun er udlært journalist.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Nu har jeg aldrig hørt magen. En ung pige, som knapt kan være fem og tyve år, og som er politisk aviskorrespondent! Det er jo et lidet monstrum! . . . Og så bor hun kanske her i selve ambassaden?

DEN UNGE DIPLOMAT.

Ja, det er jo nokså rimeligt, da ambassadricen er hendes tante.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Rimeligt? *Jeg* kalder det upassende. Jeg må virkelig spørge: hvor er ambassadøren

henne? Selv en mand fra Chicago burde da vide, at i et diplomathus installerer man ikke et avisbureau. Allermindst et, som bemænger sig med politik.

DEN MIDALDRENDE DIPLOMAT.

Det er jo ikke sagt, at Miss Cameron vil indlade sig på politiske meningsytringer. Efter hvad jeg kjender til amerikanske bladforhold, dreier det sig vel snarest om reportage . . . Men en anden sag er det selvfølgelig, om det var vel betænkt at sende en ung dame hid, når det trækker op til revolution . . .

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Nå, revolution — så stort et ord vil jeg ikke bruge.

DEN MIDALDRENDE DIPLOMAT.

Det, som hændte i eftermiddag, synes dog at tyde på, at regjeringen er belavet på det yderste.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Optrinnet i parlamentet, ja. Var De tilstede, da det foregik?

DEN MIDALDRENDE DIPLOMAT.

Ja, og de fleste diplomater havde indfundet sig. Men jeg lagde mærke til, at Deres excellence var fraværende . . .

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Jeg tilbragte eftermiddagen på behageligere måde — jeg drak the hos en fortryllende liden veninde . . . Desuden havde jeg ingen anelse om, at der forestod et theaterkup.

DEN MIDALDRENDE DIPLOMAT.

Ikke vi andre heller. Men der var jo bebudet en høipolitisk debat med dagsordener og optræden af partiførere og vigtige erklæringer fra ministerbænken. Så salen var fuldpakket, ikke en ledig plads hverken i logerne eller på galleriet. Der var også en hel del damer af societeten . . .

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Ved slige leiligheder er der altid udstilling af damehatte . . . Men hvordan gik det så videre?

DEN MIDALDRENDE DIPLOMAT.

Der er egentlig ikke stort at fortælle, for det hele varede knapt fem minutter . . . Præ-

sidenten ringer med sin klokke: mødet er sat, regjeringens chef har ordet. Frank reiser sig, åbner en mappe, tager et dokument ud og læser. Tilhørerne tror ikke sine egne øren — det er en forordning om, at parlamentssessionen skal udsættes på ubestemt tid. Da han slutter oplæsningen, bliver det et øieblik ganske stille...

Den gamle diplomat.

Men derefter blev der vel opstyr, kan jeg tænke mig.

Den midaldrende diplomat.

Ikke netop opstyr. Men en surren af stemmer nede i salen, en løben hid og did som i en myretue... Alle var de i vildrede, de ministerielle ikke mindst.

Den unge diplomat.

Regjeringen skal ikke have varslet et menneske. Ikke engang sit faktotum Prætorius.

Den gamle diplomat.

Frank hører ellers ikke til mine folk, men det morer mig, at han sætter dem ud af spillet, disse storsnudede parlamentarikere.

DEN MIDALDRENDE DIPLOMAT.

Så spørges det bare, om han får bugt med generalstreiken, når den nu bryder ud. Syndikalisterne skal være aldeles desperate. Der kommer sikkert til at flyde blod.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Vi kan ialfald vente os en livlig tid... Undskyld, mine herrer, dér ser jeg nogen, jeg må hen og hilse på...

(Han reiser sig og går henimod to yngre damer, som har taget plads til venstre.)

DEN MIDALDRENDE DIPLOMAT

(til den unge diplomat).

Synes De ikke, vi burde tage os lidt motion...

(De går ud i promenadehallen.)

DEN GAMLE DIPLOMAT

(som nu er kommet hen til damerne).

Tillad mig, mine damer, at udtrykke min glæde over at møde Dem her... Juno og Venus i skjøn forening...

(Han sætter sig.)

HERTUGINDEN.

Det er vel mig, som er Juno, og Dolly,

som er Venus... Tak for den mythologiske kompliment.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Nådige hertuginde, jeg véd det nok, det mythologiske billedsprog er blevet aflægs. Men jeg er en meget gammel mand, og i min ungdom...

GREVINDEN.

De er slet ikke gammel. Nu nylig var der en, som gjættede på, De var fem og sytti år. Og véd De, hvad jeg svarede? „Ikke fem og sytti år, men tre gange fem og tyve."

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Elskværdige grevinde, hvor kjender jeg Dem ikke igjen på denne bemærkning. De kan tro, jeg har tørstet efter Deres esprit i den tid, De var nede i Kairo. Døm så om min henrykkelse, da jeg iaften hørte, at De atter var iblandt os.

GREVINDEN.

De er virkelig rørende. Og jeg er naturligvis også glad ved at se kjendte ansigter omkring mig. Men alligevel — jeg angrer næsten på, at jeg er vendt tilbage.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Angrer De på det?

GREVINDEN.

Ja, for jeg synes, byen er blevet så uhyggelig siden sidst. Der er ligesom noget ildevarslende i luften...

HERTUGINDEN.

Ferdinand og jeg, vi liker os heller ikke mere. Vi spekulerer så smått på at stænge huset og tage ned til Rivieraen... Tænk dig, da vi kjørte hid, kastede de sten på vognen, så en rude blev knust.

GREVINDEN.

Og lagde du mærke til, for en mængde lurvede individer der stod udenfor indkjørselen her. Mens jeg steg ud, var der en afskylig fyr, som sprang ind i portrummet og sagde noget stygt til mig. Så stygt, at det ikke lader sig gjengive...

HERTUGINDEN.

Montro vi ikke havde gjort bedre i at sende afbud. Min kammerpige advarede mig, da hun satte mit hår. Hun fortalte, der stod noget i et blad, som heder „Proletaren"...

GREVINDEN.

Men Fanny — at din kammerpige læser sådanne blade.

HERTUGINDEN.

Ikke hun — det vilde jeg aldrig tillade. Men slige folk horer jo så mangt og meget... Nok om det, bladet har idag en artikel om „Perledronningen", som selvfølgelig er myntet på Mrs Hunter...

GREVINDEN.

Mrs Hunter og „Perledronningen"? Hvad er det, du sigter til?

HERTUGINDEN.

Nei, det er sandt, du har jo været bortreist. Jeg troede forresten, jeg havde skrevet det til dig... Nu skal du bare høre... For nogle uger siden gav Hunters en stor kostymefest. Alle skulde møde i dragter fra det attende århundrede. Det skulde forestille et hofbal i Versailles...

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Hvor Mr Hunter fra Chicago optrådte som Ludvig den femtende...

GREVINDEN.

Og Mrs Hunter? Hvilken af mætresserne var hun — Pompadour eller Du Barry?

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Hun var såmæn den legitime dronning Maria Lesczynska... Hun og hendes kongelige gemal havde indøvet en menuet, som de åbnede ballet med. Det var et syn for guder.

HERTUGINDEN.

Den menuet indbragte dem da smiger nok... Det er i det hele taget modbydeligt, som de mennesker kurtiseres fra alle kanter. Og det ovenikjøbet af folk, som slet ikke trænger til dem. Hverken til dem eller deres pengesæk.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Ja, det er kuriøst at se, hvordan de fleste gererer sig, når de står overfor en mangemillionær. Akkurat som opvartere. Og de gjør det ikke engang for drikkepengenes skyld — de fornedrer sig gratis, deres dans om guldkalven er ganske uegennyttig.

HERTUGINDEN.

Men hvorfor i alverden gjør de det da?

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Jeg formoder, det er en art religiøsitet. At deres mammondyrkelse er noget i lighed med den gamle soltilbedelse.

HERTUGINDEN.

En meget dybsindig forklaring. Jeg vidste ikke, De var så filosofisk anlagt... Men vi kommer jo aldeles bort fra det, vi skulde fortælle Dolly... Altså: i indbydelsen til kostymeballet var alle damer anmodet om ikke at bære andre smykker end perler. Nu ja, vi anede ikke uråd og pyntede os med alt det, vi eier af denslags. Og hvad mig selv angår, så troede jeg nok, mine perler var præsentable...

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Deres perler er en seværdighed, kjære hertuginde.

HERTUGINDEN.

Hvad siger De så om Mrs Hunters smykker. Husker De det syn, som mødte os, da hun modtog os i den blå salon?

GREVINDEN.

Var det så overvældende?

HERTUGINDEN.

Du forestiller dig ikke, som hun havde udstafferet sig den aften. Hele dragten dækket af et overdrag af småperler og dertil perlesnore om corsage og hofter. Og i ørene bar hun perler store som hasselnødder. Og om halsen et perlekollier på ikke mindre end tolv rader. Og på hovedet en slags tiara med fem umådelige perler, af dem, som er formet ligesom en pære... Jeg fik simpelthen et chok, og jeg var ikke den eneste ... Festen var naturligvis spoleret for os damer.

GREVINDEN.

Det var da også en sjelden mangel på finfølelse således at lægge an på at overtrumfe sine gjæster.

HERTUGINDEN.

Ydmyge os, knuse os, det var det, hun indbildte sig, hun kunde.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Nei, så skumle hensigter tiltror jeg hende

ikke. Hun giver i grunden indtryk af at være en velvillig sjæl. Bare så salig dum, så uhelbredelig taktløs.

HERTUGINDEN.

Hun er ialfald ikke dummere, end at hun forstår at gjøre reklame. Som sædvanlig havde hun også indbudt journalister, og de måtte endelig få besked om, hvad perlerne var værd. Jeg husker ikke mere, hvor mange millioner, men næste dag stod det at læse i alle aviser.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Ja, og i socialistbladene med. Og *de* har ikke sluppet themaet senere, men bidt mærke i Perledronningen og hendes imiterede Versailles. Deres anfører Levinski har skrevet en flammende artikel om det — vi skal feies bort som i sin tid *l'ancien régime*, både De, mine damer, og Mrs Hunter og jeg og alle de andre snyltevæsener. Den nye revolution skal gjøre det af med os.

GREVINDEN.

Skulde der virkelig blive revolution?

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Jeg indlader mig nødig på at agere spåmand. Men *hvis* den kommer, da skal jeg med glæde lægge mit hoved under guillotinen — på én betingelse, vel at mærke...

GREVINDEN.

Og det er?

DEN GAMLE DIPLOMAT.

At jeg kan påregne Deres husvalende selskab på veien til skafottet.

GREVINDEN.

Jeg skulde altså være med og lade mig halshugge, bare for at holde Dem med selskab. Det må jeg sige er en topmålt egoisme.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Men en egoisme, som udspringer af kjærlighed.

GREVINDEN.

Å, De med Deres kjærlighedserklæringer

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Dem skal De ikke gjøre nar af. Min kjærlighed har snarere noget tragisk ved sig.

Forestil Dem en sanger, hvis stemmemidler svigter, mens ånd og trang er ligeså mægtige som før...

GREVINDEN.

Deres sangstemme har vist omfattet adskillige oktaver.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Jeg tør sige, den har havt et usædvanligt omfang. Og endnu den dag idag — *j'ai de beaux restes*... De tviler? Jeg ser det på Dem — De mistænker mig for bare at kunne synge i falsét. Ligesom sangerne i det sixtinske kapel...

GREVINDEN.

De er og bliver uforbederlig.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Prøv ikke på at skjule Deres yndige ansigt bag viften. Jeg aner så alligevel, at Deres rosenlæber kruses af et underfundigt smil, at Deres stjerneøine danser af letsindigt skjelmeri.

GREVINDEN.

Jeg vil ikke høre på Dem mere, *mauvais*

sujet som De er. Nu kan De bare skamme Dem og gå Deres vei.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Jeg adlyder, men agter snart at aflægge Dem et besøg. Når kan man håbe at træffe Dem hjemme?

GREVINDEN.

Nu som før. Jeg modtager hver torsdag mellem fem og syv.

DEN GAMLE DIPLOMAT.

Altså på torsdag... Nådige hertuginde...

(Han bøier sig og går ud i promenadehallen.)

HERTUGINDEN.

Gudskelov at vi blev ham kvit, den gamle abekat... Men lad os heller sætte os et andet sted — her kommer de bare og forstyrrer os...

GREVINDEN.

Ja, lad os det. Søde Fanny, jeg har tusen ting at fortælle dig fra reisen...

(De går ud til venstre.)

(Imens er Ulveling kommet ind fra promenadehallen og Blix fra den tilstødende salon. De mødes og bliver stående ved det store rokokobord.)

ULVELING.

Nei, er *De* her også, Blix. Jeg troede, De sad i redaktionen og brød Deres hoved med den ledende artikel.

BLIX.

Ja, den artikel kan nok volde en hovedbrud. Aftenaviserne er aldeles fortumlet. Men *vi* kommer da heldigvis først ud imorgen tidlig, og bare jeg nu får ministerchefen i tale, så... Han er her ikke endnu, men skal have lovet at indfinde sig.

ULVELING.

Ministerchefen på bal! I en stund som denne! Mens alle vi andre politikere formelig segner under situationens alvor! Det er uanstændigt, det er en kynisme uden lige!

BLIX.

Men De er jo selv gået på bal, herr Ulveling, og flere af Deres kolleger ser jeg også er tilstede.

ULVELING.

Med mig er det en anden sag. Jeg er en menig folkerepræsentant, hvem ingen har tænkt på at betro regjeringens byrde.

BLIX.

Det hed sig dog engang, at Frank vilde optage Dem i sit kabinet.

ULVELING.

Da det kom til stykket, befandtes jeg vel ikke at være underdanig nok. Den mand vil jo ikke have medarbeidere i sit ministerium, men bare redskaber og nikkedukker.

BLIX.

Han sætter nok pris på Dem alligevel. De har jo altid været et pålideligt medlem af den ministerielle blok.

ULVELING.

Haha, den ministerielle „blok". En blok, som stadig er i flydende tilstand... Kan De sige mig på stående fod, hvor ofte den har forvandlet sig i de sidste år. Ham er det jo lige fedt, hvad grupper den er sammensat af — han bruger dem skiftevis, som en anden bytter skjorte... Men véd De, hvad *jeg* tror?

BLIX.

Nå?

ULVELING.

Jeg tror, at på bunden er han en revolutionær. Trods rang og ordener og autoritære lader. En forklædt jakobiner. Husk på: han debuterede som fuldblods socialist.

BLIX.

Det var i hans grønne ungdom.

ULVELING.

Han er da forholdsvis ung endnu. Ialfald ikke gammel nok til at have glemt sin første kjærlighed. Og den vender han sagtens tilbage til. Denne lov om arbeidernes tantième, som han med vold og magt har villet aftvinge parlamentet — tør De påstå, at ikke den fører os ud i den skjære socialisme?

BLIX.

De kjender jo mit standpunkt. Angribe den har jeg ikke villet, men forsvare den heller ikke.

ULVELING.

Men denne gang har han spændt buen for høit. Først dette vanvittige lovforslag, og så

den udfordring, han har slynget os i ansigtet idag... Hør her: synes De ikke, det nu var påtide, at vi så til at få ham bort?

BLIX.

Nu! Midt oppe i et røre, som bliver værre dag for dag! Hvem vilde vel påtage sig at danne regjering under slige omstændigheder?

ULVELING.

Ikke nu straks. Men senere, når vanskelighederne vokser ham over hovedet. Da er øieblikket inde til at kverke ham. Det er ligefrem vor moralske pligt, for manden er jo samfundsfarlig.

BLIX.

Jeg véd ikke rigtig, hvad jeg skal sige. Personlig har jeg ingenting udestående med Frank. Tvertom, jeg skylder ham tak for mangen villighed.

ULVELING.

Dér har vi det. Han har kunnet holde sig ved magten, fordi han altid har havt noget at skjænke bort... De er naturligvis ræd for at miste den støtte, han har ydet

Dem — men forresten har han også hjulpet Deres konkurrenter. Gad vide, hvor mange blade der har livnæret sig på det hemmelige fond. I det hele taget, hvad han har præsteret i retning af korruption...

BLIX.

De herrer parlamentarikere burde tale så sagte om korruption til os pressefolk. Jeg kjender til mere end ét tilfælde, hvor repræsentanters stemmegivning er blevet belønnet med gunstbevisninger til dem selv eller deres pårørende.

ULVELING.

Hvis De dermed sigter til historien om mig og min svigersøn...

BLIX.

Jeg tænkte ikke netop på *den*, men siden De nævner den, kan vi jo gjerne tage den med.

ULVELING.

Beskyldningen var grundløs, og jeg stempler den endnu en gang som en lumpen bagvaskelse... Hvad derimod mine kolleger angår, ja dér skal jeg villig indrømme, at

mange af dem er alt andet end pletfri... Og ikke bare de... Denne uddeling af koncessioner og leverancer, hele denne forargelige trafik, vi i årevis har været vidne til...

BLIX.

Vi finder det altid forargeligt, når det er en anden end os selv, som trækker af med profiten.

ULVELING.

Jeg synes ikke, slige tilstande indbyder til spøgefulde bemærkninger. Alvorlig talt: hvad skal man tænke om en såkaldt statsmand, som med velberåd hu demoraliserer sine omgivelser?

BLIX.

Og hvad skal man tænke om *os*, som så gladelig går hen og *lader* os demoralisere?

ULVELING.

Om „os"! Må jeg anmode Dem om at tale for egen regning og lade mig være udenfor spillet. Der findes da gudskelov mænd i vor politik, som endnu kan vise sig med løftet pande. Mænd, hvis rygrad han ikke har kunnet knække. Det vil De snart få se ... Nu skal jeg berette Dem en nyhed...

BLIX.

En nyhed?

ULVELING.

Ja, og mere end det — jeg tør kalde det en begivenhed... Jeg og endel ligesindede har besluttet os til at bryde ud af „blokken" og opsige regjeringen huldskab og troskab. Vi danner allerede en ansélig kjerne, og flere og flere kommer til at samle sig om os. De aner ikke, for en sum af uvilje og had der i stilhed har ophobet sig mod Frank og hans regime. Både i parlamentet og på allerhøieste sted...

BLIX.

Nå, det allerhøieste sted kommer vel mindre i betragtning. Hans majestæt er da så gammel og træt...

ULVELING.

Men *hendes* majestæt er så meget mere interesseret og virksom. Hun sendte bud efter mig forleden dag — ja, jeg véd ikke, om jeg bør gjentage hendes ord, men hun sagde, at hun gjerne vilde høre en fremragende og fordomsfri politikers mening. Det

foretræde har overbevist mig om, at hun er en sjelden begavet dame. Hun var enig i alt det, jeg ytrede, og Frank afskyr hun af sit ganske hjerte.

BLIX.

Hun har nok aldrig tilgivet ham spydigheden om „den åndrige modehandlerinde".

ULVELING.

Hans bespottelige tunge har skaffet ham mange fiender... Kort sagt, tændstof er der på alle kanter, og explosionen vil ikke lade vente på sig... Vil De følge mit velmente råd, så forlader De itide det synkende skib.

BLIX.

Ligesom rotterne, mener De. En smigrende sammenligning.

ULVELING.

Det skal ikke være til Deres skade, at De slutter Dem til os. De kan da skjønne, at når vi kommer til magten, lader vi Dem beholde Deres subvention. Vi véd da, hvad en regjering skylder sine tilhængere. Men vil De endelig støtte et ministerium, som

allerede er dødsdømt så værsågod. De risikerer bare at miste Deres indtægt fra det hemmelige fond, og annoncerne kommer nok også til at minke betydelig.

BLIX.

Annoncerne!

ULVELING.

Forstår De ikke, at De gjør Dem udtilbens med forretningsverdenen, hvis De ikke siger Dem løs fra Frank og hans socialisme.

BLIX.

Ja men i spørgsmålet om tantièmeloven har jeg forholdt mig neutral.

ULVELING.

Det er ikke tilstrækkeligt. Forbitrelsen er stor i de næringsdrivende kredse, og der er oppe en plan om for fremtiden at boycotte alle de blade, som ikke nu resolut tager parti for de besiddende klasser. Og jeg véd, at *Deres* blad vil man specielt tillivs.

BLIX.

Jeg har kanske lempet mig altfor meget efter Frank. De politiske følger fik det endda

være det samme med. Men skal det gå ud over annoncerne... Véd De hvad: jeg tror, jeg vil reflektere på Deres forslag.

ULVELING.

Bravo. Nu taler De som den overlegne mand, De i grunden er.

BLIX

(får øie på Prætorius, som kommer ind fra promenadehallen).

Se dér, Prætorius...

ULVELING.

Hånden på hjertet, Prætorius — vidste De i forveien, hvad der skulde ske iefter-middag, eller vidste De det ikke?

PRÆTORIUS.

Det spørgsmål har jeg hørt vel halvhundrede gange. Og svaret lyder: jeg vidste det på en måde ikke, men på en anden måde vidste jeg det alligevel.

ULVELING.

Deres tale er dunkel som et delfisk orakelsprog. Og dog er den ikke vanskelig at tyde. Sandheden er: De vidste ikke et gran, De bare kvier Dem for at tilstå det.

PRÆTORIUS.

De får udlægge mine ord, som De lyster. Det kan jeg ikke hindre Dem i.

ULVELING.

Jeg begriber jo så inderlig vel, at De må føle Dem såret. At Frank er hensynsløs overfor os andre, har vi nu engang vænnet os til. Men at han vil krænke *Dem*, som er hans ungdomsven, hans trofaste Pylades — nej, det skjønner jeg ikke.

PRÆTORIUS.

De tager feil — jeg har ingen grund til at beklage mig.

ULVELING.

Ingen grund, siger De! De, som ifølge Deres stilling som majoritetens indpisker er både vor og regjeringens tillidsmand! Skulde ikke først og fremst De have krav på fortrolighed! . . . Men siden De ikke længer er intim med Frank, har han vel heller ikke indviet Dem i, hvad han nu kommer til at foretage sig videre?

PRÆTORIUS.

Det kan jeg ikke svare Dem på. Men De

skal ikke bekymre Dem for *det*. Han vil nok fremdeles vise sig som den, han altid har været: den stærkeste mand i vor politik.

ULVELING.

Det er bare mærkeligt, så svag han er blevet, denne stærke mand. Parlamentet har han ganske vist sat på porten — sålænge det varer. Men ligeoverfor den ærede pøbel er han af en forbausende undfaldenhed. Der holdes syndikalistmøder med oprørske taler, der foranstaltes demonstrationstog under røde faner og med revolutionær musik. Det bliver jo snart ikke værende her i hovedstaden for skikkelige folk.

BLIX.

I provinsbyerne er det ikke stort bedre. Efterretningerne iaften lyder nokså alarmerende.

ULVELING.

Og han skrider ikke ind, han, som er regjeringens chef, og som er indenrigsminister ovenikjøbet. Han kjører med slappe tømmer og lader det bære did det vil.

PRÆTORIUS.

Han strammer nok tømmerne, når tiden er inde. Lad generalstreiken komme, og han vil snart få bugt med den, det kan De stole på... Hvad siger nu De, herr Blix?

BLIX.

Jeg for min del afventer generalstreiken med sindsro.

PRÆTORIUS.

Ja, ikke sandt, De er også af den mening at fornuft og orden sluttelig vil seire?

BLIX.

Det vil jeg da håbe. Men jeg tænkte nu nærmest på avisen. Vi har arrangeret os med vore sættere, så streiken berører ikke os. Og en ny rotationspresse har vi også fået opsat. Så vi er godt rustet til den bevægede tid, vi går imøde. Løsnumersalget bliver vist enormt...

(Robert Frank viser sig i døren til venstre.)

ULVELING.

Giv agt, mine herrer! dér kommer mini sterchefen i egen høie person

ROBERT FRANK
(med en flygtig hilsen til herrerne).

Prætorius, jeg vil gjerne tale nogle ord med dig.

(Ulveling og Blix trækker sig tilbage.)

ROBERT FRANK.

Jeg formoder, du er ilde berørt af, at jeg ingenting lod dig vide på forhånd.

PRÆTORIUS.

Med mig gjør det hverken fra eller til. Det gale ved sagen er, at hele majoriteten er stødt for hovedet. At du har sat parlamentet ud af virksomhed, kan endda forsvares med de urolige tider. Men at du har gjort det uden samråd med gruppeførerne, det opfatter man som en hensynsløshed mod den ministerielle blok.

ROBERT FRANK.

Netop gruppeførerne vilde jeg ikke varsle. De er langtfra pålidelige allesammen. Spørg bare Ulveling — hvis han vilde, kunde han til punkt og prikke give dig besked om sammensværgelsen mod mig.

PRÆTORIUS.

Hvilken sammensværgelse?

ROBERT FRANK.

Ja den burde egentlig *du* have opsporet, min gode Prætorius. Men heldigvis blev jeg da advaret fra andet hold. Planen gik simpelthen ud på, at jeg skulde puttes i en sæk og kvæles.

PRÆTORIUS.

Hvad er det, du siger!

ROBERT FRANK.

Se ikke så forfærdet ud — du forstår da vel, jeg udtrykker mig billedlig. Kvælningen skulde ske på parlamentarisk vis, og sækken var ikke andet end en dagsorden. Den var affattet i meget forsigtige og svævende ordelag, men praktisk talt betød den, at mit forslag om arbeidernes tantième skulde henlægges og begraves.

PRÆTORIUS.

Jeg hørte nok ymte om, at noget sligt var igjære, men jeg fæstede mig ikke synderlig ved det.

ROBERT FRANK.

Og kan du så gjætte, hvem der skulde skaffe denne dagsorden flertal? Jo, for det

første de reaktionære, dernæst socialisterne, og endelig endel af vore egne elskelige såkaldte ministerielle. Et broget kompani, ikke sandt?

PRÆTORIUS.

Tillad mig at bemærke, at jeg nærer mine tvil. Jeg tror fremdeles, at det ikke har dreiet sig om andet og mere end visse enkeltmænds flyvetanke.

ROBERT FRANK.

Nu, efterat kupet har mislyktes, vil selvfølgelig anstifterne sætte op de uskyldigste miner. Og de menige véd slet ingenting: *de* var holdt udenfor og skulde først modtage parolen i det afgjørende øieblik. Det vil sige i mødet ieftermiddag, hvor det var aftalt at bomben skulde springe.

PRÆTORIUS.

Ja-ja, når du er viss i din sag, så må jeg vel give mig. Men alligevel . . .

ROBERT FRANK.

Jeg har det fra en sikker kilde. Imorges blev jeg varskoet, og jeg skjønte, at nu var der bare ét at gjøre: snakkebutiken måtte

stænges. Jeg kjørte sporenstregs til slottet og fik den gamle herre til at underskrive forordningen. Ikke uden ophævelser forresten — han er mindre medgjørlig nu end før . . . Nå, og hvad der derefter hændte, behøver jeg jo ikke at fortælle dig.

PRÆTORIUS.

Nei, men du fortæller mig kanske, hvad der vil hænde videre. Hvad er meningen med det hele, hvad agter du at opnå?

ROBERT FRANK.

Hvad jeg agter at opnå? Gjennemførelsen af mit program naturligvis. Jeg har da udtalt det ofte nok: jeg vil ikke som regjeringschef længer stå og se på, at hele vor industri går sin undergang imøde. Der har jo i de sidste år ikke været ende på streiker, og det bliver stadig værre, landet svækkes både økonomisk og politisk. Nu *ma* der endelig engang skaffes arbeidsfred — med det gode eller med det onde.

PRÆTORIUS.

Meget vel — men *hvordan* skal der skaffes arbeidsfred? Og det til og med nu, hvor syndikalisterne er fast bestemt på generalstreik . . .

ROBERT FRANK.

Syndikalisterne må slåes til jorden, så de ikke reiser sig mere. Og når *det* er besørget, skal fredsværket begynde.

PRÆTORIUS.

Fredsværket, ja. Men det er netop knuden.

ROBERT FRANK.

Den er ikke uløselig. Bare man går frem på den rette måde. Jeg gjentager, hvad jeg har sagt dig gang på gang: det gjælder om at skabe solidaritet, at forene driftsherrer og arbeidere i fælles interesser. Arbeiderne må blive parthavere, de må få andel i udbyttet. Skal de forsone sig med kapitalen, må de selv blive kapitalister på sæt og vis. Anden vei øiner ikke jeg til den sociale fred, og den vei er det just, min tantièmelov peger på.

PRÆTORIUS.

Den peger på en vei, som endnu ingen lovgivning har slået ind på. Der findes ikke forbillede i et eneste land.

ROBERT FRANK.

Nuvel, så bliver det os, som giver forbilledet.

PRÆTORIUS.

Mon det? Jeg har for længe siden fortalt dig, hvad jeg mener om den lov. Havde en anden minister indbragt så revolutionært et forslag, vilde han været færdig med det samme. *Du* har havt tilstrækkelig prestige til at kunne vove det. Men du kan da ikke et øieblik have troet, at loven virkelig vilde komme istand.

ROBERT FRANK.

Og hvorfor skulde jeg ellers sætte alting ind på den?

PRÆTORIUS.

Sig hvad du vil — jeg kan ikke tænke mig andet, end at forslaget bare blev kastet ind af taktiske grunde. At du vilde prøve at splitte arbeiderpartiet ved det...

ROBERT FRANK.

Intet har ligget mig fjernere i denne sag end taktiske bevæggrunde. Taktik — jeg er kommet til at væmmes ved det blotte ord, efterat jeg nu i årevis bare har holdt på med at lirke og lavere. Nu vil jeg for én gangs skyld tillade mig den luxus at gå den bene vei, at handle udelukkende efter mit eget hoved.

PRÆTORIUS.

Tag dig ivare — du sætter din autoritet på spil.

ROBERT FRANK.

Hvad har jeg erhvervet min autoritet for, hvis jeg ikke skal kunne risikere den for en sag, som fortjener at fremmes . . . Det siges, at adelskab forpligter, men magten gjør det sandelig også.

PRÆTORIUS.

Jeg er bange for, der bliver lidet tilovers af magten, dersom du driver på med din tantièmelov. Jeg udtrykker mig mildt, når jeg siger, at den absolut ikke har stemningen for sig i parlamentet.

ROBERT FRANK.

Derfor har jeg også sendt parlamentet hjem. Til det kommer på andre tanker.

PRÆTORIUS.

Da måtte du først bringe hele folket på andre tanker. Men de næringsdrivende vil ikke vide af din lov, fordi de anser den for et utåleligt indgreb i eiendomsretten. Og ar-

beiderne betragter den ikke som andet end en bluff, som bare har til hensigt at gjøre det af med deres dyrebare streikefrihed. Hvor du da skal finde et støttepunkt, begriber jeg ikke.

ROBERT FRANK.

Begivenhedernes gang vil muligens lære godtfolk at se anderledes på mit program, end de gjør det nu. Pas på — inden tre uger er gået, er kanske omslaget kommet.

PRÆTORIUS.

Og hvorfor skulde det komme så snart?

ROBERT FRANK.

Fordi vi alt da vil have oplevet det store kaos. Jeg håber det ialfald.

PRÆTORIUS.

Du håber på et kaos...?

ROBERT FRANK.

Kjender du intet til astronomi? Véd du ikke, at det er ud af kaotiske tågemasser, at solsystemerne danner sig. Det nye fødes kun gjennem kaos.

PRÆTORIUS.

Ja, det kan gjerne være, men jeg holder mig nu helst ved jorden, og dér pleier kaos ikke at være af det gode... Du taler, som om du i grunden gav alting pokker i vold...

ROBERT FRANK.

En viss portion fandenivoldskhed må der altid til, skal man i politiken udrette noget, som sætter mærke.

PRÆTORIUS.

Der er en grænse for alt, og jeg er slet ikke sikker på, du slipper helskindet fra det kaos, du længes efter.

ROBERT FRANK.

Tror du da, *jeg* er sikker på det? Tvertimod — det er ligeså sandsynligt, at jeg knækker nakkebenet på denne historie. Men uvisheden gjør det bare endda mere tillokkende for mig.

PRÆTORIUS.

Tak, nu kan det være nok, nu skræmmer du mig ikke mere. Du bare står og driver gjøn med mig — jeg burde skjønt det straks,

da du kom med dit store kaos. Men man véd jo aldrig, hvor man har dig. Slig en mystifax var du allerede i studenterdagene...

ROBERT FRANK.

Kjendte du mig dengang?

PRÆTORIUS.

Om jeg kjendte dig? Det var også et spørgsmål.

ROBERT FRANK.

Ja, for vi mødtes jo bare ganske flygtig.

PRÆTORIUS.

Nei, vi mødtes da virkelig stadig væk. Ellers kunde jeg umulig erindre så mange småtræk og anekdoter fra din ungdom.

ROBERT FRANK.

Dem har du bare fundet på.

PRÆTORIUS.

Hvad for noget!

ROBERT FRANK.

Du lavede dem sammen, da jeg blev minister. Før den tid erindrede du ingenting.

PRÆTORIUS.

Jeg er næsten målløs... Jeg vil håbe, at dette er din behagelige spøg...

ROBERT FRANK
(ler).

Ja, du skjønner da vel det. Var det ikke dig selv, som kaldte mig en mystifax? Og da fik jeg lyst til at erte dig en smule, min gamle ven... Men her fortaber jeg mig i snak og har endnu ikke fået hilst på vært og værtinde... På gjensyn...

(Ved indgangen til promenadehallen mødes Robert Frank med den unge diplomat arm i arm med Julia Cameron. Idet han besvarer den unge mands hilsen, synes han at studse og bliver et øieblik stående. Derpå ligesom tager han sig i det og går videre.)

DEN UNGE DIPLOMAT.

Lagde De mærke til det blik, han sendte Dem, Miss Cameron? Det var da ganske påfaldende...

JULIA CAMERON.

Og De, som véd, hvor jeg brænder efter at tale med ham — det er for galt, at ikke De hjalp mig til det nu.

DEN UNGE DIPLOMAT.

Hvordan skulde jeg båret mig ad med *det*?

JULIA CAMERON.

Det blev Deres sag. Med en smule åndsnærværelse...

(Hun går fra ham og tager plads til venstre.)

DEN UNGE DIPLOMAT

(idet han følger efter og sætter sig hos hende).

Nu er De uretfærdig... Herr Prætorius, jeg appellerer til Dem — kunde vel *jeg* gjøre Miss Cameron bekjendt med ministerchefen?

PRÆTORIUS

(sætter sig ligeledes).

Nei, det tror jeg oprigtig talt ikke gik an.

DEN UNGE DIPLOMAT.

Dér hører De... I det hele taget, på hvad måde De skal lære ham at kjende — aner De, for et vanskeligt problem det er?

JULIA CAMERON.

Det er vel af den slags vanskeligheder, som diplomaterne finder på for at have noget at bestille.

DEN UNGE DIPLOMAT.

De vil selv kunne dømme, når jeg har forklaret mig nærmere. Et bekjendtskab stiftes ved en præsentation, ikke sandt? Nu spørger jeg: hvem skal lade sig præsentere, De eller han?

JULIA CAMERON.

Det har jeg virkelig ikke tænkt på.

DEN UNGE DIPLOMAT.

De eller han — *cruelle énigme*... At *De* skulde lade Dem forestille, er udelukket, fordi De er dame. Det kunde i det høieste ske, hvis herr Frank var en ærværdig olding, men nu er han tilfældigvis en mand i sine allerbedste år. De vil svare, at så kan jo *han* lade sig forestille, men det er slet ikke så ligetil, som det ser ud til at være. Jeg appellerer atter til herr Prætorius' indsigt.

PRÆTORIUS.

Jeg tror ikke, det vilde være stemmende med skik og brug, om ministerchefen lod sig forestille for en meget ung dame. Med mindre denne unge dame var gift.

DEN UNGE DIPLOMAT.

Jeg beundrer Dem, herr Prætorius, De har fundet løsningen... Nu véd De det, Miss Cameron: vil De gjøre ministerchefens bekjendtskab, da må De først gifte Dem med en af Deres mange tilbedere.

JULIA CAMERON.

Hvem har sagt Dem, at jeg har tilbedere?

DEN UNGE DIPLOMAT.

Som om nogen behøvede at fortælle mig *det*.

JULIA CAMERON.

Og De mener altså, jeg vilde nøie mig med en „tilbeder", som De kalder det. Nei, jeg er mere fordringsfuld end som så.

DEN UNGE DIPLOMAT.

Rører det ikke Deres hjerte, at man tilbeder Dem? Hvad kræver De da af den, De kommer til at udkåre?

JULIA CAMERON.

Jeg kræver, han skal være en mand, hvem *jeg* kan tilbede.

DEN UNGE DIPLOMAT.

Hvem *De* kan tilbede? Det var unægtelig et stridt forlangende. Stiller De sådanne betingelser, da er jeg ræd for, at ingen af os vil kvalificere sig... Men kanske en mand som ministerchefen...

JULIA CAMERON.

Hvad er det med *ham*?

DEN UNGE DIPLOMAT.

Hans person synes jo at have fundet nåde for Deres ellers så kritiske øine. Og da han endnu er løs og ledig...

JULIA CAMERON
(til Prætorius).

Har han aldrig været gift?

PRÆTORIUS.

Nei, aldrig. Jeg kunde ikke engang tænke mig ham som gift.

JULIA CAMERON.

Men hvorfor det?

PRÆTORIUS.

Fordi han er eneboer af natur. Jeg kjender

overhovedet ingen, som i den grad som han har isoleret sig i sit private liv.

JULIA CAMERON.

Men han har da slægtninge og venner?

PRÆTORIUS.

Han har en eneste ven, og det er min ringhed. Men han har ingen slægtninge tilbage, på en svoger nær, hans afdøde søsters mand.

DEN UNGE DIPLOMAT.

De mener den løierlige fyr, han anvender som en slags sekretær — Leporello?

PRÆTORIUS.

Ja, så pleier man jo at kalde ham, men egentlig heder han Winkelmann.

JULIA CAMERON.

Leporello — vil det sige, at herr Frank er en don Juan?

PRÆTORIUS.

Nei, på ingen måde. Jeg formoder, det hænger sammen med, at Winkelmanns udseende minder om en hare. Navnet Leporello har jo den betydning.

DEN UNGE DIPLOMAT.

Skulde det ikke snarere skrive sig fra, at han går ærender, som andre ikke gjerne vil påtage sig? At ministerchefen benytter ham ved visse utilståelige transaktioner...

JULIA CAMERON.

Hvoraf véd nu De, at herr Frank befatter sig med ting, som han ikke tør tilstå?

DEN UNGE DIPLOMAT.

Han var vel ikke nået frem til den stilling, han indtager, hvis han gjorde sig overdrevne skrupler... De, Miss Cameron, som er journalist, er da ikke ubekjendt med, at ingen statsmand kan være lavet af det rene guld.

JULIA CAMERON.

Og hvorfor ikke?

DEN UNGE DIPLOMAT.

Véd De ikke, at det rene guld er for blødt til at kunne bruges til gangbar mynt? Det må være tilsat med endel mindre ædelt metal, først da får det hårdhed og modstandskraft nok. Sådan er det også med de ledende politikere.

JULIA CAMERON.

Er det Dem selv, som har udfundet denne sammenligning?

DEN UNGE DIPLOMAT.

Nei, jeg pløier med en andens kalv. Men denne anden var en mand, som kunde tale af erfaring.

PRÆTORIUS.

Miss Cameron, nu bliver Deres ønske opfyldt...

(Robert Frank kommer, med ambassadricen ved armen, ind fra promenadehallen.)

AMBASSADRICEN

(vinker Julia Cameron hen til sig).

Julia, å kom hid, er du snil...

(Julia Cameron reiser sig og går hen til sin tante. Prætorius og den unge diplomat forsvinder ind i salonen til venstre.)

AMBASSADRICEN.

Her, herr Frank, ser De altså min niece, Miss Cameron... Julia, herr Frank har været så venlig at sige mig, at han gjerne vilde gjøre dit bekjendtskab. Jeg har fortalt ham, at du er journalist og vilde være taknemmelig for en interview.

ROBERT FRANK.

Det vil være mig en glæde at...

AMBASSADRICEN.

Men De må ikke tro, at hun er en almindelig reporter. Hun har studeret både i Paris og i Zürich, og hun er doktor i filosofi eller hvad det nu er, jeg véd ikke rigtig, men doktor er hun ialfald. Ja, hun er et lidet vidunder. Tænk Dem, da hun ikke var ældre end femten år...

JULIA CAMERON.

Tante, jeg beder dig...

AMBASSADRICEN.

Forresten, alle disse studeringer... Mener vel De, herr Frank, at unge piger har godt af at være lærde? Min niece er blevet så skrækkelig revolutionær af det — jeg tror, hun næsten er socialist. Men mig bryder hun sig ikke om, når jeg siger: Julia, sligt passer sig ikke for en ung dame af din stand. De må nemlig vide, at vi hører til en god og gammel familie. En *meget* anset familie fra Sydstaterne...

JULIA CAMERON.

Men tante da...

AMBASSADRICEN.

Kunde ikke De bringe hende på andre tanker, herr Frank, når De nu får talt med hende? Hun er begeistret for Dem, siden hun så Dem i parlamentet ieftermiddag. Vi sad beggeto i en loge, og jeg havde skaffet os pladse i den forreste række, for bagved ser man jo ingenting på grund af hattene. Hvad mener De om de store damehatte, herr Frank — burde ikke egentlig de forbydes ved lov?... Og da De skulde til at læse op det papir, De havde med, og alverden var så spændt på det, da stod De der og smilte. Det vil sige, *jeg* bemærkede ikke, at De gjorde det, men Julia sagde: „Så du, hvor han smilte, tante?" — og hun har ikke kunnet glemme det senere. Hvad var det ved herr Franks smil, som gjorde sligt indtryk på dig?

JULIA CAMERON.

Tante, nu må du virkelig...

AMBASSADRICEN.

Herr Prætorius fortalte, at sådan smilte

De altid som student, når De spillede en eller anden et rigtig godt puds, men min niece påstod, at der lå meget mere i det smil... Vær så snil og smil, herr Frank, så jeg kan se... Nei, jeg opdager ikke noget særligt... Men nu må jeg ind til françaisen, jeg skal danse den med den russiske ambassadør, og han går vist og leder efter mig...

(Hun går ud i promenadehallen.)

ROBERT FRANK.

De danser ikke, Miss Cameron?

JULIA CAMERON.

Jo, jeg danser overmåde gjerne — med lidenskab, kan jeg sige.

ROBERT FRANK.

Desværre, jeg drister mig ikke til at engagere Dem. Jeg har altid været en dårlig danser, og nu er jeg desuden kommet helt ud af øvelse.

JULIA CAMERON.

Betydelige mænd danser vist aldrig godt. Idetmindste har jeg lagt mærke til, at herrer, som er fuldendte dansere, pleier at være lidet

begavet... Mon ikke dans er en færdighed, som ikke lader sig forlige med en meget udviklet hjerne?

ROBERT FRANK.

De mener, at den ene slags balance udelukker den anden? Ja, jeg er jo ikke kompetent til at udtale mig i dette videnskabelige spørgsmål. Men ihvertfald er jeg Dem meget forbunden for den elskværdige måde, hvorpå De forklarer min ufuldkommenhed som danser.

JULIA CAMERON.

Å, nu gjør De nar af mig. Men det var vist også dumt, det jeg sagde...

DEN UNGE DIPLOMAT
(kommer fra salonen til venstre).

Jeg beder tusen gange om forladelse for at jeg vover at forstyrre. Men De husker kanske, Miss Cameron, at jeg har fået løfte på françaisen. Den begynder nu straks...

JULIA CAMERON.

Tænk, det havde jeg glemt. Det gjør mig meget ondt, men jeg har danset hele aftenen,

og nu er jeg så forfærdelig træt. Jeg håber, De undskylder mig. De finder Dem nok en anden dame...

DEN UNGE DIPLOMAT.

Jeg beklager meget...

(Han fjerner sig.)

ROBERT FRANK.

De sagde, De var træt, Miss Cameron. Skulde vi ikke sætte os?

(De tager plads i forgrunden til høire.)

JULIA CAMERON.

Herr Frank, der er noget, jeg har slig brændende lyst til at sige Dem. Men jeg véd ikke, om jeg tør. Jeg føler mig så forknyt i Deres nærværelse...

ROBERT FRANK.

Kunde De ikke overvinde Dem til at sige det alligevel?

JULIA CAMERON.

Jo, jeg synes ikke, jeg kan lade være... Naturligvis lægger De ingen vægt på, hvad en ubetydelig ung pige mener om Deres

politik. Men jeg vilde så gjerne, De skulde vide, hvor jeg beundrer Dem for Deres plan om at give arbeiderne andel i udbyttet. At en mand som De vil sætte sin stilling ind for arbeidernes skyld, det er storartet, enestående...

ROBERT FRANK.

Miss Cameron, jeg ønsker ikke at stå i Deres øine som en anden end den jeg er. Jeg har ikke fremsat mit forslag for arbeidernes skyld.

JULIA CAMERON.

Ikke for arbeiderne? Men for hvem da?

ROBERT FRANK.

For industrien i det hele taget. Det er ikke sentimentale hensyn, som har drevet mig, men simpelthen min sans for økonomi. Det byder mig imod at se på alt det kraftspild, som voldes af de evindelige streiker, og derfor prøver jeg nu at bringe orden i tingene.

JULIA CAMERON.

Men arbeiderne vil dog blive heldigere stillet ved det.

ROBERT FRANK.

Ganske vist vil arbeiderne stå sig på min tantièmelov. Men det vil også driftsherrerne gjøre. Ellers havde jeg aldrig indladt mig på sagen.

JULIA CAMERON.

Og jeg, som troede, De egentlig var socialist.

ROBERT FRANK.

Jeg var det i mine yngre dage. Det, som tiltalte mig ved socialismen, var netop dens fordring på kræfternes organisation. Men jeg kom snart på det rene med, at det er ikke denslags, som er afgjørende for partiets masse. Hvad *den* beherskes af, er ikke andet end fattigmandsidealer.

JULIA CAMERON.

Og nu forkaster De altså socialismen.

ROBERT FRANK.

Ikke ubetinget. Socialisme — gjerne for mig, men ikke gjennemført ved proletarer. Dertil kræves et diktatur. Intelligensens diktatur.

JULIA CAMERON.

Men er det ikke så, at partiet samler flere og flere intelligente folk omkring sig? Ved universiteterne slog det mig, hvor mange begeistrede tilhængere socialismen har blandt den studerende ungdom.

ROBERT FRANK.

Der tales så meget om ungdommens begeistring for det store og ædle. Men det, de unge tiltrækkes af, er i regelen ikke sagens ideelle side. Nej, det er den sensationelle. Og sensationer varer ikke længe.

JULIA CAMERON.

Det er nok sandt, desværre — for manges vedkommende. Men for andre, tror jeg, er socialismen mere end en sensation. De slutter sig til den, fordi den stemmer med deres retfærdighedsfølelse. For vi kan da aldrig komme bort fra, at den er grænseløst uretfærdig, den forskjel, som gjøres på høie og lave.

ROBERT FRANK.

Der *bør* være høie og lave. De, som står nedenfor, må kunne se for sig et levende mål, som de fristes til at stræbe op til. Det

er synet af afstanden og trangen til at overvinde den, som sætter evnerne i bevægelse. Uden afstand intet fremskridt.

JULIA CAMERON.

Jeg tænkte også bare på den kunstige fastand, den ufortjente forskjel, som beror på en tilfældighed. *Den* kan da ikke forsvares. For i sig selv er jo et menneske ikke ringere, fordi om han er født i en lavere samfundsklasse.

ROBERT FRANK.

De må ikke tro, at jeg nærer denslags fordomme. Min erfaring er tvertimod den, at grundstoffet i samfundslagene er forbausende ligt. Rige og fattige, herrer og trælle, de, som kaldes fornemme, og de, som kaldes simple — i gjennemsnit er de omtrent det samme krapyl.

JULIA CAMERON.

Men når de af naturen er lige, hvorfor skal da den ene klasse leve i overflod, mens den anden lider mangel?

ROBERT FRANK.

Ja hvorfor? Dér rører De just ved det

springende punkt. Uretfærdigt er det, det indrømmer jeg villig. Men retfærdighed er da også en bisag.

JULIA CAMERON.

Er retfærdighed en bisag?

ROBERT FRANK.

Der er noget, som veier tyngre end hensynet til retfærdighed, og det er hensynet til kultur. Og kulturen kan ikke fremmes uden ved hjælp af en elite.

JULIA CAMERON.

Jeg har vanket adskillig i det såkaldte bedste selskab, og jeg synes ikke, det fortjener navnet elite.

ROBERT FRANK.

Med elite mener jeg heller ikke det såkaldte bedste selskab. Velstand, kundskaber, forfinede livsvaner, alt dette udgjør bare jordbunden og atmosfæren, hvor elitens blomst kan skyde op. Eliten selv, det er de, som viser os, hvor langt og hvor høit et menneske kan nå.

JULIA CAMERON.

Men sådanne elitevæsener kan da også være født i en lavere klasse.

ROBERT FRANK.

De kan være født der, men de kan ikke vedblive at færdes dernede. Deres idéer, deres værker trænger til at finde gjenklang, de trænger til et kultursamfund, som har råd til at interessere sig for andet og mere end det daglige brød. Nemlig for alt det overflødige, som til syvende og sidst er det mest fornødne, fordi først *det* gjør en tobenet skabning til menneske.

JULIA CAMERON.

Derfor skulde der altså værnes om de privilegerede klasser...

ROBERT FRANK.

Ja, bare derfor. Ikke for disse klassers egen skyld, men for at have et milieu, som skaffer lys og luft til de høieste menneskeexemplarer. Det er meget vigtigere, end at den store masse bliver en smule bedre klædt og ernæret, end den er. For ud af *den* kan der alligevel ikke dannes mere end trekvartmennesker.

JULIA CAMERON.

Men kunde ikke vilkårene for den store masse gjøres såpas gode, at også den fik sans for kultur? At så mange som muligt blev med om det, det synes jeg da var det allerbedste.

ROBERT FRANK.

Det var det utvilsomt. Men tingen lader sig bare ikke gjennemføre. Idetmindste ikke endnu. Der er for mange folk og for få subsistensmidler. Der er ikke nok af livets goder, til at alle kan føre en menneskeværdig tilværelse.

JULIA CAMERON.

Skulde der virkelig ikke være nok? Og alle de rigmænd, som vi ser omkring os! End om de gav fra sig noget af sin overflod, ikke mere end den del af den, som de nu kaster bort til extravaganser. Som nu festen her iaften — jeg ved ikke, om min tante har sagt Dem, hvad den koster: hun fortæller det jo til hvem som vil høre det. I balsalen, i promenadehallen er væggene dækket af de sjeldneste roser og orkidéer. Bare dekoreringen med blomster har slugt en formue . . .

ROBERT FRANK.

Jeg medgiver, at man kan anvende sine penge på nyttigere måde. Men om alle jordens rigmænd stillede alt sit gods til samfundets rådighed, vilde ikke de fattige være stort bedre farne for *det*. Dertil er rigmændene altfor få.

JULIA CAMERON.

Altfor få?

ROBERT FRANK.

Ikke én af tusen er rig. Vi bare indbilder os, de er så mange, fordi de bemærkes og omtales og gjør sig gjældende alle steder.

JULIA CAMERON.

Ja, tog man hele verden under ét, da vilde vel millionerne ikke forslå. Men hvis forsøget blev gjort indenfor rige nationer som englændere og franskmænd og amerikanere...?

ROBERT FRANK.

Der *er* ingen rige nationer. Englændere og franskmænd og amerikanere er bare mindre fattige end de andre. Fattigdom er regelen i hvert eneste land. Og prøvede man

på at afhjælpe den ved at skabe lige betingelser for alle, hvad resultat vilde der blive af det? Jo, en farveløs masse, hvis kår selv i bedste fald ikke nåede op til vor lavere middelstands. Med kulturopgaverne var det da forbi — der blev ikke plads og ikke sans for andet end almueinteresser... Retfærdighedens rige vilde indvarsle kulturens nedgang.

JULIA CAMERON.

Og De mener ikke, at en anden samfundsorden vilde få velstanden til at stige, så der blev mere end nok for alle?

ROBERT FRANK.

Socialisterne påstår det jo. Når først den store mængde slippes til, når de ukyndige og de kortsynte får hånd i hanke, da bliver alt så meget bedre, da skal guldalderen komme... Jeg tror nok, at produktionen kan gjøres mere frugtbringende, end den er. Men da må man slå ind på en ganske anden vei.

JULIA CAMERON.

Jeg begynder nu at forstå, hvorfor De holder på overklassens herredømme. Men

alligevel... Fornuftig er den kanske, den nuværende orden, men der er så meget ved den, som mine følelser gjør oprør mod.

ROBERT FRANK.

Når jeg holder på overklassens herredømme, er det bare i mangel af noget bedre. Den ideale samfundsform er det ikke.

JULIA CAMERON.

Og idealet — hvordan vilde *det* se ud?

ROBERT FRANK.

Det vilde intetsomhelst have at bestille med klasser. For en klasse repræsenterer bare snevre og ensidige formål. Hverken pengevælde eller militærmagt eller kirke, og endnu mindre almueagtigheden, har den ubetingede ret til at herske. *Ånden* skulde råde, den ene og alene... Engang i min ungdom foresvævede der mig en fremtid... Men det kan forresten være det samme...

JULIA CAMERON.

Nei, bliv ved! Hvad var det for en fremtid?

ROBERT FRANK.

Jeg fantaserede om en tingenes orden, hvor den elite, vi talte om, var den nye suveræn. Hvis *den* dannede et forbund, var den uovervindelig i kraft af sin ånd. Men den skulde ikke misbruge sin magt til personlig fordel. Tvertom: den skulde benytte den til at høine de andre. Eliten skulde samle sig om en fælles opgave — at antage sig denne famlende og umyndige menneskehed og gjøre ud af den det ypperste, den overhovedet kan blive til.

JULIA CAMERON.

Ja! Sådan skulde det være! Eliten bør danne et forbund! Og en mand som De må stå i spidsen for det!

ROBERT FRANK.

Jeg kan desværre ikke efterkomme den altfor smigrende opfordring. Der er nemlig en hake ved tingen, og det er, at eliten ikke *kan* danne forbund.

JULIAN CAMERON.

Og hvorfor kan den ikke det?

ROBERT FRANK.

Fordi det vilde gå stik imod dens natur. Elitemennesker har hver og en sit høist individuelle særpræg, og således må det også være, for ellers var de jo ikke elite. Men just denne egenart hindrer deres sammenslutning... De andre derimod, det menneskelige middelgods, de, som er formet på en og den samme læst, ja *de* er som skabt til at gå i flok og følge. Se bare til vore politiske partier.

JULIA CAMERON.

Partivæsenet skulde altså være et tegn på åndelig underlegenhed?

ROBERT FRANK.

På en viss måde, ja. Folk finder hverandre i det, som er fælles, og det fælles er nødvendigvis det ordinære. Og jo mere ordinære de er, både menneskene og deres formål, desto større chancer er der for partidannelse og dermed også for magt og for seier... Det er dette, som gjør politiken så usmagelig og undertiden så håbløs.

JULIA CAMERON.

Men De har dog valgt politiken til Deres livsopgave...

ROBERT FRANK.

Hidtil har den ikke været andet end et metier for mig.

JULIA CAMERON.

Alligevel må der da være stunder, hvor den fylder Deres sind. Som ieftermiddag, da De stod der i parlamentet. Jeg synes, det måtte være en stolt følelse at være den, hvem alles øine var fæstet på, og vide, De bare behøvede at sige et ord for at sætte hele landet i bevægelse.

ROBERT FRANK.

Jeg forsikrer Dem, at netop i den stund fløi mine tanker milevidt bort fra al politik.

JULIA CAMERON.

Er det muligt!

ROBERT FRANK.

Har De aldrig gjort den erfaring, at i vigtige øieblikke kan Deres opmærksomhed løbe løbsk? De skal koncentrere Dem om en eneste ting, situationen kræver det, men uvilkårlig fanges Deres interesse af en gjenstand, som ligger udenfor. Har De ikke oplevet noget sligt?

JULIA CAMERON.

Jo, siden De nævner det, så husker jeg en gang... Nei, jeg vil ikke fortælle det, det er så intetsigende...

ROBERT FRANK.

Å jo, lad høre.

JULIA CAMERON.

Det er bare en bagatel, noget, som passerede mig ved en examen...

ROBERT FRANK.

Og hvad var det, som passerede Dem dér?

JULIA CAMERON.

Nei, det var ikke andet, end at professoren havde gjort mig et spørgsmål, men så fik jeg øie på en stor flue, som krøb så besynderlig langsomt henover bordet, og jeg kunde ikke lade være at stirre på den, den formelig hypnotiserede mig, så jeg glemte at svare... Mere var det ikke — uf, det er så dumt...

ROBERT FRANK.

Nuvel, noget lignende var det, som hændte mig idag. Men med den forskjel, at det ikke

var en flue, som optog mig. Nei, det var en ung dame. Og véd De, hvem det var? Det var Dem, Miss Cameron.

JULIA CAMERON.

Mig?

ROBERT FRANK.

De sad jo i logen ligeoverfor min plads... Straks jeg så Dem, vakte Deres ansigt et minde hos mig. Et minde af den slags, som kommer over os i drømme. Forunderligt: som i et lynglimt synes vi at erindre, hvad vi dog aldrig har oplevet... Skjønt hvem véd ... Er De sikker på, Miss Cameron, at vi ikke har mødtes?

JULIA CAMERON.

Hvor skulde det have været?

ROBERT FRANK.

Ja, hvor kan det have været? Ikke i den existens, som vi kalder livet og virkeligheden. Men kanske i en anden tilværelse, som vi ikke gjør os rede for... Gang på gang, mens vi har siddet her og taltes ved, har jeg følt det som en gjenkjendelse.

JULIA CAMERON.

Glæden ved gjenkjendelsen kan ikke have været stor. For hvad *jeg* har sagt i samtalens løb, er da så inderlig ubetydeligt, at jeg bare skammer mig over det.

ROBERT FRANK.

Det har De ingen grund til. Og forresten kommer det heller ikke an på det, som man sådan *siger*. Det er ikke ordene alene, som åbenbarer os et menneske. Sjælen har andre midler til at meddele sig...

(Udefra høres en forvirret støi.)

ROBERT FRANK.

Hvad er det, som foregår derude?... Å, det er sandt...

(Gjæster, som befinder sig i promenadehallen, ses at haste ud i retning af balsalen.)

JULIA CAMERON.

Der må være folkeopløb nede på gaden...

ROBERT FRANK.

Nei, larmen kommer ikke fra gaden lige udenfor...

(Han reiser sig, trækker et forhæng tilside og åbner vinduet.)

ROBERT FRANK.

Det er om hjørnet, på den store plads, som balsalen vender ud imod . . .

(Julia Cameron går hen til vinduet.)

ROBERT FRANK.

Når De læner Dem ud, kan De se, hvor folk stimler did . . .

(Nu istemmer enkelte røster en sang, flere og flere falder ind, og sluttelig lyder det, som om hundreder er med.)

(Sangen stanser. Der høres trampen af hestehove, skrig og hvin.)

ROBERT FRANK.

Dér har vi det ridende politi. Nu rydder det pladsen.

JULIA CAMERON.

De stakkars mennesker! Bare der ikke sker en ulykke!

ROBERT FRANK.

Nei, der er givet ordre til at fare med lempe. Vær De ganske rolig, Miss Cameron.

PRÆTORIUS
(kommer skyndsomt ind).

Véd du, hvad der er gået for sig?

ROBERT FRANK.

Jeg kan så omtrentlig forestille mig det. Men du har kanske set det på nærmere hold.

PRÆTORIUS.

Jeg var i balsalen, da spektaklet brød løs. Dansen ophørte naturligvis. Alle styrtede hen til vinduerne for at se, hvad der var påfærde. Derude stod pøbelen og insulterede os. „Ned med Perledronningen!“ råbte de blandt andet. Og så afsang de „Internationalen“ i tilgift. Sligt hænder udenfor en fremmed magts ambassade. Det er jo en komplet skandale . . .

ROBERT FRANK.

Ja, det er en ubehagelig historie. Men nu er jo mængden splittet og uvæsenet forbi. Politiet var opstillet i sidegaderne og stod færdig til at gribe ind.

PRÆTORIUS.

Du vidste altså, der var planlagt en demonstration? Men hvorfor blev den da ikke stoppet på forhånd? Havde det ikke været bedre at gribe ind på et tidligere stadium?

ROBERT FRANK.

Du er så spørgelysten, Prætorius, du er altfor nysgjerrig. Jeg går undertiden mine egne veie, ser du, jeg har mine små hemmeligheder, som jeg ikke indvier nogen i. Det skulde da være, at jeg en dag betroede dem til Miss Cameron . . . For jeg vil håbe, det ikke er sidste gang, vi mødes?

JULIA CAMERON.

Nej, jeg er jo her i byen som aviskorrespondent, og da . . .

ROBERT FRANK.

Og da vil De have en interview, ikke sandt? Deres tante fortalte mig jo det. Og vor samtale iaften — den var ingen interview.

JULIA CAMERON.

Jeg får altså lov til at opsøge Dem en af dagene? Jeg er bare så ræd for at være til uleilighed . . .

ROBERT FRANK.

Langtfra. De er velkommen nårsomhelst For Dem vil jeg altid være at træffe. Det er da en selvfølge, nu jeg har opdaget, vi er kjendinger fra før.

PRÆTORIUS.

Jaså, har du mødt Miss Cameron tidligere?

ROBERT FRANK.

Det er jeg viss på jeg har . . . Men nu foreslår jeg, vi går ind og ser til ambassadricen og Mr Hunter. Jeg skylder dem at udtrykke min beklagelse over dette optrin.

PRÆTORIUS.

Ja, gjør endelig det . . . Jo mere jeg tænker på det, jo pinligere bliver det . . . At det ikke lod sig hindre — det går over min forstand . . .

ROBERT FRANK.

Holder du endnu på med dine funderinger. Husk på, hvad jeg sagde dig om det store kaos. Dette her var bare forspillet.

PRÆTORIUS.

Det store kaos? Ja, nu begynder jeg sandelig at frygte for, det er dit alvor . . .

(Robert Frank smiler og byder Julia Cameron armen. Alle tre går ud mod promenadehallen.)

ANDEN AKT.

(En sal i indenrigsministeriet. I midten et aflangt, med grønt klæde betrukket rådsbord, omgivet af høiryggede stole. På væggene malerier, forestillende tidligere indehavere af ministerembedet, alle i uniform. Til høire to langt fra hinanden anbragte vinduer i dybe hvælvinger. Ved det borteste et skrivebord. Længere frem på samme side et rundt bord, hvorpå der ligger aviser og tidsskrifter, omkring det nogle lænestole. Til venstre en fløidør til sekretærens værelse.)

(Robert Frank står ved rådsbordet og blader i nogle papirer.)

EN VAGTMESTER
(åbner fløidøren og melder).

Hans excellence herr trafikministeren.

ROBERT FRANK.

Er ikke herr Winkelmann vendt tilbage?

VAGTMESTEREN.

Herr sekretær Winkelmann har endnu ikke indfundet sig, Deres excellence.

ROBERT FRANK.

Lad herr ministeren komme ind.

(Vagtmesteren forsvinder, og trafikministeren viser sig. Robert Frank opfordrer ham med en håndbevægelse til at sidde ned. Begge tager plads ved rådsbordet.)

ROBERT FRANK.

Hvilke nye jobsposter har De nu igjen at opvarte mig med, kjære kollega?

TRAFIKMINISTEREN.

Jobsposter hører jo desværre til dagens orden — eller uorden burde man vel rettere kalde det... Her har jeg opsat en liste over det sidste døgns hændelser...

(Han åbner en mappe.)

ROBERT FRANK.

Er det den vanlige menu? Nedrevne telegrafstolper, overskårne telefontråde? Tak, for den sags skyld behøver De ikke at umage Dem... Har De intet at berette af extraordinær interesse?

TRAFIKMINISTEREN.

Jo, det har jeg rigtignok. På østbanestationen blev der for to timer siden opdaget en dynamitbombe...

ROBERT FRANK.

Jeg véd det allerede. Bomben var forbundet med et urværk, hvis vækker var stillet på klokken elleve.

TRAFIKMINISTEREN.

Ja, da kunde den sprængt hele bygningen i luften...

ROBERT FRANK.

Nei såmæn om den kunde. Mekanismen havde en feil, som vilde hindret explosionen. Det er med dette attentat som med de foregående: bare stymperarbeide, udført af uansvarlige enkeltmænd... Og ligedan er det med den smule sabotage hist og her — ikke andet end barneleg, ingenting, der er forslág i.

TRAFIKMINISTEREN.

Sabotagen er ialfald generende nok.

ROBERT FRANK.

Ja, men den vilde blive drevet ganske anderledes eftertrykkelig, dersom organisationen stod bagved. Nei, lederne søger tvertimod at afholde fra hærværk.

TRAFIKMINISTEREN.

I længden må de vel opgive at tale de menige til fornuft, for gjæringen bliver stærkere dag for dag. Igår var der en hel række sammenstød. Arbeidsvillige blev overheldt med vitriol, og der flød blod på flere steder.

ROBERT FRANK.

Der flød bare ikke blod *nok*. Alle disse optøier er lapperi — der må mere til, for at vi skal kunne løfte armen til det afgjørende slag. Galskaben har ikke udviklet sig med den fart, det så ud til fra først af... Husker De, for en voldsom ophidselse der var, før streiken brød løs? Og jeg lod urostifterne boltre sig — tilstå det bare, at De undrede Dem over min langmodighed...

TRAFIKMINISTEREN.

Ja, rent ud sagt undrede vi os alle.

ROBERT FRANK.

Jeg forholdt mig afventende, fordi jeg tænkte, at på den måde vilde bylden desto snarere modnes. Men jeg tog feil. Knapt var generalstreiken forkyndt, før syndikalist-styret ændrede sin taktik og manede til for-

sigtighed. De er kloge nok til at skjønne, at de bliver den svagere part i det øieblik, de giver os leilighed til at anvende våbenmagt.

TRAFIKMINISTEREN.

Det er dog umuligt andet, end at fanatismen får overhånd. Forbitrelsen er steget adskillige grader, efterat vi har indkaldt de værnepligtige jernbanemænd til tvangstjeneste.

ROBERT FRANK.

Ja, det skridt troede de ikke, vi vilde driste os til. Og voveligt var det også, for sæt at streikerne havde besvaret ordren med en massenægtelse... Men hvor langt kommer vi med denne nødhjælp? Kan De klare mere end halvparten af den sædvanlige trafik?

TRAFIKMINISTEREN.

Neppe nok det engang. Men selv om vi holder det gående for en tid, vil det ufeilbarlig ende med, at vi må indstille trænene af mangel på kul. Beholdningerne strækker ikke til — det er også en af følgerne af denne ulyksalige streik. Hvad der *da* vil ske, vover jeg knapt at udtænke. Allerede nu er deri jo dyrtid på alle slags livsfornødenheder...

ROBERT FRANK.

Det er åbenbart ingen fornøielse at være trafikminister nu om dagene... Postgangen er blevet uregelmæssig, og for telegraf og telefon tør De vel heller ikke indestå mere.

TRAFIKMINISTEREN.

Nei, streikesmitten breder sig overalt. Nu truer ovenikjøbet kontorfolkene med at slutte sig til arbeiderne — de er misfornøiet med sine kår og udnytter situationen til at stille umulige krav. Og de kommunale anstalter begynder også at stoppe op: gasværker, elektricitetsværker, det ene efter det andet ... Du store Gud, hvad er det for en fremtid, vi går imøde! Uden drivkraft, uden lys, uden tilførsel af levnetsmidler! Hungersnød, epidemier, revolution og ruin...!

ROBERT FRANK.

Hold op, kjære kollega, hold op, De nye Jeremias, med denne vellystige svælgen i begrædelige ting! Fortsætter De på den vis, da slutter vi beggeto med selvmord... Javist, det kan se broget ud, men tro De mig: trods alt behøver vi ikke at fortvile.

TRAFIKMINISTEREN.

Endnu ikke kanske. Men kommer det så vidt, som der er grund til at frygte for...

ROBERT FRANK.

Vi *lader* det simpelthen ikke komme så vidt.

TRAFIKMINISTEREN.

Ja men hvordan skal vi stanse det?

VAGTMESTEREN
(viser sig og melder):

Hans excellence herr krigsministeren.

(Krigsministeren træder ind, hilser og sætter sig hos de andre.)

KRIGSMINISTEREN.

Jeg kommer netop fra slottet. Jeg var tilsagt til audiens.

ROBERT FRANK.

Og hvad blev der talt om?

KRIGSMINISTEREN.

Hans majestæt var meget bekymret over gasernes stilling.

ROBERT FRANK.

Det er han jo bestandig. Men han budsendte Dem vel ikke for at klage sin nød sådan ganske i almindelighed. Det dreiede sig formodentlig om et specielt anliggende?

KRIGSMINISTEREN.

Ja. Det var dekretet om beleiringstilstanden, som ængstede hans majestæt. Høistsamme så helst, at det ikke trådte i kraft, og ytrede, at kunde det på nogen måde undgåes...

ROBERT FRANK.

Og De indlod Dem på at drøfte dette spørgsmål?

KRIGSMINISTEREN.

Jeg kunde jo ikke godt vægre mig, når hans majestæt bragte tingen på bane.

ROBERT FRANK.

Hm... De véd jo, min bedste general, at jeg anser det for mindre heldigt, at de herrer fagministre udtaler sig om politik, når jeg ikke er tilstede... Nå, og hvad var der så iveien med dekretet? Hvorfor skulde det ikke træde i kraft?

KRIGSMINISTEREN.

Hans majestæt sagde, at det egentlig aldrig havde været hans mening at underskrive det. Man havde fået ham til det ved en overrumpling... Ja, jeg beder om undskyldning, men jeg bare gjentager det udtryk, som blev brugt...

ROBERT FRANK.

Ingen årsag. At den gamle herre tiltror mig noget af hvert, det er jeg nu blevet så vant til, at det ikke anfægter mig mere... En overrumpling, se-se... Fortalte han da ikke, hvordan det gik til, at han underskrev dokumentet?

KRIGSMINISTEREN.

Jeg blev ikke gjort bekjendt med de nærmere omstændigheder.

ROBERT FRANK.

Det er ganske sandt, at han i begyndelsen strittede imod, hver gang beleiringstilstanden kom på tale. Ingen af mine forestillinger frugtede. Men så indtraf demonstrationen foran den amerikanske ambassade. Det viste sig, at pøbelen ikke engang veg tilbage for at insultere fremmede magters sendebud. *Den* foreteelse gjorde indtryk på ham, og jeg opnåede dekretet.

KRIGSMINISTEREN.

Men hidtil er det jo ikke kommet til udførelse.

ROBERT FRANK.

Nei, jeg lod datoen være uudfyldt for at have våbenet i baghånd til det rette øieblik. Jeg har ventet længe, men nu er tiden inde: idag bliver beleiringstilstanden proklameret over hele landet.

TRAFIKMINISTEREN.

Idag?

ROBERT FRANK.

Idag klokken tolv.

TRAFIKMINISTEREN.

Men hvorfor netop idag?

ROBERT FRANK.

Fordi der idag vil forefalde en begivenhed, som gjør det nødvendigt at gribe til de yderste midler. Hvad der kommer til at hænde, fortæller jeg Dem ikke nu, men De vil tidsnok erfare det.

KRIGSMINISTEREN.

Men dette var jeg jo slet ikke belavet på!

Da må jeg jo på timen udstede forholdsordrer til de militære chefer! Men hvilke instruxer skal jeg give? Derom har vi jo ikke konfereret endnu!

ROBERT FRANK.

Det er også overflødigt. Instruxerne har *jeg* besørget. De er for en stund siden blevet tilstillet de kommanderende generaler.

KRIGSMINISTEREN.

De er da ikke blevet tilstillet dem direkte!

ROBERT FRANK.

Nei, naturligvis gjennem krigsministeriet som mellemled. Jeg lod afdelingschefen sende dem videre, mens De var på slottet. Der var ingen tid at spilde, og strengt taget vedrørte sagen jo ikke Dem.

KRIGSMINISTEREN.

Vedrørte den ikke mig?

ROBERT FRANK.

Ikke umiddelbart. Lå vi i krig med udlandet, vilde jeg ikke bestride Deres kompetence. Men her står vi overfor indre uro-

ligheder, og da er det indenrigsministeren; som må afgjøre, hvilke foranstaltninger der bør træffes. Krigsministeren har bare at svare for, at de tropper, som udkræves, er i god kondition. Og det stoler jeg på er tilfældet.

KRIGSMINISTEREN.

Tropperne er fortræffelige i enhver henseende. Syndikalisterne kunde sparet sig umagen med at smugle sine aviser og flyveskrifter ind i kasernerne. Nogle skabbede får er der jo blandt mandskaberne, men i det store og hele er ånden upåklagelig.

ROBERT FRANK.

Det stemmer med de oplysninger, jeg har modtaget fra andre hold. Der er altså intet til hinder for, at vi går hensynsløst på.

KRIGSMINISTEREN.

Nei, for så vidt er der intet til hinder. Ikke fra *den* side betragtet... Men hans majestæt ytrede et ønske, som jeg ikke kan lade være at omtale...

ROBERT FRANK.

Hvad var det for et ønske?

KRIGSMINISTEREN.

Hans majestæt antog, at beleiringstilstanden var nærforestående. Og da mente høistsamme, at optøierne såvidt muligt burde dæmpes ved politi og kun undtagelsesvis ved militær.

ROBERT FRANK.

Og som grund angav han formodentlig, at arméen ikke måtte gjøres upopulær ved at bruges mod folket?

KRIGSMINISTEREN.

Ganske rigtig. Og hans majestæt tilføiede, at *hvis* det var nødvendigt at anvende militær, da måtte der ialfald sørges for, at de fór frem med al tænkelig lemfældighed.

ROBERT FRANK.

De skulde kanske rykke ud med brandsprøiter?

KRIGSMINISTEREN.

I mit stille sind nærede jeg selvfølgelig mine underdanige tvil. Men det kunde jeg jo ikke sige sådan lige ud. Jeg er en gammel officer, og når jeg står ansigt til ansigt med den øverste krigsherre...

ROBERT FRANK.

Hvilken øverste krigsherre?

KRIGSMINISTEREN.

Jeg forstår ikke...?

ROBERT FRANK.

Hør her: var ikke en viss høitstillet dame tilstede under audiensen?

KRIGSMINISTEREN.

Jo, hendes majestæt var nærværende.

ROBERT FRANK.

Da skjønner jeg nok, hvem der var den øverste krigsherre... Men hvad svarede De på det mærkelige forlangende?

KRIGSMINISTEREN.

Jeg svarede, at hans majestæts ønske skulde blive efterkommet, såvidt det stod i min magt.

ROBERT FRANK.

Som jeg har forklaret Dem, ligger sagen helt og holdent udenfor Deres magtområde. Det løfte, De har givet, forpligter Dem altså ikke til nogetsomhelst. Og ligeså lidt forpligter det mig, da det ikke er afgivet på

mine vegne... (Han reiser sig.) For øieblikket har jeg ikke mere at sige Dem, mine herrer. (De to andre reiser sig ligeledes.) Men jeg beder Dem møde op til konference præcis klokken to. De andre kolleger er også tilsagt. Vi kommer til at afhandle vigtige ting...

(Trafikministeren og krigsministeren går.)

(Winkelmann kommer ind.)

ROBERT FRANK.

Der er du endelig. Hvor pokker bliver du af så længe?

WINKELMANN.

Er det kanske ikke dig selv, som har sendt mig afgårde? Har jeg ikke måttet traske til byens yderste østkant, frem og tilbage på min fod? Du véd da, der ikke er en sporvogn, ikke en droske, som kjører mere. Og *jeg* har ingen egen automobil til min rådighed...

ROBERT FRANK.

Det vilde også været uforsigtigt at vise sig i automobil på østkanten nu. Du vilde let gjort dig bemærket, Leporello, og forstadsbefolkningen kunde blevet nærgående.

WINKELMANN.

Det blev den så alligevel. Til al ulykke mødte jeg en fyr, som kjendte mig, manden til en skurekone, jeg havde jaget bort for dovenskab. Nu vilde han hevne sig, og så brølede han til dem, som stod omkring: „Her ser dere en af disse fordømte udbytterne, som skummer fløden af arbeidernes sved!“... Har man hørt magen til sludder. Gid det havde været sandt, det han sagde om mig, men *jeg* har nok aldrig skummet fløden af nogenting...

ROBERT FRANK.

Og hvordan gik det dig så?

WINKELMANN.

Med det samme var jeg kringsat af en rasende flok. Den værste blandt dem var et kvindemenneske, et næseløst uhyre, som stak sit dødningfjæs op i ansigtet på mig og hylte, at hun vilde drikke mit hjerteblod. Jeg kjender endnu brændevinsstanken fra hendes rædselsfulde gab. Huf, jeg er lige ved at kaste op... Ja, du kan sagtens le, men det skulde bare været dig...

ROBERT FRANK.

Undskyld min munterhed, Leporello, men eg trænger til en smule morskab i denne alvorlige tid. Og du vil da ikke, jeg skal tage mig nær af det lille eventyr, for dit dyrebare skind blev jo frelst, som jeg ser.

WINKELMANN.

Med nød og neppe. I sidste øieblik kom en politipatrulje, og den fik jeg slå følge med. Jeg var på hjemveien da og havde heldigvis udrettet mit ærend.

ROBERT FRANK

Ja, lad os nu komme til hovedsagen — du fandt altså manden på det aftalte sted?

WINKELMANN.

Det gjorde jeg, og jeg må sige, at manden og stedet passede til hinanden som et galgenfjæs til en mordergrube. Tænke sig til, at jeg, en forhenværende filolog og overlærer, skal give mig i lag med den slags subjekter...

ROBERT FRANK.

Å, du er da selv en nokså durkdreven filur... Men fortæl nu, hvad der kom ud

af mødet. Kan han virkelig være os til nytte? Har det noget på sig med de papirer, han vil sælge?

WINKELMANN.

Han påstod jo, de indeholdt bevismateriale nok til at bringe alle syndikalistlederne i tugthuset. Men jeg læste dem igjennem og synes ikke, de er noget videre kompromitterende. De er ialfald ikke værd den ublu pris, han forlanger. Det sagde jeg ham også, men da skulede han så stygt til mig, at jeg skyndte mig at love, du skulde tage tilbudet under overveielse. Og glad var jeg, da jeg slap bort fra hans hule...

ROBERT FRANK.

Nej, jeg tænkte straks, det var humbug det hele. Bevisligheder findes der nok, men vi må søge dem andetsteds. Og i nødsfald kan vi også være dem foruden... Ja, nu kan du gå, Leporello. Men hold dig i forværelset, for jeg ønsker, at du, og ikke vagtmesteren, skal melde de besøgende. Om en liden stund venter jeg en høist ansélig deputation, som har krav på at introduceres af ingen ringere end dig, min geheime sekretær.

WINKELMANN.

Hvem er det?

ROBERT FRANK.

Ja, det skulde du bare vide. Du kommer til at falde bagover... Nei, jeg siger det ikke — jeg vil, du skal overraskes...

(Winkelmann går, men viser sig straks efterpå i døren.)

WINKELMANN.

Prætorius er her og vil gjerne tale med dig.

ROBERT FRANK.

Værsågod.

(Winkelmann trækker sig tilbage, og Prætorius kommer ind.)

ROBERT FRANK.

Goddag, Prætorius. Hvormed kan jeg tjene dig?

PRÆTORIUS.

Tillad mig først og fremst et spørgsmål. Hvad skal det betyde, at bygningen her bevogtes af militær?

ROBERT FRANK.

Så det har du opdaget.

PRÆTORIUS.

Da jeg kom ind af hovedindgangen, stod porten til baggården åben. Straks efterpå blev den lukket, men jeg havde dog fået øie på en gendarmeriafdeling, som stod opstillet derinde. Det ser jo ud, som om du venter dig en beleiring...

ROBERT FRANK.

Ventede jeg noget sligt, da nøiede jeg mig nok ikke med den håndfuld gendarmer nede i gårdsrummet. Herregud, det er da så rimeligt i disse dage, at der trænges et vagtmandskab. Bryd dig nu ikke om den ting, Prætorius, men sid heller ned og fortæl, i hvad ærend du kommer hid.

(Begge sætter sig ved det runde bord til høire.)

PRÆTORIUS.

Jeg kommer hid som udsending fra arbeidsgivernes forening. Der var bestyrelsesmøde igåraftes, og alle var samstemmige om, at nu er tilstanden blevet uholdbar. Så blev det da besluttet, at man underhånden skulde anmode regjeringen om at tage initiativet til en mægling. Arbeidsgiverne er rede til at indgå et forlig.

ROBERT FRANK.

På hvilket grundlag?

PRÆTORIUS.

Ja, derpå var man endnu ikke rigtig klar. Men man mente, at fremfor alt måtte forhandlinger indledes, så vilde der altid lade sig udfinde et eller andet kompromis.

ROBERT FRANK.

Jeg skjønner ikke, at der her er rum for et kompromis. Det, som kampen står om, er jo et magtspørgsmål, hvor driftsherrerne ikke *kan* gjøre indrømmelser uden med det samme at overgive sig på nåde og unåde.

PRÆTORIUS.

Man bør da idetmindste lade det komme an på et forsøg.

ROBERT FRANK.

Selv om der mod formodning kom istand et slags forlig, vilde det bare indeholde spiren til nye stridigheder. Eller indbilder du dig, at syndikalisterne vilde slå sig til ro? Denne gang siger de til driftsherrerne: „I skal ikke få lov til at benytte uorganiserede

arbeidere i større antal, end fagforeningerne tillader.“ Næste gang vilde de gå videre og kræve, at fagforeningsarbeiderne skal råde grunden alene. Sagen er: de vil drive hele arbeidermassen ind i organisationerne og dermed få hals og hånd over enhver bedrift. Klassekampen skal fortsættes til det yderste ... Nei, denne elendighed vil jeg ikke være med til at forlænge. Jeg medvirker ikke til nogen mægling.

PRÆTORIUS.

Du taler akkurat, som om der var levnet os et valg. Men her *er* intet valg, vi *må* komme til forståelse med streikerne, ellers indtræder der en national katastrofe. Betænk da, at alle vore hovedindustrier holder på at lammes: kulgruberne og bergværkerne er som uddøet, metalfabrikerne stanser, textilfabrikerne ligeså. Etsteds er det arbeidsstokken, som mangler, andetsteds er det råstoffet eller brændematerialet, som slipper op. Og imens river den udenlandske konkurrence bestillingerne til sig og fortrænger os fra markedet. Bare den uge, streiken har varet, har tilføiet landet uberegnelig skade — otte dage til, og vi står foran krachet.

ROBERT FRANK.

Alt dette véd jeg ligeså godt som du. Men inden otte dage vil situationen være forandret.

PRÆTORIUS.

Der er sandelig ingen tid at spilde, for paniken har allerede meldt sig. Kapitalen flygter, publikum gjør stormløb på banker og sparekasser. Industriaktierne daler — selv har jeg tabt et ganske forsvarligt beløb på kursfald... Bare jeg kunde realisere, før papirerne bliver aldeles værdiløse...

ROBERT FRANK.

Hvis du vil lyde mit råd, da sælger du ikke, du opkjøber tvertimod. Du kan gjøre en glimrende forretning med det, for snart kommer industripapirerne atter til at stige.

PRÆTORIUS.

Opkjøber da *du*?

ROBERT FRANK.

Nei, selvfølgelig ikke. Som minister kan jeg anstændigvis ikke indlade mig på børsspekulationer, allermindst når jeg selv influerer på udfaldet. Men jeg kan jo altid give andre et venskabeligt vink.

PRÆTORIUS.

Du mener altså, tingene vil tage en gunstig vending. Meget vel — men hvorfra henter du denne fortrøstning? Sidder du kanske inde med en hemmelig tryllestav? For med magtmidler kan du da ingenting udrette her. *Det* er jo det fortvilede ved tilstanden, at det er umuligt at komme disse mennesker tillivs. De gjør jo ikke andet end at benytte sig af sin ret til at lade være at arbeide.

ROBERT FRANK.

Syndikalisternes stilling er ganske vist uangribelig, sålænge de holder sig inden lovlighedens grænser.

PRÆTORIUS.

Og dem lader de sig ikke lokke ud af. Den tjeneste gjør de dig ikke.

ROBERT FRANK.

Du glemmer en ting — når bjerget ikke vil komme til Muhamed, kan Muhamed gå til bjerget.

PRÆTORIUS.

Dette forstår jeg ikke.

ROBERT FRANK.

Du vil meget snart komme til at forstå det.

WINKELMANN

(kommer ind).

En ung dame har ventet en stund ude i forværelset. Nu spørger hun, om hun får komme tilbage senere, og på hvad klokkeslet det var beleiligt.

(Han rækker Robert Frank et visitkort.)

ROBERT FRANK

(kaster et blik på kortet, reiser sig og går hen til døren, som han åbner).

Tør jeg bede Dem komme ind, Miss Cameron. Det gjør mig meget ondt, at De har måttet vente. Havde jeg bare havt en anelse om, at De var der...

JULIA CAMERON

(kommer tilsyne i døren).

Men forstyrrer jeg ikke? Herrerne sad vist fordybet i en konference...

ROBERT FRANK.

At modtage Deres besøg er mig mere magtpåliggende end alverdens konferencer.

(Winkelmann går. Prætorius har reist sig; der udveksles hilsener. Robert Frank byder Julia Cameron en lænestol, og alle tre sætter sig.)

JULIA CAMERON.

Jeg må virkelig bede om undskyldning for min påtrængenhed. Men vi journalister kan ikke altid være så hensynsfulde, som vi gjerne vilde. Mit blad i New York har sendt mig et telegram, som nødsager mig til at komme hid.

ROBERT FRANK.

„Nødsager" Dem? Synes De da, det er så ubehageligt at opsøge mig?

JULIA CAMERON.

Jeg kvier mig naturligvis ved det, når jeg tænker på, hvor forfærdelig optaget De må være i disse dage. De har vigtigere ting at befatte Dem med end at give en aviskorrespondent oplysninger.

ROBERT FRANK.

Jeg skal med glæde give Dem alle de oplysninger, De forlanger. Men jeg vil gjøre mere end det. Jeg vil skaffe Dem en leilighed til at distancere alle de andre korrespondenter.

JULIA CAMERON.

Å, hvor elskværdigt af Dem! Men hvordan?

ROBERT FRANK.

Her i dette værelse vil jeg om en liden stund have en sammenkomst, som bliver afgjørende for begivenhedernes gang. Hvis De vil, kan De overvære den som øien- og ørevidne... Og du også, Prætorius, siden du nu engang er tilstede.

PRÆTORIUS.

En sammenkomst, siger du? Med hvem?

ROBERT FRANK.

Med syndikalisternes timandsråd. Levinski sendte bud til mig igåraftes, at han og hans kolleger ønskede at møde heroppe ved middagstid. Jeg venter dem altså hvert øieblik.

PRÆTORIUS.

Og det fortæller du mig først nu!... Men da står jo sagerne slet ikke så håbløst! *De* vil rimeligvis også slutte forlig, *de* som arbeidsgiverne. Og så kommer de for at påkalde regjeringens mægling. Og når begge parter gjør det, kan du umulig undslå dig.

ROBERT FRANK.

At du kan være så troskyldig, Prætorius. Bad de om godt veir, da vilde det ske gjen-

nem en mellemmand, da vilde de ikke indfinde sig her selv med brask og bram. Når Levinski arrangerer dette optog med timandsrådet *in corpore*, da er det for at sætte sig i positur, for at fremtordne et ultimatum.

JULIA CAMERON.

Jeg var sammen med herr Levinski igår, og da sagde han, at ingen magt i verden kunde hindre syndikalisterne i at få frem det de vilde.

ROBERT FRANK.

Dér kan du se, Prætorius... Så De har talt med Levinski...

JULIA CAMERON.

Ja, flere gange.

ROBERT FRANK.

Flere gange endogså. Men til mig kommer De ikke før idag... Og hvad indtryk har De fået af ham?

JULIA CAMERON.

Både det ene og det andet. Interessant er han ialfald og et stykke af en charmeur. Alle siger jo, han ligner Lassalle.

ROBERT FRANK.

Idetmindste gjør han det udvortes. Og den lighed behager han sig også i at dyrke. For én egenskab har han unægtelig tilfælles med Lassalle: den uhyre forfængelighed... De kaldte ham en charmeur, Miss Cameron...

JULIA CAMERON.

„Charmeur" er kanske ikke det rette ord. Men vi amerikanere har et udtryk, som passer bedre — om en fører som herr Levinski vilde vi sige, han er magnetisk.

ROBERT FRANK.

Magnetisk for folkemasserne — ganske vist. Den klingende frase, den skråsikre selvtillid, den brutale fanatisme — det øver altid sin tiltrækning på den store hob. Men at det skulde virke på *Dem*, har jeg vanskeligt for at begribe.

JULIA CAMERON.

Det, som virker på mig, er hans intense personlighed. Forfængelig er han vist, som De siger, og fraser bruger han også. Men bag småsvaghederne mærker man dog altid hans flammende sjæl. Han er ildnet af en

tro, som han gladelig gik i døden for. De skulde bare se ham som martyr... Ja, en martyr burde han blive...

ROBERT FRANK.

Burde han blive en martyr? Hvorfor?

JULIA CAMERON.

Jo, for som martyr vilde han vise sig som en helt — da vilde det store i ham åbenbare sig fuldt ud.

ROBERT FRANK.

Det lader til, De er betaget af ham, Miss Cameron.

JULIA CAMERON.

Der *er* noget betagende ved ham, det skal jeg ikke nægte.

ROBERT FRANK.

Da har det vel lyktes ham at omvende Dem til syndikalismen? Skjønt omvendelsen var kanske ikke så vanskelig, med de meninger, De allerede hyldede...

JULIA CAMERON.

Jeg véd ikke, om syndikalisterne vilde

anerkjende mig som en af deres. Men jeg tilstår, at jeg har følt mig grebet af mangt og meget af det, jeg har set og hørt iblandt dem rundt om i landet.

ROBERT FRANK.

De har foretaget en rundreise?

JULIA CAMERON.

Herr Levinski rådede mig til det...

ROBERT FRANK.

Atter herr Levinski...

JULIA CAMERON.

Jeg har besøgt industribyerne og været tilstede ved arbeidernes møder og samtalt med dem i deres hjem, både med dem og med hustruerne. De lider allesammen ondt, for bidragene fra streikekassen rækker ikke langt, og så er der jo dyrtid ovenikjøbet. Men alligevel er der ingen utålmodighed, ikke en tanke på frafald. Tvertimod er der et samhold, en disciplin, som vi andre kunde tage exempel af.

ROBERT FRANK.

Jeg véd det nok: når timandsrådet udsteder en ordre, da parerer de som soldater i geled.

JULIA CAMERON.

Ja, er ikke det beundringsværdigt?

ROBERT FRANK.

Å, det er da ikke så mærkeligt. Husk på, at lydigheden er gået underklassen i blodet. De er opøvet i at dukke sig lige fra barneårene — den økonomiske afhængighed fører det med sig. Før var det repræsentanter for overklassen, de lystrede, mens de nu lader sig kommandere af en syndikalistisk komité.

JULIA CAMERON.

Ja men den forskjel er da også uhyre stor. Deres lydighed er ikke blind mere, nu har de en hensigt med at underordne sig — de véd, det må til, skal de kjæmpe sig frem til frihed og lighed.

ROBERT FRANK.

Til lighed, ja, men ikke til frihed.

JULIA CAMERON.

Hvorfor ikke til frihed også? Hører ikke frihed og lighed sammen?

ROBERT FRANK.

De *nævnes* altid sammen i den demokra-

tiske formel. Men i virkeligheden er frihedstrangen en aristokratisk følelse, et særkjende for de udvalgte. Som folk er flest, har de intet behov for en frihed, som de ikke engang véd hvad de skulde tage sig til med. Ligheden derimod, ja *dens* idé er indenfor rækkeevnen af hver en almuehjerne. Dette, at ingen anden skal få lov til at have eller være noget mere end en selv, den tanke er demokratisk i bund og grund. For alt demokrati er næret af misundelse.

JULIA CAMERON.

Jeg tror, De gjør arbeiderne uret. Vi aner ikke, vi andre, før vi har talt med dem, for et fond af idealisme der er i hele denne bevægelse.

ROBERT FRANK.

Mig forekommer bevægelsen snarere at være materialistisk. For hvad er det, disse folks digten og tragten går ud på? Jo, en ordning, hvor der er høiest mulig løn og kortest mulig arbeidstid. Dertil billigt husrum, gratis lægehjælp, forsørgelse i alderdommen og ellers alle de bekvemmeligheder, som en nøisom fantasi kan udmale sig. Sådan ser det ud i deres forjættede land.

JULIA CAMERON.

Og kan man fortænke dem i, at de ønsker sig disse ting? Så usikker og bekymringsfuld som deres stilling er...

ROBERT FRANK.

Nej, det fortænker jeg dem ikke i. Det, som er iveien med dem, er tvertimod dette, at de ikke er fordringsfulde *nok*.

JULIA CAMERON.

Med tiden kommer de nok til at stile på høiere mål. Men først må de jo sørge for at få det lidt bedre, end de har det nu.

ROBERT FRANK.

Naturligvis må de det. Men lad os da også tage det som den ganske selvfølgelige ting, det er, og ikke skrue sagen op til en større betydning, end den har. Der gjøres et væsen af arbeiderprogrammet, som om det havde skjænket hele vort samfund et nyt evangelium.

JULIA CAMERON.

Ja men det *er* da også et slags evangelium — et budskab om frelse.

ROBERT FRANK.

Men frelsen kan da ikke komme fra dem, som selv trænger til hjælp. Det er en sjælsforvildelse at tro, at det er proletarerne, som kan gjenføde samfundet.

JULIA CAMERON.

Nei, ikke proletarerne, som de er, men den ånd, som vil bringe proletarerne lysere dage. Det, som skal gjenføde samfundet, det er medfølelsen, offervilligheden, trangen til at gjøre vel imod andre...

ROBERT FRANK.

Gjøre vel imod andre — véd De, hvem jeg anser for de sande velgjørere? Det er de store egoister, de, som udelukkende har været optaget af sin egen livsgjerning. Hver enkelt af dem har udrettet mere for menneskehedens fremgang end alle århundreders sygepleiere tilhobe.

PRÆTORIUS.

Miss Cameron, med visse forbehold må jeg i det væsentlige erklære mig enig med min ven Frank. Men på den anden side kan jeg også forstå og vurdere Deres modsatte standpunkt.

ROBERT FRANK.

Du er, som altid, mæglingens mand.

PRÆTORIUS.

I dette tilfælde vil jeg ikke egentlig mægle, men så at sige gjøre ret og skjel... Det er ganske i sin orden, Miss Cameron, at disse bestræbelser til fordel for de fattige og forsømte uvilkårlig tiltaler Deres kvindelige gemyt. Kvinden repræsenterer jo det omsorgsfulde, det bevarende element i menneskelivet, hun er legemliggjørelsen af de blide og passive dyder. Og det er visselig al ære værd. Men spørges der om aktivt fremskridt, skal der ske noget banebrydende, ja se da er det rigtignok mænd, som må gå i spidsen...

JULIA CAMERON.

Javist. Mænd som De, herr Prætorius.

PRÆTORIUS.

Hvadbehager...

WINKELMANN
(kommer farende ind).

Levinski og de andre er i forværelset —

hele timandsrådet er der!... De forlanger at tale med dig!... Hvad skal jeg gjøre...?

ROBERT FRANK.

Skjælver du? Bare slip dem ind. De æder os ikke.

(Winkelmann går. Robert Frank og Prætorius reiser sig.)

(Levinski og de øvrige medlemmer af timandsrådet træder ind. De opstiller sig til venstre, forrest Levinski.)

LEVINSKI.

Robert Frank, der er stunder, hvor vi føler det, som om historien banker på vor dør. En sådan besøgelsestid er det, vi gjennemlever nu. Og vi er ikke ene om at fatte situationens betydning: hele verdens øine er fæstet på dette land. Lige meget enten de er proletarer eller kapitalister, alle venter de i åndeløs spænding på udfaldet af denne streik, som i omfang og virkninger er uden sidestykke.

I den strid, som føres i disse dage, synes chancerne at være meget ulige fordelt. *Vi* eier ikke andet end vor tro og vor begeistring, *I* råder både over pengemagt og militærmagt — I har guldet på eders side, I har stålet på eders side. Og dog er det *os*,

som kommer til at seire. For hvad nytter guldet, når den uundværlige arbeidskraft ikke vil lade sig kjøbe, og hvad nyttet stålet, når de streikende ikke vil give jer påskud til at bruge det.

Vi bygger ikke mere barrikader, så naive er vi ikke. Vi har udfundet et virksommere middel til at gjennemdrive vor vilje: de korslagte armes stilfærdige taktik. Følgerne ser vi allerede: kapitalismen sygner hen i blodfattig afmagt. Og snart kommer den til at trygle os om forlig — den kan ikke andet, det er bare et tidsspørgsmål. Blind må den være, som ikke øiner proletariatets forestående triumf.

De øiner den nok også, Robert Frank, men De prøver at forhale den uundgåelige afgjørelse. Et ørkesløst foretagende, som jeg aldrig gad spilde et ord på, hvis De ikke havde sat det iværk på en måde, som må fremkalde den allerskarpeste protest.

Behøver jeg at fortælle Dem, hvad det er, jeg sigter til? Regjeringen har mange synder på sin samvittighed, men den hæsligste af dem alle er dog den forbrydelse, den nu har begået mod vore kamerater ved jernbanerne. Disse mænd havde nedlagt sit

arbeide, og de var i sin gode ret — hverken moralsk eller juridisk kunde der reises nogen indvending. Da tager regjeringen sin tilflugt til et skammeligt kneb. En mobiliseringsordre forvandler de værnepligtige streikere til soldater, og under militærdisciplinens trusler befales de til jernbanetjeneste imod sin vilje og i strid med sin overbevisning.

Denne fremgangsmåde har opfyldt os med afsky og harme. Vi selv har ikke fjernet os et eneste skridt fra lovens grund, men da er vi heller ikke tilsinds at tåle, at vore modstandere bekjæmper os ved hjælp af lovtrækkeri. Et lovtrækkeri, som er ligeså troløst i sin planlægning, som det er brutalt i sin udførelse. Og timandsrådet har indfundet sig her for at kræve, at regjeringen uden ophold tilbagekalder den uforsvarlige ordre og gjengiver vore mishandlede kamerater deres frihed. Vogt Dem for at trodse denne vor opfordring — glem ikke, at vi taler i hele arbeiderhærens navn.

Vi venter på Deres svar, Robert Frank.

ROBERT FRANK.

De påberåber Dem, at De taler i hele arbeiderhærens navn. I den anledning vil

jeg minde Dem om, at kun firti procent af arbeiderne streiker, og at altså timandsrådet bare repræsenterer et mindretal.

LEVINSKI.

Men dette mindretal kjæmper for arbeidernes sande interesser, og det udgjør en magt, som de styrende må regne med. Når firti procent af alle arbeidere streiker, da er det nok til, at landets hele næringsliv trues med ødelæggelse.

ROBERT FRANK.

Det indrømmer jeg. Men da jeg for min del ikke ønsker, at næringslivet skal ødelægges, er det en given sag, at jeg træffer mine modforanstaltninger. Specielt må jeg sørge for, at jernbanerne holdes i gang, og det kan derfor ikke falde mig ind at tilbagekalde den ordre, som har vakt Deres mishag.

LEVINSKI.

Har De også overveiet, at experimentet er farligt? I Deres sted vilde jeg betænke mig på at lade trafiken blive passet af indkommanderede syndikalister. På den måde turde jernbanen snart blive et usikkert befordringsmiddel.

ROBERT FRANK.

Jeg er forberedt på, at i begyndelsen vil der forekomme både tilfælde af sabotage og det som er værre. Men jeg skal love for, at hver ophavsmand, som fakkes, skal der statueres et exempel på, som vil betage de andre al lyst til at fortsætte.

EN SYNDIKALIST.

Bare sig det uden omsvøb — De vil simpelthen lade dem skyde.

EN ANDEN SYNDIKALIST.

Javist vil han det. Om det så er arbeidere, som sidder med kone og barneflok. . .

ROBERT FRANK.

En arbeider med kone og barneflok bør helst ikke indlade sig på den slags eventyr. Gjør han det alligevel, får han finde sig i følgerne.

FØRSTE SYNDIKALIST.

Og slige folk vil bilde os ind, at de har hjerte for os arbeidere!

ROBERT FRANK.

Jeg har aldrig påstået, at jeg har hjerte for arbeiderne.

FØRSTE SYNDIKALIST.

Gud hjælpe mig, siger han det ikke bent ud!

ANDEN SYNDIKALIST.

Nei, magen til freidighed...!

LEVINSKI.

Denne ublufærdige tilståelse skal vi ikke undlade at gjøre almenheden bekjendt med. De har forespeilet arbeiderne, at de skulde blive deleiere i bedrifterne. Nu bliver det klart for alle, hvor meget Deres lovforslag er værd. De har kastet arbeidervenlighedens maske og erkjender selv, at hjertet ikke spiller nogen rolle i Deres sociale politik.

ROBERT FRANK.

Der trængtes intet særligt hjertelag, men bare en smule forstand til at diktere mig mit lovudkast. Med lidt omløb i hovedet kan man sige sig selv, at industrien ikke er tjent med konflikter, men kræver enig samvirken mellem kapital og arbeide. Og for at sikre denne samvirken vil jeg gjøre arbeiderne til medinteressenter og give dem andel i udbyttet. Det vil begge parter kunne stå sig på.

FØRSTE SYNDIKALIST.

Jaså — men arbeidsgiverne kanske mest?

ROBERT FRANK.

Utvilsomt vil også arbeidsgiverne drage nytte af det.

FØRSTE SYNDIKALIST.

Tak, det vil vi ingenting vide af.

ANDEN SYNDIKALIST.

Neigu om de skal få kare til sig endda mer end de har. For det er nok meningen med denne loven.

ROBERT FRANK.

Meningen er at stifte arbeidsfred i landet.

FØRSTE SYNDIKALIST.

Jamen vi *vil* ikke have fred! Kampen *skal* gå sin gang!... De tror, De kan smøre os om munden med dette snakket om „andel i udbyttet". Å nei, vi nøier os ikke mere med smuler fra rigmændenes bord. Altsammen vil vi have, for det er vi arbeidere, som drar lasset, og derfor er det også vi, som skal styre og stelle.

ROBERT FRANK.

Arbeiderne er ikke modne til at styre og stelle. Rive ned, det kunde de, men ikke bygge op igjen. Det vilde nok lykkes dem at ruinere de rige, men derfor blev ikke de fattige velstående. Resultatet vilde bare blive virvar og fallit.

(Murren blandt syndikalisterne.)

LEVINSKI.

Om resultatet kan vi tales ved, når det foreligger. Længe vil det ikke lade vente på sig, for jeg kan fortælle Dem, at tidens fylde er nær. Det store arbeidende folk kræver sin plads i solskinnet, det vil ikke mere lade sig fortrænge af et privilegeret fåtal, ikke længer bare leve og lide for berigelsen af udbyttere. I folkedybet har der ophobet sig et sprængstof, som er stærkere end krudt og dynamit: en ubetvingelig trang til at reise sig mod uretfærdigheden, en hellig indignation, som kommer til at lægge udbytternes samfundsbygning i aske. Ingen minister vil kunne hindre det, hverken De, Robert Frank, eller nogen anden leiesvend for en infam kapital.

ROBERT FRANK.

Jeg har min mistanke om, hvad der gjør kapitalen så infam i visse folks øine. Mon det ikke oftest er den omstændighed, at de ikke selv har nogen del i den?

(Vredesudbrud blandt syndikalisterne.)

LEVINSKI.

Kamerater, det er ikke med afbrydelser, men med taus foragt, vi bør besvare ministerchefens lavtliggende sigtelse. Lad os rolig høre på, hvordan han vedbliver at håne os: det vil bare yderligere stålsætte vor revolutionære vilje.

FØRSTE SYNDIKALIST.

Nei minsandten om vi bryr os om at blive stålsat på den vis, at han står og siger grovheder midt op i synet på os!

ROBERT FRANK.

Jeg bare udtaler min oprigtige mening. Er det jer usmageligt, det jeg siger, så husk på, at det ikke er mig, som har anmodet om denne sammenkomst. Forresten har den varet længere end nødvendigt. Det svar, I forlangte, har jeg allerede givet, og da synes

jeg ikke, der er mere at drøfte. Enige bliver vi ikke alligevel.

LEVINSKI.

Nei, det skjønner vi nok, at mellem Dem og os er der en afgrund, som der aldrig kan slåes bro over... Nu går vi; men De vil sande mine ord — vi ses igjen, Robert Frank, vi mødes ved Filippi.

(Levinski og de øvrige medlemmer af timandsrådet fjerner sig.)

PRÆTORIUS.

Gudskelov at det er forbi. Jeg stod hele tiden og svedede af angst for, hvad dette ordskifte kunde føre til. Et øieblik var jeg virkelig ræd for, at de vilde gå over til håndgribeligheder. Men du var da også svært ligefrem i dine udtalelser. Og én ting burde du absolut ikke kommet med — dette med hjertelaget. Hvorfor gjorde du nu det?

ROBERT FRANK.

Hvad sagde du, Prætorius? Jeg hørte ikke efter...

PRÆTORIUS.

Jeg sagde, det var uforsigtigt at ytre dig,

som om du ikke havde hjerte for arbeiderne. Det bliver naturligvis bragt videre, og alle dine modstandere vil slå mynt af det.

ROBERT FRANK.

Med mit forslag har jeg gjort en større indsats for arbeidernes vel end nogen af mine modstandere.

PRÆTORIUS.

Ja, det har du kanske gjort, men hvad hjælper det, når folk ikke tror, det kommer fra hjertet. Almenheden *forlanger* et bankende hjerte hos sine ledende mænd. Et sådant hører så at sige med til en moderne politikers udstyr.

ROBERT FRANK.

Har *du* hjerte for arbeiderne, Prætorius?

PRÆTORIUS.

Siden de har fået stemmeret, *ma* jeg vel have hjerte for dem. For dem som for alle de andre vælgere, jeg som politiker er nødt til at regne med. Og *du* burde også lægge vind på hjertelaget — ialfald burde du ikke åbenlyst fornægte det... Men du hører jo

slet ikke på, hvad jeg siger. Du er så åndsfraværende. Hvad er det, du lytter efter?

(Winkelmann styrter ind. Gjennem døren, som han lader stå åben, trænger der en larm som af en høirøstet trætte langt borte.)

WINKELMANN.

Der foregår noget i vestibulen! Det må være syndikalisterne, som er påfærde! Jeg turde ikke se ud, for der er en trampen og skrålen derude, som om der var en horde af vildmænd!

PRÆTORIUS.

Du gode Gud, hvad skal dette betyde! De vil da ikke slå alting sønder og sammen!... Du har opirret dem, Frank — nu mangler det bare, at de forgriber sig på os!

ROBERT FRANK.

Det har ingen nød... Nu er larmen stilnet af...

PRÆTORIUS.

Ja, det er den virkelig... De er gået sin vei...

ROBERT FRANK.

Nei, de er her fremdeles — men under sikker varetægt.

PRÆTORIUS.

Sikker varetægt...?

DEN VAGTHAVENDE OFFICER
(træder ind).

Jeg tillader mig at melde, at Deres excellences ordrer er udført. Som befalet, tog jeg og min peloton opstilling i vestibulen, mens syndikalisterne havde foretræde. Da de kom ud, blev de uden større vanskelighed overmandet. Der blev gjort en del modstand, men ikke af den art, at nogen kom til skade. Efter Deres excellences pålæg er de nu stængt inde i bibliotheksrummet.

ROBERT FRANK.

Og overførelsen til fængselet?

OFFICEREN.

Den vil kunne foregå meget snart. Vognene og eskorten er allerede på vei. Der kom telefonbud om det netop nu.

ROBERT FRANK.

Det er godt.

OFFICEREN.

Der er endnu en sag, jeg må tillade mig at forebringe. Arrestanten Levinski insisterer

på at blive ført frem for Deres excellence. Han påstår, det er af megen vigtighed.

ROBERT FRANK.

Gjør han det? Nå, så lad ham komme hid.

OFFICEREN.

Han bør vel ledsages af et par af mine folk?

ROBERT FRANK.

Selvfølgelig. Men jeg vil ikke have Deres folk herind til mig. Sig til gendarmerne, at de skal holde sig i forværelset, mens jeg taler med ham.

OFFICEREN.

Javel, Deres excellence.

(Han går.)

PRÆTORIUS.

Var det rigtig vel betænkt? Hvem véd, hvad det desperate menneske kan finde på! Han bærer kanske en revolver på sig! Lad endelig gendarmerne følge ham herind!

ROBERT FRANK.

Sligt vilde ikke være passende — hverken

for ham eller for mig. Det burde du have på følelsen, Prætorius.

PRÆTORIUS.

Er da denne episode i det hele taget passende? Undskyld min frimodighed, men denne pludselige arrestation har noget theatermæssigt ved sig, som uvilkårlig må vække anstød hos sindige politikere. Som mangeårig parlamentariker har jeg vænnet mig til at sætte pris på de regelrette fremgangsmåder, og jeg tilstår, at min sans for det korrekte...

ROBERT FRANK.

Spar dine forestillinger til senere. Der hører jeg dem komme.

(Kort stilhed.)

(Levinski viser sig; hans dragt er i uorden.)

LEVINSKI.

Hvor kan De vove at lade Deres soldater lægge hånd på os! Véd ikke De, som er jurist, at det er kriminelt, det De gjør! Det er ulovlig frihedsberøvelse!

ROBERT FRANK.

Frihedsberøvelse er det, men ulovlig er

den ikke, for der var lige i forveien blevet proklameret beleiringstilstand.

LEVINSKI.

Beleiringstilstand også! Dette bliver jo bedre og bedre!... Men ihvertfald har De ikke det ringeste påskud til at holde os under lås og lukke!

ROBERT FRANK.

Jeg har den meget gyldige grund til det, at De og Deres kolleger udfolder en virksomhed, som ruinerer landet. Dette uvæsen er det min pligt at gjøre ende på.

LEVINSKI.

Den slags udflugter godkjender vi ikke. Vi kræver at blive løsladt, og det på timen! Ellers svarer vi ikke for følgerne.

ROBERT FRANK.

Hvilke følger mener De?

LEVINSKI.

Proletariatet vil reise sig i retfærdig vrede. Prøv ikke på at udfordre det, tag Dem ivare, siger jeg! Hidtil har kampen været ført med mådehold. Men fremturer De i Deres vilkårlighed, får De krig på kniven!

ROBERT FRANK.

Den er jeg belavet på. Men lad den bare komme — jeg frygter ikke for udfaldet.

LEVINSKI

(ser et øieblik i taushed på Robert Frank).

Nu skjønner jeg, hvor De vil hen. Jeg gjennemskuer nu Deres infernalske plan... Hvorfor denne lumske arrestation fra et baghold? Fordi De vil ophidse arbeiderne, fordi De vil drive dem til det yderste. Mod fredelige streikere kan De ingenting udrette, men lykkes det Dem at fremkalde krig, da håber De, bevægelsen kan slåes ned med våbenmagt... Men det tør hænde, De har forregnet Dem. Også vi syndikalister har våben, hele oplag af dem — ikke geværer og kanoner, men langt virksommere ødelæggelsesmidler. De er kun bestemt til at anvendes i nødens time, men da skal de også bruges tilgavns, da skal alle tilintetgjørelsens kræfter slippes løs!

ROBERT FRANK.

Denne oplysning er interessant. Det lader til, at timandsrådet ikke er så uskyldigt, som det hidtil har anstillet sig... Nu, derom vil De i tilfælde blive forhørt ved krigsret.

LEVINSKI
(med løftet arm).

Og De, Robert Frank, skal stedes for en anden ret! Der kommer til at holdes dommedag over Dem og over hele det borgerlige samfund! En dommedag farvet af blod og flammer — kapitalismens solnedgang, proletariatets morgenrøde! Mellem brændende paladser og over magthavernes lig skal arbeiderhæren drage ind i retfærdighedens rige!

(Han går.)

(Kort stilhed.)

ROBERT FRANK.

Jeg ser, De gjør optegnelser, Miss Cameron. Men De har det vist ubekvemt dér De sidder. Vil De ikke tage plads derhenne ved skrivebordet?

JULIA CAMERON
(reiser sig).

Jo tak, hvis jeg får lov... Det er et telegram til mit blad, og det bliver nokså vidtløftigt...

ROBERT FRANK.

Jeg skal sørge for, at det afsendes som statstelegram, så får De det expederet snarest muligt.

JULIA CAMERON.

De er altfor elskværdig...

(Hun går hen og sætter sig ved skrivebordet.)

ROBERT FRANK
(til Winkelmann).

Hvad står du og venter på? Hvorfor går du ikke ind til dig selv?

WINKELMANN.

Jeg tør ikke være alene derinde, sålænge de forfærdelige mennesker er i bibliotheket ved siden af... Undskyld, at jeg sætter mig, men jeg har fået en rystelse, så jeg skjælver på alle lemmer...

(Han synker sammen på en stol.)

PRÆTORIUS.

Det undrer mig i sandhed ikke. Hårene kunde jo reise sig på ens hoved, da han udstødte sine trusler om mord og brand... Tror du, der er noget i det han sagde? At de har truffet disse uhyggelige forberedelser...?

ROBERT FRANK.

Isåfald bliver det kanske værre for dem end for os.

PRÆTORIUS.

Ja, du talte jo om at stille dem for krigsret. Og hvad så? Jeg mener: hvis de findes skyldig...?

ROBERT FRANK.

Nu, da kan du vel tænke dig, hvad dommen vil lyde på.

PRÆTORIUS.

Men de andre vil øve gjengjæld, de vil hevne sig frygtelig! Tag da imod fornuft — du *må* ikke føre os op i alle disse rædsler!... Du er overanstrengt, Frank, jeg kan ikke forklare mig det anderledes. Det er nerverne, som svigter dig — jeg har oplevet det før...

ROBERT FRANK.

Ja, du har set mig nervøs, men, vel at mærke, efter møder i parlamentet. Når man fire-fem timer itræk må høre på, hvordan snakkemaskinerne tærsker langhalm, da kan man nok gå ud af sit gode skind... Men idag føler jeg ikke spor af nervøsitet.

PRÆTORIUS.

Jeg kan alligevel ikke komme bort fra, at

det, du indlader dig på, er et sprang ud i mørket.

ROBERT FRANK.

Hvad kan jeg gjøre andet? Bragte du mig ikke nylig selv den besked, at nu er tilstanden blevet uholdbar. Otte dage til på denne vis, og vi står foran krachet — jeg citerer bare dine egne ord.

PRÆTORIUS.

Javel, men jeg vilde, at knuden skulde løses, og ikke, at den skulde hugges over.

ROBERT FRANK.

Den *ma* hugges over der er ingen anden råd.

PRÆTORIUS.

Ja men kunde du ikke hugge den over på en lidt pynteligere måde? Du udæsker alle rettænkende menneskers kritik...

ROBERT FRANK.

Tror du ikke, jeg véd det? Tror du ikke, jeg kjender dem, disse forsagte og forløiede sjæle? De har vist intet imod at høste for-

del af min gjerning, men ligefuldt vil de ryste misbilligende på hovedet — for så har de alting i behold: både den fede profit og den gode samvittighed... Nei, jeg gjør mig ingen illusioner. Selv om jeg går af med seieren, vil der i godtfolks øine sidde en plet på mit navn. Men det sætter jeg mig ud over — jeg blæser ad mit renommée.

PRÆTORIUS.

En sådan ligegyldighed for det almene omdømme er mildest talt uklog.

ROBERT FRANK.

Uklog er den fra det hverdagslige synspunkt. Men der findes en art klogskab, Prætorius, som hæver sig over den snusfornuftige. Hvad *den* søger, det er ikke den smule ydre velfærd, som du opnår ved at stå i pagt med samfund og omgivelser.

PRÆTORIUS.

Hvad søger den da, denne mærkelige art klogskab?

ROBERT FRANK.

Den søger den velsignede sindsfred, som man føler ved at tale og handle i fuldkommen

harmoni med stemmen i ens indre. Denne høiere selvopholdelsesdrift er den sande klogskab, — også om den udvortes set fører til vanære og undergang.

PRÆTORIUS.

Jeg har svært liden tiltro til denslags klogskab. Da foretrækker jeg den mere gangbare sort.

ROBERT FRANK.

Har du da ikke én gang idetmindste hørt denne bydende stemme? — en røst, som er i dig og dog samtidig er over dig...

PRÆTORIUS.

Både i mig og over mig? Nei, det har jeg gudskelov aldrig... Og du siger, du ikke er nervøs...

ROBERT FRANK.

Jeg burde vidst det på forhånd — du kan ikke forstå mig.

JULIA CAMERON

(som en stund har lyttet til samtalen, springer op og iler henimod Robert Frank).

Men *jeg* forstår Dem! Nu først forstår jeg Dem hélt! At jeg et øieblik kunde tvile

— å, hvor jeg angrer det!... Nu føler jeg, at det, De vil, er det eneste rigtige! Og om så hele verden er imod Dem, De har tusen gange ret!... Jeg burde jo ikke blande mig i dette. Men jeg kan ikke tie, jeg *må* få sagt Dem det!...

ROBERT FRANK.

Og jeg takker Dem for, at De siger det.

PRÆTORIUS.

Jeg står som himmelfalden, Miss Cameron. Det er knapt en halv time siden De med iver forfægtede arbeidernes sag. Og nu tager De med endnu større iver parti for Frank. Det kan jeg med den bedste vilje ikke rime sammen.

JULIA CAMERON.

Hvem forlanger også, at *De* skal kunne rime det sammen? *Jeg* kan det så udmærket godt.

PRÆTORIUS.

Nu ja, den kvindelige logik er jo uberegnelig. Men nu den kvindelige godhed, Miss Cameron — burde ikke *den* forbyde Dem at opmuntre Frank til dette uheldsvangre

foretagende? Betænk da, hvem det vil gå ud over — ikke de skyldige alene, men også hustruer og børn...

JULIA CAMERON.

De appellerer til min godhed - er De da så viss på, at jeg er god?

PRÆTORIUS.

De tolkede fornylig Deres medlidenhed med de svage. Og således sømmer det sig også for en kvinde.

JULIA CAMERON.

Medlidenhed med de svage — udelukker da den beundringen for den stærke? Nei, den ene følelse er ligeså kvindelig som den anden... De taler altid om „kvinden", herr Prætorius, som om De kjendte os ud og ind, men kvindesjælen er Dem vist aldeles fremmed.

PRÆTORIUS.

Jasä. Og hvoraf slutter De det, om jeg må spørge?

JULIA CAMERON.

Jeg kan da ikke tænke mig, at nogen kvinde, har skjænket *Dem* sin fortrolighed.

PRÆTORIUS.

Nei, nu er det nok bedst, jeg går. Atmosfæren herinde er ladet med en elektricitet, som jeg helst vil unddrage mig... Farvel, Frank — gid du ikke måtte fortryde det, du nu er gået i gang med... Jeg anbefaler mig, Miss Cameron...

(Han går.)

ROBERT FRANK
(til Winkelmann).

Jeg formoder, du nu er kommet dig af din forskrækkelse. Skulde det ikke være påtide, at du gik ind til dig selv igjen...

(Winkelmann reiser sig modstræbende og går ud.)

JULIA CAMERON.

Ja, jeg vil også gå...

ROBERT FRANK.

Allerede?

JULIA CAMERON.

Vi har opholdt Dem altfor længe... Så var det bare mit telegram...

ROBERT FRANK.

Det ligger derborte, ikke sandt? — jeg skal øieblikkelig lade det expedere... Men

der er noget, jeg må sige Dem, forinden vi skilles. Det, som hændte for en stund siden — dér var skinnet imod mig, men *De* så dybere, og De stillede Dem på min side. Aner De, hvad det betyder for mig netop nu? Mere end jeg nogensinde vil kunne gjengjælde.

JULIA CAMERON.

Men hvad måtte De tænke om mig, at jeg sådan uden videre...?

ROBERT FRANK.

Hvad jeg tænkte om Dem? Det samme som jeg tænkte første gang vi såes. Mindes De den eftermiddag i parlamentet?

JULIA CAMERON.

Om jeg mindes den!

ROBERT FRANK.

Jeg vidste ikke engang, hvad De hed, og dog havde jeg en følelse, som om De altid havde stået mig nær.

JULIA CAMERON.

Den samme følelse havde *jeg*. Og jeg udmalede mig, at vi traf hinanden, og at der

kom en dag, hvor jeg fik lov til at være Deres ven. Men da jeg så blev forestillet for Dem på ballet, da var al min selvtillid borte. Å, hvor jeg var ræd, og hvor mit hjerte bankede!

ROBERT FRANK.

Men når De ønskede, vi skulde være venner, hvorfor har jeg da senere ikke fået et livstegn fra Dem før idag? Var det vor samtale den aften, som gjorde Dem sky? Lod jeg falde ytringer, som sårede Dem, uden at jeg vilde det?

JULIA CAMERON.

Nei, det var ikke noget sådant, som afholdt mig fra at komme.

ROBERT FRANK.

Hvad var det da, som afholdt Dem?

JULIA CAMERON.

Det kan jeg ikke fortælle.

ROBERT FRANK.

Nuvel — men da De kom hid, havde jeg ihvertfald det indtryk, at De var gledet bort fra mig — jeg mener: at De havde taget parti for de andre...

JULIA CAMERON.

Fordi jeg tog arbeiderne i forsvar? Det gjør jeg fremdeles. Arbeiderne har ret på *sin* måde. Men *De* har ret i en høiere forstand. Det gik op for mig, da De talte til herr Prætorius om den indre stemme. Og da skjønte jeg også, hvad denne stemme krævede — at den mindte Dem på det, De engang havde drømt om...

ROBERT FRANK.

Det, jeg engang havde drømt om...?

JULIA CAMERON.

Husker De ikke, at De fortalte mig det? Eliten skulde danne et forbund til menneskehedens høining...

ROBERT FRANK.

Ja, og jeg forklarede Dem tillige, hvorfor eliten ikke *kan* danne forbund.

JULIA CAMERON.

Nei — men når der ikke kan blive forbund, da må den enkelte tage opgaven på sig. Og *De* har havt mod til at læsse byrden på Deres skuldre... Lad verden tro,

De bare er den kolde og praktiske statsmand, men *jeg* véd det bedre, jeg véd, De er en idealist... Og jeg beundrer Dem for det, jeg beundrer Dem grænseløst!

ROBERT FRANK.

Jeg er ræd for, Deres beundring vilde kjølne, kunde De kaste et blik ind i visse lønlige kroge af min sjæl. Men *nogen* sandhed er der jo i det, De siger. Idealist, det er jeg vel på sæt og vis.

JULIA CAMERON.

Ja, hvem skulde være det, om ikke De? Sætter De ikke alt på spil for gjennemførelsen af en idé? De har havt en vision, som ikke har givet Dem ro, De har i ånden set et samfund, hvor menneskene kan virke under leveligere vilkår, og nu vil De bryde vei for det ved alle midler, uden hensyn til de andre, uden hensyn til Dem selv...

ROBERT FRANK.

Hvor sælsomt, at De siger dette til mig nu.

JULIA CAMERON.

Er det sælsomt?

ROBERT FRANK.

Det er altid sælsomt, når vore længslers hjernespind forvandler sig til virkelighed. For just sådan *vilde* jeg, De skulde tale til mig — jeg stundede mod det, endnu før vi havde vekslet et ord. Jeg gjenkjendte Dem jo — det var et af disse glimt fra en anden tilværelse, som uforvarende trænger ind i hverdagens mørkekammer... Erindrer De, at jeg sagde Dem det forleden aften?

JULIA CAMERON.

Der er intet, De har sagt mig, som jeg ikke erindrer.

ROBERT FRANK.

Og er det ikke forunderligt — uvilkårlig sammenknyttede jeg Deres skikkelse med et navn, som var ligesom et forvarsel på det, De skulde blive for mig... Siden hørte jeg, man kaldte Dem Julia. Men det navn, som anelsen havde hvisket, var et andet, og nu forstår jeg, at det også var det rette...

JULIA CAMERON.

Og hvad er så mit rette navn?

ROBERT FRANK.

For mig heder De Stella... Stella, en stjerne, min fremtids stjerne... De er kommet tilsyne under en kamp, som bliver afgjørende for min skjæbne — kald det overtro, om De vil, men jeg øiner heri en hemmelighedsfuld sammenhæng...

JULIA CAMERON.

En stjerne er en veiviser, en stjerne ser man op til — nei, navnet passer ikke til *mig*... Men Stella vil jeg hede alligevel...

ROBERT FRANK.

Forstår jeg Dem rigtig? De vil bære dette navn?

JULIA CAMERON.

Ja, jeg vil bære det fra nu af.

ROBERT FRANK.

Det tiltaler Dem altså?

JULIA CAMERON.

Jeg sagde jo, at jeg ikke syntes det passede. Men jeg vil bære det af en ganske særegen grund.

ROBERT FRANK.

Og denne grund — det er...?

JULIA CAMERON.

Jeg vilde helst, De skulde gjætte det.

ROBERT FRANK.

Men sæt at jeg gjættede feil. Det vil jeg ikke risikere...

WINKELMANN
(kommer ind).

Den vagthavende officer er derude.

ROBERT FRANK.

Bed ham vente et øieblik.

WINKELMANN.

Han siger, han har at afgive en vigtig melding. Det er vist om syndikalisterne...

ROBERT FRANK.

Bed ham vente, hører du.
(Winkelmann forsvinder.)

JULIA CAMERON.

Nei, nu går det ikke an, at jeg bliver her længer. Farvel!

ROBERT FRANK.

Bare ét ord til. Jeg *må* få vide, hvorfor De vil kalde Dem Stella.

JULIA CAMERON.

Jeg kan ikke sige Dem det. Det er aldeles umuligt.

ROBERT FRANK.

De vil ikke sige mig det nu. Men næste gang vi mødes — vil De love mig det? For vi ses jo igjen...

JULIA CAMERON.

Ja, mon det? Jeg véd ikke, om...

ROBERT FRANK.

De véd ikke? Skulde vi ikke mødes mere? Jovist!

JULIA CAMERON.

Ja, kanske... Men nu må jeg gå. Farvel

ROBERT FRANK.

Nei, ikke farvel, men på gjensyn!

TREDJE AKT.

(Arbeidsværelset i ministerchefens embedsbolig. Langs væggene, som er beklædt med gyldenlæders tapeter, står boghylder i mandshøide. I baggrunden en fløidør. Til venstre et vindu, og foran det et vældigt egetræs skrivebord. Helt fremme på samme side et skab. Til høire en sofa med bord og stole.)

Winkelmann sidder ved skrivebordet og sysler med endel dokumenter, som han ordner i pakker.)

(Blix stikker hovedet ind gjennem døren.)

WINKELMANN

(farer op).

Hvem er det? Hvad vil De her?... A, er det bare Dem...

BLIX

(nærmer sig).

Jeg skræmte Dem nok ordentlig, Winkelmann.

WINKELMANN
(sidder ned igjen).

Ja, det kvækker i mig ved den ringeste anledning.

BLIX
(rykker en stol hen til skrivebordet og sætter sig).

Det er jo ikke venteligt andet, end at De er nervøs. Nogen hver er blevet det efter alle de rædsler, som har hændt, siden vi mødtes sidst. Og særlig De, som i stillingens medfør må have set mangt og meget på nærmeste hold...

WINKELMANN.

Set stort af det har jeg egentlig ikke. For sandt at sige opholdt jeg mig for det meste i kjælderen.

BLIX.

I kjælderen? Det var da det sidste sted, jeg vilde valgt. For sæt at huset var røget i luften, så havde De ligget der under ruinerne. Levende begravet — fy for pokker!

WINKELMANN.

Jeg tænkte nok på det, men hvad skulde jeg gjøre? Jeg tålte simpelthen ikke at se og høre alt det forfærdelige, som gik for sig.

Disse drøn og rystelser som ved et jordskjælv, og om natten gjenskinnet fra de brændende bygninger...

BLIX.

Ja, og skrigene fra de sårede nede på gaden, og synet af legemerne, som blev fragtet afsted på bårer — de tre døgn, det stod på, dem glemmer jeg aldrig. Men nu, det er over, vilde jeg alligevel ikke undværet den interessante oplevelse.

WINKELMANN.

Kalder De det interessant? Men gik det ikke også ud over Deres blad?

BLIX.

Jo, vort blad var jo uglesét som tilholdssted for streikbrydere, og så fik vi da en dag vor bombe, vi med. Vore lokaler blev nokså stygt ramponeret, også mit kontor, hvor jeg netop var tilstede.

WINKELMANN.

Men *De* blev altså uskadt.

BLIX.

Uskadt som ved et under. Heldigvis dræbte

explosionen bare en gammel dame, som var kommet op for at snakke med mig... Når man har erfaret noget sligt, da begynder man igjen at tro på en høiere styrelse.

WINKELMANN.

Jeg synes nu, den høiere styrelse helst burde sparet os for alle disse gyseligheder. Det var jo som et mareridt — jeg kan ligesom ikke fatte det endnu.

BLIX.

Nei, der var et skjær af uvirkelighed over hele denne heksesabbat, det er ganske sandt. At denne vor gode stad skulde blive herjet af en rasende horde — denne masseødelæggelse af kirker og theatre og museer og varehuse — jeg havde en følelse, som om vi var flyttet hundreder af år tilbage.

WINKELMANN.

Ja, det mindte om goterne og vandalerne i det gamle Rom.

BLIX.

Disse her var værre end goter og vandaler: de var de rene vilddyr. Man så det

bedst i forstæderne – jeg kunde fortælle Dem ting, så det løb Dem koldt ned ad ryggen...

WINKELMANN.

Vovede De Dem ud til forstæderne?

BLIX.

Nei, *det* var jo livsfarligt, men jeg sendte en reporter did, en flink ung mand — De skulde høre ham berette om pøbelens myrderier. Der lå dynger af lig, og slig som de var tilredt! For bæsterne nøiede sig ikke med at dræbe, de pinte og de lemlæstede sine ofre — og kvindfolkene var de værste...

WINKELMANN.

Huf ja, kvindfolkene...

BLIX.

Da han kom derud, holdt de kampen gående endnu. Pakket var forsynet med håndgranater, og dem kastede de på tropperne, hvor det kunde falde sig. Tænke sig til, at håndgranater havde de også!

WINKELMANN.

Ja, syndikalisterne havde et helt arsenal

af mordredskaber. Levinski briskede sig med det, endnu før det brød løs.

BLIX.

Men afstraffelsen blev da også derefter. Ret som det var fik min reporter øie på en peloton, og foran den var et dusin fanger opstillet mod en husvæg, så lød der et kommandoord, soldaterne gav fyr, og hele dusinet var expederet i en hånde vending. Og skuespillet gjentog sig gang på gang... Gad vide hvad denne historie har kostet af menneskeliv på begge sider — det må gå op til tusener...

WINKELMANN.

Levinski var sandspådd, da han sagde, der vilde blive krig på kniven. Han truede med det den dag, han blev arresteret.

BLIX.

Levinski, ja... Og så skulde just han, som var hovedmanden, blive skånet, mens dommen blev exekveret paa alle hans kolleger... Hvordan hænger det sammen med hans benådning? — det vilde jeg svært gjerne vide. Kanske Frank har betroet Dem det?

WINKELMANN

Nei, Frank har ingenting betroet mig — De må spørge ham selv. Men nu kan De forresten ikke få ham i tale. Han er taget ud etsteds i omegnen og vender ikke tilbage før ikveld.

BLIX.

Det véd jeg, og derfor kom jeg også herop. Det er Dem, jeg vil snakke med. Frank vil jeg helst ikke møde nu, jeg er nødt til at rakke ham ned .. I det hele taget er han vel ikke god at komme nær nu om dagene?

WINKELMANN.

Han er, som han altid har været. Jeg ser ingen forandring på ham.

BLIX.

Det var da besynderligt. Man skulde jo tro, han var ude af sig selv over den pludselige omskiftning. At falde så svimlende dybt, som han har gjort – lige efter at have nået sin løbebanes toppunkt!

WINKELMANN.

Ja, De kan så sige.

BLIX.

Det forekommer mig som en drøm, at for mindre end en uge siden lå vi endnu på maven for ham alle ihob. Hvad var det ikke altsammen, vi kaldte ham — „syndikalismens betvinger“ og „arbeidsfredens gjenopretter“ og „samfundets redningsmand“. Han var faktisk en diktator...

WINKELMANN.

En diktator som Sulla...

BLIX.

Og nu er han styrtet, og beskyldningerne regner ned, og der gjøres klapjagt på ham af alle partier og alle blade — ja, af mit blad også, skjønt jeg deltager ikke med lyst. Men til syvende og sidst er det hans egen skyld.

WINKELMANN.

Ja, det er hybris, som har bragt ham i ulykke.

BLIX.

Hvem er det, som har bragt ham i ulykke, siger De? Er der et fruentimmer med i spillet?

WINKELMANN.

Nei, „hybris“ sagde jeg — det er et græsk ord, som har betydning af overmod.

BLIX.

Nu husker jeg det fra skoledagene. Man mærker, De er en gammel filolog... Ja, overmod var det, da han nu igjen sammenkaldte parlamentet og vilde tvinge det til at vedtage sin usalige tantièmelov. Vi tænkte jo, han var færdig med den kjæphest nu... At ville gjøre arbeiderne til deleiere i industrien efter det, som havde hændt, det var en altfor stærk udfordring til de borgerlige partier.

WINKELMANN.

Og endda hed det sig et øieblik, at han vilde få sin vilje.

BLIX.

Ja, majoriteten var virkelig på nippet til at give efter. De skar tænder af raseri, men skrækken sad dem endnu i livet, og Frank betragtede de som uundværlig. Han havde chancer for at vinde, men så stødte han på den lille tue, som væltede læsset... Var De i parlamentet den dag, da afgjørelset faldt?

WINKELMANN.

Nei, jeg går aldrig did.

BLIX.

Det er synd, De ikke overvar komedien ... Da Frank havde endt sin store tale, meldte Ulveling sig til ordet — det sursøde fjæs, han satte op, var ubetaleligt. Meningen var nemlig, at han på flertallets vegne skulde foreslå et tillidsvotum. Siden har han benægtet det, men jeg véd det med bestemthed... Heldigvis for ham havde han knapt reist sig, før afbrydelsen kom...

WINKELMANN.

Var det ikke en ganske ung fyr, som greb ind?

BLIX.

Jo, forsamlingens yngste — Benjamin, som de kalder ham... De skulde set den virkning, det gjorde, da han sprang op og brølede: „Sig ham, at vi vil ikke vide af hans lov! Ingen akkord med mordbrænderpakket!“ *Det* udløste de indestængte følelser. „Ned med mordbrænderloven! Ned med diktatoren!“ rungede det fra alle kanter. I det næste kvarter var salen som et oprørt hav.

Men imens sad Ulveling og skrev. Han lavede sin dagsorden om fra rosenrød tillid til begsort mistillid, og det kunstgreb er han da nu blevet ministerchef på.

WINKELMANN.

Er han udnævnt nu?

BLIX.

Véd De ikke det? Ja, endelig er han udnævnt — det skede imiddags. Det holdt hårdt at danne den nye regjering, for alle gruppeførerne vilde have del i byttet, og resultatet er blevet et sammensurium til at få mavepine af. Men det kan være det samme — nu kommer da livet igjen i de gamle folder.

WINKELMANN.

For de andre kanske, men ikke for mig, desværre.

BLIX.

Nei, Frank behøver jo ingen sekretær mere. Og desuden havde han vel ikke engang råd. Formue eier han ikke, så vidt jeg véd...

WINKELMANN.

Ikke en skilling.

BLIX.

Og indtægterne bliver det nok også småt bevendt med fra nu af. Så *han* kan ingenting gjøre for Dem længer...

WINKELMANN.

Han har rigtignok lovet at sørge for mig indtil videre. Men hans egen fremtid er jo så utryg...

BLIX.

Det er den. Han bliver kanske sat under tiltale og dømt, eller han må forlade landet ... Understøttelsen fra Frank bør De ikke bygge på.

WINKELMANN.

Nei, det bliver vel til det, at jeg står på bar bakke.

BLIX.

Tab ikke modet — der findes vel en råd ... De var jo lærer i sin tid ...

WINKELMANN.

Jeg havde såmæn drevet det til overlærer.

BLIX.

Kunde De ikke have lyst til at blive det pâny?

WINKELMANN.

Lyst havde jeg nok til det — men det lader sig ikke gjøre.

BLIX.

De mener: fordi De tog Deres afsked under lidt kjedelige omstændigheder. Pyt, den gamle historie kan der slåes en streg over. Og går det ikke an at give Dem en lærerpost, så får De noget andet i stedet. For der er en mægtig mand, som interesserer sig levende for Deres ve og vel . . .

WINKELMANN.

Er det sandt? Hvem i alverden kan det være?

BLIX.

Ingen ringere end den nuværende ministerchef.

WINKELMANN.

Ulveling! Men han kjender mig jo slet ikke . . .

BLIX.

Det gjør intet til sagen. Han omtalte Dem for en liden stund siden i min nærværelse, og jeg kan forsikre, at De ikke er ham ligegyldig. De vil forresten snart erfare det af hans egen mund. Han er allerede her i huset.

WINKELMANN.

Er han her i huset?

BLIX.

Ja, han var begribeligvis utålmodig efter at tage sin embedsbolig i øiesyn. Når man har gået i tyve aar og stundet efter at flytte ind . . . Og nu gjør han en runde, ledsaget af Prætorius.

WINKELMANN.

Så Prætorius er med ham . . .

BLIX.

Prætorius er uadskillelig fra ham nu.

WINKELMANN.

Tænk at Ulveling vil tage sig af mig. Herregud, at De ikke fortalte mig det straks . . .

BLIX.

Istedetfor at hefte Dem med en hel del snak — sig det lige ud, jeg bliver ikke fornærmet . . . Oprigtig talt, når jeg har siddet her så længe og passiaret om løst og fast, så er det, fordi jeg har villet drage tiden ud.

WINKELMANN.

Ja men hvorfor har De villet drage tiden ud?

BLIX.

For at være tilstede, når De og Ulveling træffes. Jeg er nysgjerrig efter at se, hvad der kommer ud af dette møde — jeg har mine høist personlige grunde . . .

WINKELMANN.

Dette her forstår jeg ikke et levende muk af.

BLIX.

Nei, selvfølgelig ikke. Men nu skal jeg forklare Dem det . . . Som De véd, har parlamentet nedsat en kommission, som har til opgave at gjøre Frank uskadelig for bestandig. Den skal efterspore alle de mørkets gjerninger, som man med rette eller urette påstår han har forøvet under hele sin ministertid.

WINKELMANN.

Ja, det kjender jeg til. Men hvad har den sag at bestille med Dem eller mig?

BLIX.

Overmåde meget. Den vedrører i virkeligheden både os og Ulveling og endda flere ... Se så, dér har vi ham allerede ...

(Ulveling og Prætorius kommer ind. Blix og Winkelmann reiser sig.)

BLIX.

Må jeg få lov til at forestille ...

ULVELING.

Det behøves ikke — jeg véd jo, hvem denne herre er ... (Til Winkelmann.) Jeg tør vel stole på, hvad man har sagt mig — at Frank ikke er ventende på en stund endnu?

WINKELMANN.

Han kommer først tilbage iaften, Deres excellence.

ULVELING.

Godt, så kan vi sætte os i ro og mag... (Han og Prætorius sætter sig ved skrivebordet, mens Blix tager plads ved bordet til høire.) Ah, det var velgjørende at sidde ned. Nu har jeg været på benene i flere timer ...

BLIX.

Det må være blødt at hvile på magtens hynder.

ULVELING.

Det er altfor blødt, mærker jeg. Disse polstrede stole er ikke noget for mig, Prætorius — dem vil jeg have ud af kontoret, når jeg nu flytter ind. Jeg har jo fortalt Dem, at jeg lider af et onde, som har udviklet sig på grund af mit stillesiddende liv . . .

PRÆTORIUS.

Et stillesiddende liv i utrætteligt arbeide. De har pådraget Dem dette onde i almenvellets tjeneste.

ULVELING.

Ja, det er jo altid en trøst, men forbandet ubehageligt er det alligevel. (Til Winkelmann.) De sagde, at Frank ikke kommer tilbage før iaften. Hvad er det, han har fore? Véd De, hvor han er taget hen?

WINKELMANN.

Han er taget på landet, Deres excellence, for at finde sig en bolig.

ULVELING.

Ja, her i byen har han nok vanskeligt for at få logis?

WINKELMANN.

Det har vist sig ganske umuligt, Deres exellence. Ingen vil leie ud til ham, for de er rædde for attentater.

ULVELING.

Han modtager vel mange truselsbreve?

WINKELMANN.

I haugevis, Deres excellence. Hele papirkurven her er fuld af dem.

ULVELING.

Å, tag et ud og lad mig se.

(Winkelmann tager et brev ud af papirkurven og rækker det til Ulveling.)

ULVELING.

(læser):

„Til sværdet har du grebet, og ved sværdet skal du omkomme"... Mere står der ikke. Det er en uøvet håndskrift, men det er retfærdighedens røst. Ja, retfærdighedsfølelsen har dybe rødder i menigmands sind.

BLIX.

Bare ikke denne retfærdighedsfølelse kommer til at ytre sig på vor bekostning. Vi sidder på et utrygt sted — hvem véd, om et øieblik regaleres kanske *vi* med en bombe, som var tiltænkt Frank.

ULVELING
(reiser sig).

De svinebæster! Skulde de virkelig vove...

BLIX.

Nei, bombekasternes tid er jo nu forbi — det har Frank sørget for. Det var bare en liden spøg, jeg tillod mig at komme med.

ULVELING
(sætter sig igjen).

En mindre velanbragt spøg. (Til Winkelmann.) Men sig mig, hvilket indtryk gjør det så på Frank, at man skyr ham som en pestbefængt? Han véd vel med sig selv, at nu er han knækket og knust for alle tider? Ser man det ikke på hans ansigt, på hele hans holdning?

WINKELMANN.

Nei, i det ydre er han som ellers, Deres excellence.

ULVELING.

I det ydre, kanhænde. Men indvendig, dér stikker og dér svir det, det kan De bande på.

BLIX.

Lad os idetmindste håbe det.

ULVELING.

Hvad mener De med *det*?

BLIX.

Det samme, som jeg antager Deres excellence mener — lad os håbe, at lidelsen måtte lutre hans sjæl.

ULVELING.

Man véd aldrig, om De taler i alvor, Blix. ... Hvad tror nu De, Prætorius? Tror De ikke, at det skjærer og brænder i ham dag og nat?

PRÆTORIUS.

Det er jeg overbevist om at det gjør.

BLIX.

Ja, De må jo kjende ham bedst, De, som har været intim med ham lige fra ungdommen af.

PRÆTORIUS.

Jeg har aldrig været intim med Frank. Denne snak om vort ungdomsvenskab er en fabel, som jeg ikke véd hvem der har sat ud.

BLIX.

Nei, virkelig? Dér ser man, hvor en kan tage feil ... Da er det naturligvis også opspind, det som berettes om den vennetjeneste, som Frank skal have vist Dem forleden dag.

PRÆTORIUS.

Hvilken vennetjeneste skulde det være?

BLIX.

Jeg har hørt en fugl synge om, at det var ham, som rådede Dem til den finansoperation, som nu har gjort Dem til millionær.

PRÆTORIUS.

Jeg må protestere mod udtrykket „finansoperation". Det er sandt, at jeg gjorde et betragteligt indkjøb af industripapirer, men det skede ikke i håb om personlig vinding.

BLIX.

Ser man *det*. Men hvorfor opkjøbte De dem da?

PRÆTORIUS.

Fordi jeg anså det for min pligt som borger og patriot.

BLIX.

Anså De det for Deres patriotiske pligt at blive millionær?

PRÆTORIUS.

Jeg troede, De var intelligent nok til at forstå, hvad jeg mente. Industripapirernes fald truede med at hidføre en national katastrofe, og da gjaldt det at få kurserne til at stige ved at bringe liv i omsætningen. Her var det, jeg gik foran med et godt exempel.

BLIX.

Men når De vilde give et godt exempel, hvorfor optrådte De da ikke på det åbne marked? Det siges, at De tilkjøbte Dem papirerne i al hemmelighed, og at De erhvervede dem for en slik ...

PRÆTORIUS.

Folk siger jo så meget — især de misundelige, de som ikke så til at være ude itide.

BLIX.

Ja, de siger jo også, at det var ingen sag for Dem, herr Prætorius, hvem Frank gjorde opmærksom på det beleilige øieblik.

PRÆTORIUS.

Frank er ikke den mand, hvis råd jeg vilde have fulgt. Dertil er han altfor meget ude af ligevægt. Jeg har længe været på det rene med, at han ikke er normal.

ULVELING.

Sig, at han er gal, Prætorius, ravruskende gal. Dér går han hen og åbner uden videre buret for Levinski, så vi har dette udyr gående omkring som et offentligt skræmsel. Den skandale må der gjøres ende på — fyren skal sættes fast igjen snarest muligt.

BLIX.

Levinski har vist liden glæde af sin frihed — han skal være nedbrudt både på sjæl og på legeme. Partifællerne vil ikke vide af ham mere: de mistænker ham for at have kjøbt sin benådning ved forræderi. Jeg for min del tror det nu ikke.

PRÆTORIUS.

Krigsrettens forhandlinger var jo hemmelige, men så meget véd jeg, at Levinski ikke gjorde tjeneste som kronvidne. Havde han prisgivet sine medskyldige, da vilde løsladelsen været forklarlig. Men som det er, kan jeg i Franks handlemåde bare se et beklageligt vidnesbyrd om svækkede åndsevner.

BLIX.

Nei, véd De hvad — meget kan vi frakjende ham, men åndsevnerne får vi sandt for dyden lade ham beholde.

ULVELING.

Det er ret — fortsæt Deres lovtale! De har været hans svorne tilhænger, og i Deres inderste hjerte er De det fremdeles.

BLIX.

Jeg har da angrebet ham kraftig nok i mit blad.

ULVELING.

Slet ikke kraftig nok. Man mærker i Deres artikler en understrøm af sympathi, af beklagelse over hans skjæbne — prøv ikke på at nægte det.

BLIX.

Jeg er nu engang noget af et stemningsmenneske, jeg kan ikke hjælpe for det.

ULVELING.

For mig kan De være stemningsmenneske, så meget De vil, bare De passer på, at Deres stemninger altid er på den rette side.

BLIX.

Deres excellence skal ikke få nogen grund til misnøie. Jeg er viss på, De vil finde behag i den artikel, som jeg kommer med i anledning af ministerskiftet. Jeg skulde ønske, jeg fik lov til at læse den op -- jeg har et korrekturaftryk på mig...

ULVELING.

Jeg venter mig ikke stort af den. Men lad høre, hvad De har brygget ihob.

BLIX

(læser):

„Robert Frank er styrtet, og han reiser sig aldrig mere. For ham, som endnu fornylig hørte til jordens mægtige, rummer fremtiden intet andet håb, end at barmhjertig glemsel måtte sænke sig over hans brødetunge minde."

ULVELING.

Det er ikke ilde. Men jeg synes, De skjælver i mælet — er det kanske af medfølelse?

BLIX.

Nei, det er bare det at sætningen har et så velklingende fald. Når jeg skriver noget rigtig vakkert, bliver jeg altid bevæget over det selv — det er en rent kunstnerisk rørelse.

ULVELING.

Nå — gå så videre i texten...

BLIX
(læser):

„Da det blev klart, at hans uberegnelige politik bragte staten og samfundet til afgrundens rand, vendte nationen sig bort fra ham og råbte efter en fører, under hvis ledelse der var tryghed. Og just som trangen var størst, trådte høvdingen frem: han åbenbarede sig i Jakob Ulvelings ærværdige skikkelse.“

ULVELING.

Nei, pinedød, om De får lov til at kalde mig ærværdig!... Folk, som ikke kjender mig, må jo tro, jeg er en stavrende olding.

BLIX.

Vel, jeg skal hitte på et mere betegnende tillægsord... (Han læser:) „I modsætning til Robert Frank, som ikke tålte nogen selvstændighed ved sin side, har herr Ulveling omgivet sig med medarbeidere, som uden undtagelse er fremragende mænd."

ULVELING.

Fremragende vil jeg nu ikke påstå de er. Men lige meget... Læs bare videre...

BLIX
(læser):

„En og anden vil måske undre sig over, at der i regjeringens konstellation ikke blev plads for den nye stjerne, som så pludselig er dukket op på vort politiske himmelhvælv. Vi sigter, som man vil forstå, til den unge repræsentant, hvem parlamentet kaldte sin Benjamin, men som nu har vist sig at være en David, vor Goliaths banemand."

ULVELING.

Det må jeg sige! Er det på *den* måde, De støtter mig! Ved at gjøre indvending mod regjeringens sammensætning!

BLIX.

Det er ikke mig, som gjør denne indvending. Jeg bare fremholder den her for at imødegå den nedenfor. Kritiken må afvæbnes på forhånd.

ULVELING.

Der bliver såmæn ingen kritik over, at den jypling er holdt udenfor.

BLIX.

Det er jeg ikke så sikker på. Han har da spillet en fremtrædende rolle i hele denne affære. Og netop det, at han er så ung, er et fortrin i mange folks øine.

ULVELING.

Men ikke i mine. Jeg udstår ikke unge mennesker — de er bråkende, og de er næsvise. Det var en frækhed af den grønskolling at falde mig i ordet, som om jeg ikke selv havde forstand på hvad der burde siges... „David" titulerer De ham — det er vel mig, som var David, skulde jeg mene. Min dagsorden var det, som fældte Frank, og ikke bjeffet fra den uopdragne hvalp.

PRÆTORIUS.

De kan da ikke nægte, herr Blix, at denne unge mand er en høist umoden politiker. Han burde have nøiet sig med sin første, letkjøbte succès. Men i sin seiersrus vilde han overtrumfe sig selv, og så kom han med dette uoverlagte forslag om undersøgelseskommissionen mod Frank.

BLIX.

Et forslag, som desværre blev vedtaget med samtlige stemmer — også Deres, herr Prætorius.

PRÆTORIUS.

Når det engang var fremsat, blev man jo nødt til at stemme for det, hvis man ikke vilde gjøre sig mistænkt. Men derfor var det ligefuldt ubetimeligt.

BLIX.

Det var et tveegget sværd. Skal det undersøges, alt det, som er gået i svang under Franks regimente, da er jeg ræd for, at det ikke er ham, som bliver den mest kompromitterede.

ULVELING.

De er kanske urolig for Deres eget skind?

BLIX.

Det også. Men i værste fald kan jeg da trøste mig med, at jeg kommer i udsøgt selskab. Ikke sandt, Deres excellence?

ULVELING.

Hvad er det, De tillader Dem at insinuere?

PRÆTORIUS.

Herr Blix, jeg afviser med harme den blotte tanke om, at personer i fremskudt stilling skulde have været tilgjængelige for korruption.

BLIX.

Men hvorfor er man da så bange for, at Frank skal hevne sig ved afsløringer? Og hvorfor er visse folk så ivrige for at få fat på hans papirer? Ja, hvorfor skal disse papirer endelig skaffes tilside?

PRÆTORIUS.

Fordi de turde vise, at Frank ialfald har *forsøgt* sig i korruption. Uden held, derom

tviler jeg ikke. Men bare dette, at fremtrædende mænd her hos os har været udsat for så fornærmelige forsøg — selve denne kjendsgjerning vilde føles som en ydmygelse af det hele land. Vor hæderlige nation må spares for en sådan skam, og derfor bør disse papirer forsvinde.

ULVELING.

Ja, det er godt og vel, at papirerne bør forsvinde, men først gjælder det at få tag i dem, Prætorius.

PRÆTORIUS.

Herr Winkelmann vil sandsynligvis kunne give de nødvendige oplysninger.

ULVELING
(til Winkelmann).

Hvorfor bliver De stående derhenne ved døren? Tag en stol og sæt Dem her hos mig.

(Winkelmann rykker nølende en stol hen til Ulvelings og sætter sig på kanten af den.)

ULVELING.

Jeg har jo slet ikke fået snakke rigtig med Dem endnu... De er en slægtning af Frank, hører jeg...

WINKELMANN.

Jeg er ikke egentlig i slægt med ham, Deres excellence. Men jeg var gift med hans søster, som nu er død.

ULVELING.

Nei, er hun død — det var da sørgeligt... Så er De altså Franks svoger — da står De Dem vel godt med ham? De har intet havt at beklage Dem over fra hans side?

WINKELMANN.

Nei, det har jeg i grunden ikke, Deres excellence.

PRÆTORIUS.

Dette svar geråder Dem til ære, Winkelmann. De kvier Dem helt naturlig for at blotstille Deres svoger. Men sandheden er, at han overfor Dem i en påfaldende grad har ladet det mangle på hensynsfuldhed.

ULVELING.

Det er da vel ikke muligt!

PRÆTORIUS.

Som et exempel kan jeg anføre, at Frank til stadighed både tiltaler og betegner herr

Winkelmann med et øgenavn. Han kalder ham Leporello — et mildest talt upassende navn for en mand, som længe var en ungdommens lærer.

ULVELING.

Leporello, siger De! Sligt byder han denne høit fortjente pædagog! Nei, det tror jeg ikke, det *vil* jeg ikke tro.

WINKELMANN.

Jo, det forholder sig virkelig således, Deres excellence.

ULVELING.

Jeg har ikke på længe hørt noget, som har oprørt mig som dette. At ville gjøre sin egen svoger, sin trofaste medhjælper til en lav og latterlig figur — det er mere end kynisk, det er perverst... Og De har fundet Dem i denne permanente mishandling?

WINKELMANN.

Jeg har aldrig likt, at han kalder mig Leporello. Men jeg har ingenting villet sige.

ULVELING.

Men *nu* skal De sige ham, at De tåler det ikke mere. De forstår da vel, at han krænker Deres menneskeværdighed. Skjønner De ikke det?

WINKELMANN.

Jo, nu skjønner jeg det, Deres excellence.

ULVELING.

Og De må love mig, at ved første leilighed giver De ham ren besked. Hører De?

WINKELMANN.

Jeg skal prøve, om jeg kan, Deres excellence.

ULVELING.

De behøver ikke at være ræd ham længer. Fortæl ham fra mig, at jeg vil give Dem oprejsning for den tort, han har ladet Dem lide. De skal få en stilling, som er langt bedre end denne usle sekretærpost. En stilling, som svarer til Deres evner og fortjenester.

WINKELMANN.

Jeg véd ikke, hvordan jeg skal takke Deres excellence...

ULVELING.

Jeg forlanger ingen tak. En retskaffen gjerning finder sin belønning i sig selv... Men for at tale om noget andet — hvad er det for papirer, som ligger her på skrivebordet?

WINKELMANN.

Det er alskens betænkninger og forarbeider, Deres excellence. Frank pålagde mig at ordne dem, før de sendes tilbage til kontorerne.

ULVELING.

Og hvor er så de *fortrolige* dokumenter?

WINKELMANN
(ser spørgende på Ulveling).

PRÆTORIUS.

Hans excellence mener den samling af skriftstykker, som Frank med et mindre smagfuldt udtryk benævner kanalje-arkivet. Han pleiede at forvare dem i skabet dér.

WINKELMANN.

Ja, dér ligger de fremdeles. Jeg har endnu ikke rukket at pakke dem sammen.

PRÆTORIUS
(til Ulveling).

Nu, det letter os jo vor opgave i væsentlig grad.

ULVELING
(til Winkelmann).

Hør her — De har vel ingenting imod at åbne skabet i min nærværelse?

WINKELMANN.

Nei, når Deres excellence befaler det, er det bare min skyldighed.

ULVELING.

Bravo. De er en mand med hjertet på rette sted. (Han rækker Winkelmann hånden.) Jeg høiagter Dem, herr Leporello — herr Winkelmann vilde jeg sige — undskyld min distraktion... Ja, lad os så gå i gang med det jo før jo heller...

(Alle reiser sig og går hen til skabet, hvor Winkelmann begynder at famle ved låsen.)

ULVELING.

Går det ikke? Er der noget iveien med mekanismen?

WINKELMANN.

Nei, det er bare, fordi det er en kombinationslås, Deres excellence. Bogstaverne må sættes sammen først...

BLIX.

Gammeldagse greier. Det er vel et arvestykke.

ULVELING.

Jeg vilde give meget til at se Franks ansigt, når han opdager, at fuglen er fløiet... Ah, dér går skabet op!... Men det er jo tomt!

PRÆTORIUS.

Midtrummet er tomt. Men i skufferne kanske...

WINKELMANN
(trækker skufferne ud).

Jeg begriber det ikke... Endnu så sent som igåraftes...

BLIX.

Ikke en eneste papirstump dér heller... Han er kommet os i forkjøbet...

(Kort stilhed. Alle ser på hverandre.)

ULVELING.

Det var da som fanden!

(Døren åbnes, og Robert Frank træder ind. Han bliver et øieblik stående og betragter de tilstedeværende.)

ROBERT FRANK.

Goddag, mine herrer. Jeg gratulerer Dem, Ulveling — De er jo udnævnt nu.

ULVELING.

Ja, jeg er udnævnt... jeg er udnævnt... ja, det er jeg...

ROBERT FRANK.

Og da var det Deres første tanke at gå hid op til mig. Det er en opmærksomhed, som jeg vurderer efter fortjeneste.

ULVELING.

Ja, jeg syntes, jeg burde aflægge min forgjænger et besøg... som ret og rimeligt er... for at forestille mig som efterfølger...

ROBERT FRANK.

Jeg véd ikke, om jeg tør byde Dem at sidde ned. For på en måde er det jo Dem, som er husherren nu.

ULVELING.

Nei tak, jeg tror, jeg må gå... Jeg har så mange vigtige forretninger — jeg er ligefrem overlæsset...

ROBERT FRANK.

Det kan jeg nok tænke mig. Men jeg beklager Dem ikke. Det må jo være en tilfredsstillelse for Dem, at De nu har nået Deres ønskers mål.

ULVELING.

Jeg har aldrig ønsket mig regjeringens byrde.

ROBERT FRANK.

Gjør nu ikke en røverkule af Deres hjerte, Ulveling.

ULVELING.

Jeg kan forsikre, at jeg mere end gjerne havde set en anden overtage det ansvarsfulde hverv.

PRÆTORIUS.

Det kan *jeg* bevidne, jeg som har set Dem nedtynget af bekymring, når De talte om, hvor meget der måtte gjenoprettes i vort hårdtprøvede land. Det kræver selvfornægtelse at tage styret under så vanskelige forhold.

ROBERT FRANK.

Herregud, skal nu vi augurer os imellem være ligeså høitidelige, som vi er det overfor det profane folk... Vanskelige forhold — men det er jo den slags ting, politikerne livnærer sig på.

PRÆTORIUS.

„Livnærer" sig på!

ROBERT FRANK.

Ja, akkurat som sagførerne på processer. Var der ikke floker og rivninger og nød og elendighed, hvad i herrens navn skulde da politikerne tage sig til? Jo galere det er fat, desto bedre trives de. For et syns skyld må de jo lade, som om de er bekymret, men i grunden er de sjæleglade over den indbringende misère.

PRÆTORIUS.

Jeg har heldigvis bevaret min tro på menneskene, og jeg tillader mig at bestride, at vore politikere er de fuldendte hyklere, du beskylder dem for at være.

ROBERT FRANK.

Langtfra — så høit taxerer jeg dem ikke.

Vis mig en fuldendt hykler, og jeg skal tage hatten af for denne sjeldne fugl. For, ser du, det er ikke hvermands sag at gjennemføre en hyklerrolle med velberåd hu. Det hører der en helstøbthed til, som stymperne mangler. De hykler nok, de også, men de vil ikke tilstå det for sig selv... End du, Prætorius? Beskuer du nogensinde din egen nøgenhed? Du tør vist ikke aflægge kisteklæderne i dit lønkammer engang.

PRÆTORIUS.

Jeg agter ikke at besvare indiskrete spørgsmål. Det er ikke derfor, jeg er kommet hid.

ROBERT FRANK

(peger på det åbne skab).

Nei, det er jo let at se, hvorfor herrerne er kommet hid. Med respekt at sige, i den hensigt at gjøre indbrud.

PRÆTORIUS.

Gjøre indbrud! Jeg må virkelig bede dig moderere dine udtryk...

ROBERT FRANK.

Og så forledede I denne stakkars Leporello til at være hjælper.

WINKELMANN.

Kald mig ikke for Leporello! Jeg tåler ikke at høre det! Du krænker min menneskeværdighed!

ROBERT FRANK.

Er du gået fra forstanden?

WINKELMANN

(retirerer og søger dækning bag Ulveling).

Nu er jeg ikke ræd dig mere — ikke et fnug. Du kan ikke gjøre mig noget, for hans excellence beskytter mig. Han har lovet mig en stilling, en meget bedre stilling end den, jeg har havt under dig...

ULVELING.

Sludder og tøv! Jeg har ingenting lovet Dem.

PRÆTORIUS.

De må have misforstået hans excellence.

WINKELMANN.

(til Blix).

Men fortalte ikke De mig. .?

BLIX.

Vær så snil at lade *mig* være udenfor.

PRÆTORIUS.
(til Ulveling).

Skulde vi ikke helst gjøre en ende på denne pinlige scene?

ULVELING.

Jo, lad os bare komme bort fra dette forbandede sted.

ROBERT FRANK.

Vent et øieblik. Det er bedst, vi kommer på det rene med hinanden nu straks. Jeg skjønner naturligvis, hvorfor De vilde luske af med mine hemmelige papirer...

ULVELING.

Jeg vilde beslaglægge dem i statens interesse...

ROBERT FRANK.

Det var nok snarere i Deres egen interesse. For De véd meget vel, at kommer visse transaktioner for en dag, da ryger De af pinden, min gode Ulveling. Både De og adskillige andre af vore offentlige mænd.

ULVELING.

Vil De stelle til en skandale?

ROBERT FRANK.

Ikke uden at jeg bliver nødt til det. Jeg ynder ikke at røbe, hvad der er aftalt under fire øine. Men vort dydige parlament vil jo have det således. Det har forlangt at få indblik i *alle* mine misgjerninger — nuvel, da skal der også blive afklædning til skindet.

PRÆTORIUS.

Betænk da, at skandalen vilde også tilstænke dig selv.

ROBERT FRANK.

Tilstænke mig — er det kanske ikke det, I allerhelst vilde?

ULVELING.

Det var ikke mig, som foreslog denne fordømte undersøgelseskommission.

PRÆTORIUS.

Undersøgelsen må dysses ned - hensynet til moral og velanstændighed gjør det til en pligt. Vi vil altid kunne finde midler og veie til at stanse kommissionens virksomhed.

ROBERT FRANK.

Vil de herrer give sig på tilbagetog, så

meget desto bedre. Da lader jeg foreløbig papirerne hvile på sit sikre gjemmested.

ULVELING.

Jeg tør altså lide på, at nu er det klappet og klart?

ROBERT FRANK.

Nei, Ulveling, De må ikke tro, at De bliver mig kvit for så billigt kjøb. Det er mig ikke nok, at man undlader at inkommodere mig - jeg vil have hånd i hanke med Dem og de andre. De får ikke lov til at boltre Dem, som De lyster, for jeg skjøtter ikke om, at De begår altfor mange dumheder, som jeg siden måtte bøde på, når jeg engang overtager regjeringen påny. Husk på, at jeg har hold på Dem — at Banquos ånd kan vise sig nårsomhelst. Så jeg håber også for Deres egen skyld, at De arter Dem godt . . . Ja, det var bare dette, jeg vilde lægge Dem på sinde. Og nu vil jeg ikke hefte Dem længer — farvel, mine herrer.

(Ulveling vender sig for at gå, ligeså Prætorius og Blix.)

WINKELMANN

(følger Ulveling i hælene).

Et ord, Deres excellence, bare et ord . . .

ULVELING.

Reis til Bloksberg!

(Winkelmann farer tilbage og bliver stående ubevægelig. Ulveling, Prætorius og Blix går ud.)

ROBERT FRANK.

Nå, Leporello — er du blevet til en saltstøtte?

WINKELMANN.

Vær barmhjertig! Tilgiv mig! Jeg vidste ikke, hvad jeg gjorde.

ROBERT FRANK.

Å, det vidste du såmæn godt. Men lad os ikke tage det tragisk, Leporello.

WINKELMANN.

Nei, ikke sandt, du bryder dig ikke om det? Og du vil ikke slå hånden af mig, vel? Du vil ikke tage fra mig den lille pension, du har lovet mig?

ROBERT FRANK.

Nei, hvorfor skulde jeg vel det. Du har ikke idag vist dig i et andet lys end det, jeg altid har set dig i.

WINKELMANN.

Tak, tusen tak! Du vælter en sten fra mit hjerte...

ROBERT FRANK.

Lad nu det være nok. Sig mig heller, hvad det skal betyde, at nu, jeg kommer hjem, er der ikke en tjener at se i hele huset.

WINKELMANN.

Tjenerne troede ikke, du kom tilbage før sent ikveld. Og da vilde de allesammen gå ud i byen imens for at se sig om efter nye pladse. Siden de er opsagt, kan jeg ikke holde styr på dem mere.

ROBERT FRANK.

Nu ja, det er jo nokså rimeligt, at de tænker på sig selv.

WINKELMANN.

Den eneste, som er blevet hjemme, er portneren, men han har jo givet sig til at drikke, så gud véd hvem han kan falde på at slippe ind... Huf, det er så uhyggeligt i dette ødslige hus .. Og det værste er, at kokken har også absenteret sig...

ROBERT FRANK.

Og du er kanske sulten, Leporello. Sindsbevægelserne tærer.

WINKELMANN.

Ja, det gjør de sandelig... Hvis du tillader det, tager jeg mig en liden svip ned i spiskammerset — jeg vilde helst besørge det, før mørket falder på...

ROBERT FRANK.

Ja, gå du bare, Leporello.

(Winkelmann går.)

(Robert Frank sætter sig ved skrivebordet og giver sig ifærd med dokumenterne.)

(Det banker på døren.)

ROBERT FRANK.

Kom ind!

JULIA CAMERON

(kommer ind).

Herr Winkelmann sagde, at han troede nok, De vilde modtage mig...

ROBERT FRANK

(går hende imøde).

Er det Dem! Er det virkelig Dem! Så

skulde jeg da opleve en glædesstund endnu. . .

(Han viser hende hen til sofaen og tager selv plads på en stol ved siden af.)

ROBERT FRANK.

Jeg havde allerede sluppet ethvert håb om at se Dem mere. Gang på gang har jeg prøvet at træffe Dem, men altid forgjæves.

JULIA CAMERON.

Jeg har næsten aldrig været hjemme i hele denne tid. Der har været så meget at tage vare på lige til nu.

ROBERT FRANK.

Jeg véd det — De meldte Dem ind i den frivillige sygepleie. Og da jeg fik opspurgt *det*, da begyndte jeg at mistvile om, at vi atter skulde mødes.

JULIA CAMERON.

Men hvorfor det?

ROBERT FRANK.

Under alt dette måtte De jo modtage meget stærke indtryk. Først ved ambulancerne og siden på hospitalet. . .

JULIA CAMERON.

Å, det var forfærdeligt! De ulykkelige mennesker! Jeg havde aldrig tænkt mig muligheden af slig en jammer. Mangen gang holdt det på at sortne for mine øine. Men det gjælder bare at tage sig sammen og ikke tænke på andet, end at her må der hjælpes. Og da overvinder man sin svaghed.

ROBERT FRANK.

Det var heller ikke det, jeg var urolig for, at De ikke skulde klare det. Hvad jeg frygtede for, var, at berøringen med al denne elendighed vilde påvirke Deres sindelag overfor *mig*. For det er jo mig, som bærer ansvaret.

JULIA CAMERON.

Ja men det er da en sag for sig. Jeg synes ikke, de to ting har noget at bestille med hinanden — eller ialfald har de det bare udvortes set. Det var jo ikke for det ondes skyld, De handlede, som De gjorde.

ROBERT FRANK.

De afskyr mig altså ikke...

JULIA CAMERON.

Jeg vilde ikke for nogen pris, De skulde være anderledes, end De er.

ROBERT FRÁNK.

Heller ikke, hvis alle disse menneskeliv var blevet sparet?

JULIA CAMERON.

Nei, ikke for den pris heller... Men De selv?... De taler om de menneskeliv, som er gået tabt — tynger de på Deres samvittighed?

ROBERT FRANK.

Siden De spørger mig — nei. Tanken på de døde anfægter mig ikke.

JULIA CAMERON.

Å, hvor jeg er glad for, at De siger det! Jeg vilde følt mig så grænseløst skuffet, om De havde givet Dem til at fortryde.

ROBERT FRANK.

Jeg fortryder bare én ting — at jeg ikke gik grundigere tilværks. Det var ikke for mange, som blev ofret, men altfor få.

JULIA CAMERON.

Skulde det været nødvendigt at fare endda hårdere frem mod de stakkars arbeidere?

ROBERT FRANK.

Jeg sigter ikke til arbeiderne — *dem* fik jeg bugt med. Nei, det er storborgerne, som jeg ikke lod undgjælde tilstrækkelig. Jeg troede, at streiken og bomberne havde gjort dem møre nok. Men der måtte mere til — det indså jeg for sent. Havde jeg bare maget det slig, at et par hundrede af deres matadorer var strøget med i opvasken. *Det* havde skræmt livet af parlamentet, og jeg havde kunnet tumle med det, som jeg vilde ... Nu gik det anderledes. Jeg holdt en ulv i ørene og indbildte mig, den var tæmmet. Men før jeg vidste ordet af det, kastede dyret sig over mig.

JULIA CAMERON.

Ja, det er skammeligt, som de kaster sig over Dem fra alle kanter. Folk, som var Deres beundrere, folk, som roste sig af at stå Dem nær... Jeg mødte herr Prætorius nede i portrummet. Han hilste på mig, men jeg lod, som om jeg ikke så det. Jeg kunde

slået ham i ansigtet! For et væmmeligt ansigt han har! Jeg hader ham!

ROBERT FRANK.

Nei, lad os ikke klage på Prætorius og de andre. At de har gjort opstand imod mig, kan jeg takke mig selv for. Jeg havde regnet feil med hensyn til en vigtig faktor, og mine tilhængeres frafald er bare løn som forskyldt.

JULIA CAMERON.

De er uretfærdig mod Dem selv. Regnet feil, siger De men De må da ikke glemme, at De *havde* allerede seiret, at De stod der som triumfator. Når det tog en anden vending efterpå, var det en tilfældighed, som voldte det, en dum tilfældighed...

ROBERT FRANK.

Jeg burde nu engang ikke stelt mig således, at en dum tilfældighed kunde få hele mit bygværk til at ramle... Men det er ørkesløst at gruble over det, som er forsømt. Faktum er nederlaget, og det får jeg affinde mig med.

JULIA CAMERON.

Og dette nederlag, som De kalder det — tager De Dem meget nær af det?

ROBERT FRANK.

Jeg synes naturligvis, det er synd, at en så gunstig leilighed skal være forspildt. Der er ikke hver dag anledning til at omskabe et samfund i fornuftens billede.

JULIA CAMERON.

Ja, det er synd og skam, at De ikke fik gjennemført Deres storartede idé. Men det er bare så meget værre for dette urimelige samfund. *De* bliver ikke mindre betydelig for *det*. Slige udenoms-ting som held eller uheld forandrer jo ikke ens indre værd. Men det behøver da ikke *jeg* at sige Dem...

ROBERT FRANK.

Nei, den uheldige siger sig det jo gjerne selv. Men allerhelst hører han det af andre, for da får trøstegrunden noget mere overbevisende ved sig.

JULIA CAMERON.

Nu er De ironisk. Men det bare glæder jeg mig over, for da véd jeg, at De ikke

har ladet Dem nedslå. Jeg tænkte mig også det, at en mand som De vilde aldrig give tabt... Det vilde jo være altfor oprørende, om Deres fiender fik det sidste ord. De må straffe dem, knuse dem — først og fremst denne afskylige forræder Prætorius... Ikke sandt, De kaster Dem ind i politiken igjen? Jeg er viss på, De bliver mægtigere end nogensinde...

ROBERT FRANK.

Alting er muligt — også det, at jeg kommer til magten endnu en gang... Det står ikke på med ens fremtid, når man har en stjerne til at lyse for sig.

JULIA CAMERON.

Ja men da må De nok vælge Dem en anden stjerne. For den, De kaldte således, har desværre ikke bragt Dem lykke.

ROBERT FRANK.

Hvem kan vide, om det ikke bliver til lykke, det som nu ser ud som modgang. . Og desuden — *vælger* man sin stjerne?... Nei, for mig vil De vedblive at være Stella, selv om De ikke vil hede det mere.

JULIA CAMERON.

Jo, Stella vil jeg hede nu og for bestandig. Men ikke fordi jeg fortjener navnet.

ROBERT FRANK.

Hvorfor vil De da bære det? Nu må De svare mig — det lovede De mig sidst.

JULIA CAMERON.

Nei, jeg sagde, De skulde gjætte.

ROBERT FRANK.

Og jeg sagde, at jeg ikke turde. Jeg beder og bønfalder Dem — hold mig ikke i uvished længer.

JULIA CAMERON.

Siden De beder og bønfalder, må jeg vel føie Dem... Hvorfor jeg vil bære dette navn? Jo, jeg vil det, fordi... Nei, jeg kan ikke fortælle Dem det.

ROBERT FRANK.

Nu *må* De fortælle mig det.

JULIA CAMERON.

Jeg vil bære det, fordi det er *Dem*, som har givet mig det.

ROBERT FRANK
(reiser sig).

Stella...!

JULIA CAMERON
(reiser sig ligeledes).

Ja, nu har jeg sagt det... Men vidste De det ikke...?

ROBERT FRANK.

Å, Stella...!

(Han drager hende til sig og slår armene om hende.)

(Omfavnelsen løses. De holder hinanden i hænderne og ser på hinanden.)

JULIA CAMERON
(smiler).

Så blev altså jeg den første af os to, som røbede sin hemmelighed. Det havde jeg aldrig troet nogen magt skulde få mig til.

ROBERT FRANK.

A, Stella, om du anede...

JULIA CAMERON.

Hvad er det, som kommer over dig! Du er jo ganske bleg! Og du skjælver...

ROBERT FRANK.

Det er ingenting. Et øiebliks svimmelhed. Men det fortager sig allerede...

JULIA CAMERON.

Det er kanske varmen her i værelset. Her er altfor varmt. Jeg tror, jeg vil lægge ydertøiet fra mig...

ROBERT FRANK.

Tør jeg hjælpe dig...

(Han prøver at hjælpe hende af med kåben.)

JULIA CAMERON
(smiler).

Så morsomt du bærer dig ad med det. Du har vist ingen øvelse i at være opvartende kavalér. Men det *skal* heller ikke en mand som du. Akkurat sådan vil jeg have dig — så deilig ubehændig... Tak, min hat vil jeg selv tage af — den er en helligdom, som du ikke må røre ved. Min tante påstår, at for os damer er hatten vigtigere end hodet...

(De sætter sig i sofaen og omslynger hinanden.)

JULIA CAMERON.

Hvor ufatteligt, at vi sidder her så nær hinanden, og at *du* kalder mig Stella, og at *jeg* tør kalde dig Robert. I tankerne har jeg længe kaldt dig det — du skulde bare

vide, hvor ofte jeg har hvisket dit fornavn for mig selv. Men nu kan jeg sige det høit til dig. Jeg alene får lov til det. Ingen anden end jeg?

ROBERT FRANK.

Nei, ingen anden end du.

JULIA CAMERON.

Men før du kjendte mig?... Der har været andre før mig...

ROBERT FRANK.

Du er min første og eneste kjærlighed.

JULIA CAMERON.

Men er det ikke så med hver sidste kjærlighed, at den altid føles, som om den var den første?

ROBERT FRANK.

Det har jeg ingen erfaring om. Forelskelser har jeg nok havt, men jeg har aldrig elsket før nu. Jeg elskede dig i samme stund, du kom tilsyne.

JULIA CAMERON.

Med mig var det ligedan. Og véd du, hvad det var, som fortryllede mig straks? Det

var den ubeskrivelige måde, du smilede på. Husker du, Robert, at min tante forrådte, at dit smil havde gjort indtryk på mig? Jeg vilde helst sunket i jorden, så skamfuld var jeg. For jeg havde slig dødelig respekt for dig... Mærkede du ikke, hvor forvirret jeg var?

ROBERT FRANK.

Nei, jeg var selv så betaget af dette første møde, at jeg havde al mulig møie med at bevare min holdning.

JULIA CAMERON.

Tænk, jeg troede, du stod der så ubevæget som en statue af bronze. Og jeg, jeg følte mig som en skjælvende fugleunge. Og efterhånden som du talte med mig, blev jeg mere og mere ligesom dit bytte. Mærkede du ikke det heller?

ROBERT FRANK.

Nei, jeg anede sandelig ikke, at det virkede så stærkt på dig, det jeg sagde.

JULIA CAMERON.

Det var ikke bare det, du sagde, men at det var *dig*, som sagde det. Jeg havde aldrig

kjendt noget lignende... Men da du så var gået og jeg blev alene, da lovede jeg mig selv, at denne trolddom vilde jeg fri mig ud af.

ROBERT FRANK.

Det var altså derfor, det varede så længe, før du lod dig se. Og da vi mødtes næste gang, havde du pansret dig mod mig.

JULIA CAMERON.

Ja, jeg modsagde dig i førstningen — jeg syntes, jeg pligtede at forsvare min stakkars lille trosbekjendelse. Men inderst inde bare længtes jeg efter at blive overvundet pånyt... Å, Robert, Robert, denne selvopgivelsens salighed...!

(Hun kaster sig ind til ham.)

(Kort stilhed.)

ROBERT FRANK.

Se på mig, Stella.

JULIA CAMERON.

Hvad er det, Robert? Du bliver med én gang så alvorlig...

ROBERT FRANK.

Der er noget, jeg vil spørge dig om. Og som du må svare mig oprigtig på...

JULIA CAMERON.

Bare spørg mig, Robert.

ROBERT FRANK.

Sig mig en ting — i den tid, du undgik mig, dukkede der ikke da en anden mand op? En, som holdt på at fange dit sind, så han nær havde taget dig fra mig?

JULIA CAMERON.

Nei, hvor kan du tro noget sligt?

ROBERT FRANK.

Det var dig selv, som vakte mistanken hos mig. Du omtalte en viss person med en påfaldende varme...

JULIA CAMERON.

Nu skjønner jeg, hvem du mener. Ja, jeg kunde ikke bare mig for at erte dig med herr Levinski. Jeg syntes, jeg kjendte på mig, du var skinsyg, og så vilde jeg prøve mig frem for at få vished. Jeg vilde vide, om du brød dig om mig. Og mit hjerte hoppede og dansede af fryd, da jeg fik dig did jeg vilde... At du var så let at narre!

En stor mand som du! Men det klædte dig så bedårende. Jeg kunde omfavnet dig på stedet.

ROBERT FRANK.

Hvorfor skulde jeg ikke ladet mig narre? Levinski er jo ikke den første den bedste. Dertil er han ung, han er vakker — *jeg* er ingen af delene. Og kvinderne pleier da ikke at være ufølsomme for denslags fortrin.

JULIA CAMERON.

Vil du lade være at sige så stygge ting til mig. Ellers rusker jeg dig i håret. For nu er du min, og jeg får lov til at gjøre med dig, hvad jeg vil. Får jeg kanske ikke det?

ROBERT FRANK.

Jo, alt hvad du bare vil, Stella...

JULIA CAMERON.

Du siger det så åndsfraværende. Tænker du fremdeles på mit lille koketteri? Det var da så uskyldigt.

ROBERT FRANK.

Javist var det *det*... Nei, feilen var min — at jeg vedblev at tvile...

JULIA CAMERON.

Hvor *kunde* du endnu tvile efter det, som hændte lige derpå? Jeg viste dig da tydelig nok, hvordan mit sind fløi dig imøde.

ROBERT FRANK.

Alligevel blev der en brod tilbage. Jeg følte mig ikke fuldstændig tryg på dig. Og usikker som jeg var, lod jeg mig lokke til en ting, som helst burde været ugjort...

JULIA CAMERON.

Hvordan det, Robert?

ROBERT FRANK.

Mindes du, Stella, at du sagde, at Levinski burde blive en martyr? For da vilde det heltemæssige i ham komme fuldt ud til gjennembrud...

JULIA CAMERON.

Ja, og det *mente* jeg forresten også. Han havde vist taget sig prægtig ud som martyr. Men det blev han jo ikke.

ROBERT FRANK.

Nei, han blev det ikke, fordi jeg hindrede

ham i det. Jeg vilde ikke, at erindringen om ham skulde besætte din fantasi.

JULIA CAMERON.

Det havde den aldrig gjort. Han er mig i grunden så ligegyldig.

ROBERT FRANK.

Da var det til og med overflødigt, det jeg indlod mig på. For det var med tanken på *dig*, at jeg benådede Levinski.

JULIA CAMERON.

Med tanken på mig! Du gjorde det for min skyld! (Hun falder ham om halsen.) Å, Robert, jeg er så glad, så glad...!

ROBERT FRANK.

Er du glad ved at høre, at jeg begik en vilkårlighed?

JULIA CAMERON.

Ja, hvorfor ikke? — når det var af kjærlighed, du gjorde det...

ROBERT FRANK.

Det er netop det, som var det forkjerte. Jeg burde ikke sammenblandet kjærlighed og politik.

JULIA CAMERON.

Du mener, det var uklogt at benåde ham, fordi det skadede dig politisk?

ROBERT FRANK.

Nei, det er ikke det, som er iveien. I så henseende gjorde det hverken fra eller til.

JULIA CAMERON.

Ja men da synes jeg ikke, det er noget ting at hefte sig ved. Når det slet ikke havde nogen følger...

ROBERT FRANK.

Det er ikke bare følgerne, det kommer an på, men også handlingen i sig selv... Alt det andet, jeg har læsset på mig, det generer mig ikke, for dér handlede jeg udelukkende med sagen for øie. Men dette med Levinski hørte ikke til sagen, og derfor var det af det onde.

JULIA CAMERON.

Men, Robert, din handling kan da ikke kaldes ond. Havde du *ofret* et menneske af rent personlige grunde, ja *det* vilde været forfærdeligt. Men her er jo tvertimod et menneske blevet reddet...

ROBERT FRANK.

Det er ingen formildende omstændighed. Man *skal* ikke bidrage til at redde et menneske, hvem tingenes logik har viet til undergang.

JULIA CAMERON.

Er det da så galt at gjøre brud på tingenes logik?

ROBERT FRANK.

Ja, det er omtrent ligeså galt som at gjøre dårlige vers. For i begge tilfælde forsynder man sig mod rim og rytme.

JULIA CAMERON.

Du siger det som i spøg, men jeg føler, at du tager det alvorligere end som så.

ROBERT FRANK.

Det *er* også en temmelig alvorlig sag at sætte sig ud over konsekvens og forholdsmæssighed og samklang... Harmonien er i grunden den eneste lov, som aldrig må krænkes...

JULIA CAMERON.

Jeg bliver så urolig, Robert. Jeg vilde ikke for alt i verden have voldt noget, du behøvede at angre på.

ROBERT FRANK.

Gjør dig ingen bekymringer, Stella. Det var dumt af mig, at jeg brydde dig med disse ørkesløse skrupler. Men det er vist mørkningens skyld. Når det helder mod aften, lister tungsindet sig ind på en... (Han reiser sig.) Hvad mener du, Stella — skal jeg ikke tænde lys?

JULIA CAMERON.

Nei, det er jo ikke helt mørkt endnu. Og så er det så deiligt at være sammen i skumringen. Det gjør det så intimt, synes jeg — du er mig ligesom endda mere nær... Men hvorfor går du fra mig, Robert?

ROBERT FRANK

(stanser ved skrivebordet og betragter hende).

Véd du, Stella, at når jeg ser på dig sådan i frastand, som du sidder der i tusmørket, bliver du dig mere lig. Dine træk, dine omrids svinder hen, men du selv træder tydeligere frem for mig.

JULIA CAMERON.

Ligner jeg da ikke altid mig selv?

ROBERT FRANK.

Ingen ligner altid sig selv. Ens sande billede viser sig bare glimtvis.

JULIA CAMERON.

Ens sande billede...?

ROBERT FRANK.

Jeg mener den sandhed, som virkeligheden skjuler for os. Sandheden ved et menneske, den opfatter vi kun i enkelte momenter. Men straks efter kommer virkeligheden med alle sine biting og tilslører indtrykket... Har du aldrig gjort den erfaring?

JULIA CAMERON.

Med dig har jeg bare gjort den erfaring, at jo mere jeg har set af dig i virkeligheden, jo høiere er jeg kommet til at elske dig.

ROBERT FRANK.

Du må ikke tro, at jeg elsker dig mindre, Stella, fordi jeg vil gjensé dig slig, som jeg så dig den første gang, vore blikke mødtes. Du véd ikke, og du kan ikke vide, hvad der driver mig til at fremmane synet pány...

JULIA CAMERON.

Du sagde, du følte det som en gjenkjendelse. Fra en anden tilværelse...

ROBERT FRANK.

Ja, men det var ikke bare det.

JULIA CAMERON.

Hvad mere var det? Kan du ikke fortælle mig det, Robert?

ROBERT FRANK.

Det er vanskeligt at forklare . . Da jeg så på dig, Stella, og du så på *mig* — hvordan skal jeg beskrive, hvad der gjennemfór mig i den stund? Det var som et lyn i natten, en pludselig stirren ind i en gådefuld sammenhæng, som omfattede os begge. Jeg havde en vision af noget stort og ubestemmeligt, du bragte mig — det kjendtes som en forudanelse og som et minde tillige. For det uudsigelige, som *skulde* hænde, det *var* fuldbyrdet allerede — jeg skimtede det i den evighed, som hverken har fortid eller fremtid . . . (Han holder inde og betragter hende pány). Stella — nu er det, som om dit billede stiger frem for mig som dengang! Dit ansigt

er så forunderlig blegt, dine øine bliver så overjordisk dunkle...

JULIA CAMERON.
(reiser sig og går hen til ham).

Nei, Robert, der er intet overjordisk ved mig, og jeg vil ikke blive elsket bare som et skyggebillede. Skal jeg da behøve at blive skinsyg på mit eget fantom? Kan du ikke bryde dig om mig sådan som jeg er? Har da min grænseløse kjærlighed ingenting at sige for dig? Min kjærlighed til *dig*, Robert, som du står og går, og ikke til et billede, som trænger til at fremkaldes...

ROBERT FRANK.

Du tager feil, Stella — det er såvist ikke bare som billede, jeg elsker dig... Tror du kanske ikke, jeg har længtet hundrede gange efter din livagtige skikkelse — at det har svimlet for mig ved tanken om at turde holde dig i mine arme, favne dig, kryste dig...

(Han drager hende heftig til sig.)

JULIA CAMERON
(gjemmer sig hos ham).

Å, Robert... (Hun ser op til ham.) Men sig

mig, kan jeg også være, virkelig *være* noget for dig? Noget mere end bare en flygtig lidenskab...

ROBERT FRANK.

Om du kan være noget for mig? Du er mit et og alt, du er min eneste glæde på denne gudforladte jord.

JULIA CAMERON.

Er det sandt, Robert... Vil du tro det, jeg kunde næsten velsigne skjæbnen for den modgang, den har sendt dig. Jeg véd, at det er galt af mig, men det er så fristende at forestille sig, at kanske jeg kunde hjælpe dig. Ja, jeg mener bare: hjælpe dig med at fordrive de mørke tanker...

ROBERT FRANK.

Du *har* alt fordrevet dem, Stella. Ved dine ord, dit blik, dit livsalige nærvær. Din kjærlighed er som harpespil — den får de onde ånder til at vige.

JULIA CAMERON.

Bare du altid vilde føle det således, Robert. Jeg véd ikke den ting, jeg ikke vilde gjøre, for at minderne aldrig skulde tynge dit sind.

ROBERT FRANK.

Minderne — nei, *de* er kommet til at svømme hen i en tåge... Nederlaget og gjenvordighederne og kampen og tummelen og blodet, som flød — altsammen fortoner det sig langt, langt borte i et gyldent skjær.

JULIA CAMERON.

I et gyldent skjær...?

ROBERT FRANK.

Ja, *nu* står det for mig som en tid fuld af lønlige løfter, som en ubevidst forberedelse til fest. For det var jo veien og indgangen til mit nyvundne paradis. Hvad andet har fortiden at betyde for mig nu... Du og jeg her i dæmringen og i tystheden omkring os — er det ikke, som om hele verden var udslettet, som om vi vandrede i et drømmeland med dybe skoge — ingen uden vi to, vi to alene...

JULIA CAMERON
(trykker sig ind til ham).

Vi to alene... Robert, denne lykke — hvor den er skjælvende og vidunderlig...

(De mødes i en lang omfavnelse.)

(Der høres nogen famle udenfor ved døren. De to slipper hinanden.)

(Levinski træder ind; han er udtæret og huløiet.)

(Kort ophold.)

LEVINSKI.

Jeg indfinder mig uanmeldt. Men jeg lægger liden vægt på formaliteter.

ROBERT FRANK.

Det lader til det... Må jeg spørge, hvad De vil mig?

LEVINSKI.

Jeg er kommet hid for at afkræve Dem en forklaring.

ROBERT FRANK.

Jaså. Men det falder ikke beleiligt netop nu. Jeg har besøg, som De ser.

LEVINSKI.

Miss Cameron kan gjerne høre på, hvad jeg har at sige. Og jeg skal fatte mig i korthed. Men jeg må tale med Dem *nu*. Jeg kan ikke opsætte det.

ROBERT FRANK.

Ja, når De endelig vil, så...

LEVINSKI.

Et spørgsmål til at begynde med. De har „benådet" mig, som folk kalder det. Men jeg takker Dem ikke for det. For synes De ikke selv, at jeg havde erhvervet mig en *ret* til at dele mine kameraters skjæbne?

ROBERT FRANK.

Jo, det havde De unægtelig.

LEVINSKI.

De indrømmer det altså. Men alligevel besveg De mig for denne ret. De andre forundtes det at lide for sin sag — jeg alene blev udelukket fra martyriets hæder. Jeg anede det ikke, sålænge jeg sad i fængsel. Først efterat jeg var løsladt, fik jeg vide den overvældende sandhed. Man spurgte mig om sammenhængen, og jeg kunde ingenting svare. Dermed var jeg mærket som forræder. Overalt, hvor jeg søgte hen, bare bortvendte rygge, foragtelige skuldertræk, hadefulde øine. Jeg, hvem arbeiderne engang tiljublede som en Messias, jeg er nu blevet en Judas, som segner under deres forbandelser. Dette er *Deres* værk, Robert Frank. Men nu skal De stå mig til regnskab...

JULIA CAMERON.

Herr Levinski, det gjør mig forfærdelig ondt, det De siger — for jeg er ræd for, at det er mig, som er skyld i det hele.

LEVINSKI.

De, Miss Cameron? Hvordan kan *De* have nogen del i dette?... Det er da vel aldrig så, at De gik i forbøn for mig, og at *det* gjorde udslaget! Da har De handlet værre imod mig end min argeste fiende.

JULIA CAMERON.

Nei, det var ikke således, det gik til — det skede på en ganske anden måde...nei, jeg kan umulig forklare det...

ROBERT FRANK.

Miss Cameron vidste ikke engang om, at jeg agtede at benåde Dem. Ingen anden har ansvar for det end jeg selv.

LEVINSKI.

Men *grunden* til at De gjorde det — jeg vil høre grunden...

ROBERT FRANK.

Den kan jeg ikke oplyse Dem om.

LEVINSKI.

De har ødelagt min tilværelse, men De vil ikke fortælle mig, hvorfor. Så meget synes jeg da, jeg billigvis kunde fordre. Men Deres motiv har sagtens været af den beskaffenhed, at selv en mand af Deres kaliber ikke gjerne vil tilstå det.

ROBERT FRANK.

Derom må De tro, hvad De vil.

LEVINSKI.

Jeg *tror* ikke længer, for jeg har vished nu. Jeg har udfundet Deres hensigt.

ROBERT FRANK.

Det betviler jeg høilig.

LEVINSKI.

Skal jeg sige Dem, hvad der stak under? De vilde ramme hele arbeiderbevægelsen i mig, som var dens fører. Min vanære skulde falde tilbage på sagen selv. Og arbeiderne skulde opfyldes af væmmelse og mistillid Da vilde deres revolutionære vilje og evne være dødet for lange tider... Hvad De havde isinde, var hverken mere eller mindre end et sjæleligt giftmord.

ROBERT FRANK.

Det motiv, De tillægger mig, høres nokså sandsynlig. Men ligefuldt er De på vildspor.

LEVINSKI.

Hvorfor skulde De betænke Dem på at forgifte sjæle, De, som ikke har veget tilbage for alt det andet myrderi. Vil De behage at sige mig, om der findes en forbrydelse så stor, at De ikke ansér den for tilladt?

ROBERT FRANK.

Min bedste herr Levinski, dette spørgsmål er det ikke så ligetil at besvare. Om en stor forbrydelse er tillad eller ikke, det be ror på bevæggrunden og på manden selv — om han står på høide med sin forbrydelse, om han har de rette dimensioner.

LEVINSK .

Og *De* har naturligvis de rette dimensioner, derfor tramper De på alle menneskelige hensyn. Hvad er menneskene for *Dem?* Ikke medskabninger, men materiale til udførelse af Deres planer. Det er åbenbart, at De har villet svæve over samfundet som en art forsyn, spille en jordisk Vorherre.

Men har det aldrig faldt Dem ind i Deres blinde overmod, at en dag kunde der komme en anden mand, som havde både lyst og dimensioner til at agere forsyn og Vorherre ligeoverfor Dem selv...

ROBERT FRANK.

Lad os ikke gjøre afstikkere, men holde os til sagen. Det er antagelig ikke for mine, men for Deres egne affærers skyld, De har indfundet Dem her. De har været så uheldig at komme i en falsk belysning, og denne situation vil De nu få en ende på. Dette, formoder jeg, er meningen med Deres besøg.

LEVINSKI.

Ja, en ende på det vil jeg have, for *denne* existens er ikke til at bære. Jeg vilde opsøgt Dem før, men jeg har ligget farlig syg. Og mere end én gang påkaldte jeg døden som befrier, og da den ikke vilde komme, tænkte jeg på selvmord. Men jeg indså, at jeg måtte leve videre for at gjenoprette min ære. Og De, Robert Frank, som har påført mig fornedrelsen, De skal også blive den, som hjælper mig til opreisning.

JULIA CAMERON.

Ja, kan du ikke det, Robert? Du må endelig gjøre det godt igjen! Jeg trygler dig om det . . .

ROBERT FRANK.

Jeg har intet imod at udstede en skriftlig erklæring, hvis *det* kan stille Dem tilfreds.

LEVINSKI.

Og hvad skal denne erklæring gå ud på?

ROBERT FRANK.

At De ingenting har gjort eller sagt for at opnå benådning. At De for så vidt er sagesløs.

LEVINSKI.

Det vil bare opfattes som en yderligere håndsrækning til tak for forræderiet. Folk vil fremdeles spørge, hvorfor jeg ellers blev løsladt. Medmindre De da afgiver en åben tilståelse om den sande grund. Men den sande grund vil De jo ikke rykke ud med.

ROBERT FRANK.

Nei, den beholder jeg for mig selv. Med den har offentligheden intet at skaffe.

LEVINSKI.

Er dette Deres sidste ord?

ROBERT FRANK.

Mit sidste ord om *den* ting.

LEVINSKI.

Godt. Så får De finde Dem i at hjælpe mig på en anden måde.

ROBERT FRANK.

Jeg skjønner ikke rigtig, hvordan det skulde gå for sig.

JULIA CAMERON.

Men kunde du ikke tænke over sagen, Robert? Da er jeg viss på, der bliver en udvei.

ROBERT FRANK.

Jeg skal se, om der er råd. Men jeg tviler på det.

LEVINSKI.

Umag Dem ikke. *Jeg* har hittet på råd. De *kan* være mig til hjælp, og det på en måde, som gjør det soleklart for alle og en-

hver, at der aldrig har været nogen pagt mellem Dem og mig.

ROBERT FRANK
(efter et øiebliks taushed).

Kanhænde De har ret. Men jeg tror ikke, vi bør drøfte dette spørgsmål i Miss Camerons nærværelse. Vi kan tales ved senere. Imorgen, om De vil.

LEVINSKI.

Nei, imorgen tales vi ikke ved ... For Dem, Robert Frank, bliver der ingen morgendag ...

(Han drager en revolver frem og affyrer et skud. Robert Frank griber sig for brystet og vakler. Julia Cameron vil vriste våbenet ud af Levinskis hånd. Han slænger hende bort fra sig og løsner endnu et skud, og et tredje, et fjerde. Robert Frank styrter omkuld og bliver liggende urørlig.)

JULIA CAMERON
(kaster sig ned ved siden af Robert Franks legeme).

Robert! Robert! ... For himmelens skyld, kan du ikke svare mig...!

LEVINSKI
(stirrer did).

Han rører sig ikke mere ...

JULIA CAMERON.

Robert! Robert! ... Barmhjertige Gud, han er død! han er død ...!

LEVINSKI.

Retfærdighed — intet andet end retfærdighed ...

JULIA CAMERON.

Død ... død ...

LEVINSKI
(med en stor gebærde).

Sic semper tyrannis!

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

Paa G. B. N. F. er tidligere utkommet:

Sigurd Ibsen:

MENNESKELIG KVINTESSENS

Pris kr. 3.80, indb. 5.25

TREDJE OPLAG

.....

UDSYN OG INDBLIK

Pris kr. 3.80, indb. 5.25

ANDET OPLAG

CENTRALTRYKKERIET KRISTIANIA